

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

MERKEZ BANKASI

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

SAYI: 2024/III

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

Sayı: 2024/III

I: ÖNSÖZ

OECD tarafından 2024 yılı Eylül ayında yayımlanan Ekonomik Görünüm Ara Raporu'nda, Küresel GSYH büyümesinin 2024 ve 2025 yıllarında yüzde 3,2 olacağı tahminine yer verilmiştir. Raporda enflasyonun düşmeye devam etmesi, reel gelirlerin iyileşmesi ve birçok ekonomide para politikasının daha az kısıtlayıcı olmaya başlamasının küresel talebi desteklemeye yardımcı olacağına vurgu yapılmıştır. IMF tarafından 2024 yılı Ekim ayında yayımlanan Dünya Ekonomik Görünüm raporunda ise küresel büyümenin istikrarlı kalacağına beklendiği ve küresel ekonominin 2024 ve 2025 yıllarında yüzde 3,2 büyüme kaydedeceğinin öngörüldüğü belirtilmiştir. Raporda, ABD ekonomik büyüme tahminlerinde yapılan artışların, özellikle büyük Avrupa ekonomileri gibi diğer gelişmiş ekonomiler için yapılan büyüme tahminlerindeki düşüşleri telafi ettiği belirtilmiştir.

TCMB Para Politikası Kurulu 19 Eylül 2024 tarihinde gerçekleştirdiği toplantısında politika faizi olan bir haftalık repo faiz oranını yüzde 50 düzeyinde sabit tutmaya devam etmiştir. Toplantı sonrası yayımlanan metinde, Ağustos ayında aylık enflasyonun ana eğiliminin belirgin bir değişim sergilemediği belirtilmiş ve hizmet enflasyonundaki iyileşmenin son çeyrekte gerçekleşmesinin beklendiğine vurgu yapılmıştır. İlaveten metinde, enflasyonda belirgin ve kalıcı bir bozulma öngörülmesi durumunda para politikası araçlarının etkili şekilde kullanılacağı ifadesine yer verilmiştir.

2024 yılı üçüncü çeyreğinde KKTC'de bir önceki aya göre enflasyon oranları, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla yüzde 3,51, yüzde 3,28 ve yüzde 2,53 olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı üçüncü çeyreğinde, bir önceki yılın aynı ayına göre yıllık enflasyon oranları, Temmuz ayında yüzde 72,51, Ağustos ayında yüzde 64,75 ve Eylül ayında ise yüzde 63,57 olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı Eylül ayında yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu harcama grupları sırasıyla, yüzde 104,87 ile eğitim, yüzde 97,36 ile haberleşme, yüzde 86,66 ile çeşitli mal ve hizmetler ve yüzde 74,86 ile sağlık kalemleridir. 2024 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 29,92 ile en düşük artışı yaşayan kalem ulaştırma olmuştur.

Hava ve deniz yolu ile ülkeye gelen yolcu sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre, 2024 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 11,4 artış göstererek 611.700 olmuştur. 2023 yılının üçüncü çeyreğinde, kara kapılarından ülkemize giren KKTC uyruklular hariç kişi sayısı 1.539.359 iken 2024 yılının aynı döneminde bu rakam yüzde 11,39 gerileyerek 1.364.071'e düşmüştür. 2024 yılının üçüncü çeyreğinde kara kapılarından girişlere bakıldığında Güney Kıbrıs uyruklu kişilerin 763.654'e, diğer ülke vatandaşlarının girişlerinin ise 600.417'ye düştüğü görülmektedir. 2024 yılı üçüncü çeyreğinde KKTC vatandaşlarının kara kapılarından çıkış sayısı, 2023 yılı aynı dönemine göre yüzde 18 artış göstererek 785.350 olmuştur. 2024 yılı ilk dokuz ayı itibarıyla bu sayı 2023 yılı ilk dokuz ayına göre yüzde 15,6 artış göstermiş ve 2.162.198'e ulaşmıştır.

2024 mali yılının üçüncü çeyreğinde bütçe gelirleri 20.026,8 milyon TL ve bütçe giderleri 20.883,7 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılının üçüncü çeyreğinde 1.586,8 milyon TL fazla veren bütçe, 2024 yılının aynı döneminde 856,9 milyon TL açık vermiştir. 2024 yılı ilk dokuz ayında bütçe gelirleri toplamı önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 102,9 artış göstererek 49.352,2 milyon TL seviyesine, bütçe giderleri ise yüzde 134,1 artış göstererek 53.729,4 milyon TL seviyesine yükselmiştir. İlk dokuz aylık bütçe açığı ise 4.377,2 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. İlk dokuz ayda gerçekleşen bütçe açığında, Taşınmaz Mal Komisyonu kararları uyarınca yapılan ödemelerin, önceki yıla göre önemli miktarda artış göstererek, 2,9 milyar TL'ye ulaşması da etkili olmuştur.

2024 yılının üçüncü çeyreği içerisinde Devlet İç Borçlanma Senedi (DİBS) ihracı yoluyla toplam 203,7 milyon TL borçlanılmış, 293,8 milyon TL DİBS geri ödemesi yapılmış ve böylece 90,1 milyon TL net borç geri ödemesi gerçekleştirilmiştir. Söz konusu borçlanmaların 136,2 milyon TL'si Toprak Ürünleri Kurumu (TÜK) için, 67,5 milyon TL'si Cypfruvex İşletmecilik Ltd. için gerçekleştirilmiştir. 2024 yılının üçüncü çeyreğinde Merkez Bankası tarafından Maliye Bakanlığı'na 473,1 milyon TL tutarında kısa vadeli avans kullanılmıştır. DİBS ve KVA yolu ile oluşan toplam iç borç stoku 2023 yılsonunda 865,5 milyon TL iken, 2024 yılı üçüncü çeyreği sonunda 5.983,4 milyon TL olmuştur.

Bankacılık sektörünün aktif toplamı, 2024 yılının Eylül ayı sonunda Haziran ayına göre yüzde 11,25 artarak 302.195,2 milyon TL'ye yükselmiştir. 2024 yılı Eylül ayı itibarıyla sektörün brüt krediler toplamı 121.380,9 milyon TL, mevduat toplamı ise 240.724 milyon TL olmuştur. 2024 yılının üçüncü çeyreğinde, sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay, yüzde 40,17 ile brüt kredilere aittir. Brüt kredileri sırasıyla yüzde 31,56'lık payla nakit ve nakit benzeri kalemler, yüzde 18,26'lık payla MDC ve yüzde 10,01'lik payla diğer aktifler kalemi takip etmektedir. Bir önceki yılın aynı dönemine göre brüt kredilerde yüzde 50,05 artış olmuştur. 2024 yılı Eylül ayı itibarıyla, pasif toplamının yüzde 79,66'sını mevduat, yüzde 9,67'sini özkaynaklar, yüzde 4,89'unu bankalara borçlar ve yüzde 5,78'ini ise diğer pasifler oluşturmaktadır. 2024 yılı Eylül ayı itibarıyla 82.392,4 milyon TL olan işletme kredileri kredi türleri içerisinde ilk sırada, 20.289,5 milyon TL olan tüketici kredileri ise ikinci sırada yer almaktadır. 2024 yılı Eylül ayı itibarıyla mevduatın yüzde 78,4'ü YP, yüzde 21,6'sı TP cinsinden olup, TGA hariç TP mevduatın krediye dönüşüm oranı yüzde 69,97, YP mevduatın krediye dönüşüm oranı ise yüzde 42,6 olarak gerçekleşmiştir. Bankacılık sektörünün öz kaynakları 2024 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 102,73 artış göstererek 29.226,9 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörünün sermaye yeterliliği standart rasyosu (YSR) 2024 yılı Haziran sonu itibarıyla yüzde 17,57 iken, 2024 yılının üçüncü çeyreğinde 0,99 puan artarak yüzde 18,56 seviyesine yükselmiştir.

2024 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla seçilmiş ekonomilere ve KKTC ekonomisine dair güncel temel göstergelerin yer aldığı ve KKTC bankacılık sektörünün genel görünümünün detaylı şekilde yansıtıldığı bu bültenin konuya ilgi duyanlara fayda sağlamasını umar, hazırlanmasında emeği geçen çalışanlarımıza teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Rifat GÜNAY

Başkan

KKTC Merkez Bankası, 2024/III

Adres

Bedreddin Demirel Caddesi,
Lefkoşa - KKTC

Yazışma Adresi

P.K. 857, Lefkoşa-KKTC

Telefon

0392 - 611 5000

Web Sitesi

<http://www.kkctmerkezbankasi.org>

E-posta

ileti@kkctmerkezbankasi.org

Bu bültende yayımlanan istatistiki bilgilerin bir kısmı geçici verilerden derlenmiştir. Önceki bültenler ve/veya internet sitemizdeki veriler ile karşılaştırıldığında farklılıklar görmek mümkündür. Kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanan bu bülten kanıt gösterilmek suretiyle KKTC Merkez Bankası'ndan herhangi bir hak veya değişiklik talebinde bulunulamaz.

Bu yayının tüm hakları saklıdır. Sadece, ticari amaçlı olmayan eğitim, araştırma vb. çalışmalarda kaynak gösterilerek kullanılabilir.

II: KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AMB/ECB	Avrupa Merkez Bankası
ATM	Otomatik Vezne Makinesi/Bankamatik
BPP	Bankalararası Para Piyasası
BoE	İngiltere Merkez Bankası
Brexit	Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden çıkışı
DİBS	Devlet İç Borçlanma Senedi
DPÖ	Devlet Planlama Örgütü
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
EA 19	Avro Bölgesi
EUROSTAT	Avrupa İstatistik Ofisi
ESA	Avrupa Hesaplar Sistemi
Fed	ABD Merkez Bankası
FOMC	ABD Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri Komitesi
GLP	Geç Likidite Penceresi
GSMH	Gayrisafi Milli Hâsıla
GSYH	Gayrisafi Yurt İçi Hâsıla
IMF	Uluslararası Para Fonu
KGF	Kredi Garanti Fonu
KKTCMB/Banka	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
KVA	Kısa Vadeli Avans
MB	Merkez Bankası
MDC	Menkul Değerler Cüzdanı
MMK	Mevduat Munzam Karşılıkları
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
ONS	Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Ofisi
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
OVP	Orta Vadeli Program
PMI	Satın Alma Yöneticileri Endeksi
PPK	Para Politikası Kurulu
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
RG	Resmi Gazete
SYSR	Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu
TC	Türkiye Cumhuriyeti
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL/TP	Türk Lirası
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜK	Toprak Ürünleri Kurumu
UBB	Uluslararası Bankacılık Birimi
UEA	Uluslararası Enerji Ajansı
YP	Yabancı Para
YEP	Yeni Ekonomik Program
Yİ-ÜFE	Yurtiçi Üretici Fiyatları Endeksi
\$/USD	Dolar, ABD doları
€/EUR	Euro, Avro
£/GBP	Sterlin

III: TANIMLAR

Brüt Krediler: Krediler + Tahsili Gecikmiş Alacaklar

Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler: Nakit Değerler + MB'den Alacaklar + Bankalardan Alacaklar + BPP İşlemlerinden Alacaklar

İÇİNDEKİLER

I: ÖNSÖZ	i
II: KISALTMALAR	v
III: TANIMLAR	v
İÇİNDEKİLER	vii
IV: TABLO LİSTESİ	ix
V: GRAFİK LİSTESİ	xi
1 ULUSLARARASI GELİŞMELER	1
1.1 Genel Görünüm ve Güncel Gelişmeler	1
1.2 Seçilmiş Ülkelerdeki Ekonomik ve Finansal Görünüm	2
1.2.1 Büyüme.....	2
1.2.2 Enflasyon.....	3
1.2.3 Politika Faizleri.....	3
1.2.4 Döviz Kurları.....	4
2 İSTİHDAM VE FİYATLAR	5
2.1 İstihdam	5
2.2 Sosyal Sigortalara Kayıtlı Çalışanlar	5
2.3 Enflasyon	6
3 DIŞ TİCARET ve TURİZM	9
3.1 İhracat ve İthalat Gelişmeleri	9
3.2 Turizm	12
4 GENEL BÜTÇE GELİŞMELERİ	15
4.1 2024 Yılı Üçüncü Çeyrek Sonuçları	15
4.2 Gelirler	15
4.3 Giderler	16
4.4 Bütçe Uygulama Sonuçları	17
4.5 Finansman Dengesi	18
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER	21
5.1 Bankacılık Sektörünün Genel Görünümü	21
5.1.1 Finansal Derinleşme.....	21
5.1.2 Bankacılık Sektörünün Performans Rasyoları.....	21
5.1.1 Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma.....	22
5.1.2 Banka, Şube, Personel ve ATM Sayısı.....	22
5.2 Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu	24

5.2.1	Aktif / Pasif Yapısındaki Gelişmeler	25
5.2.2	Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	27
5.2.3	Krediler	28
5.2.4	Menkul Değerler Cüzdanı	30
5.2.5	Mevduat	31
5.2.6	Özkaynaklar	34
5.3	Para Arzı	35
5.4	Bankalararası Para Piyasası Genel Görünüm	36
5.5	Kredi Kartları Azami Faiz Oranları	39
6	<i>FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ</i>	41
6.1	Sermaye Yeterliliği	41
6.2	Tahsili Gecikmiş Alacaklar	42
6.3	Aktif ve Özkaynak Kârlılığı	44
EK A.	<i>EKONOMİK KARARLAR</i>	45
EK B.	<i>İSTATİSTİKİ VERİLER</i>	47
EK C.	<i>NOTLAR</i>	91

IV: TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1: GSYH Gerçekleşme ve Tahminleri	2
Tablo 2.1: Tüketici Fiyat Endeksi (% Değişim, 2015=100)	7
Tablo 3.1: İhracat ve İthalat.....	9
Tablo 3.2: Önemli İthal Malları (ABD doları).....	10
Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay).....	11
Tablo 3.4: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)	11
Tablo 3.5: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı	12
Tablo 3.6: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyruklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler.....	13
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL).....	15
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL).....	15
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL).....	16
Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)	18
Tablo 4.5:Finansman Dengesi (Milyon TL)	18
Tablo 5.1: Performans Rasyoları	21
Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)	22
Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler.....	22
Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi	23
Tablo 5.5: ATM Sayısındaki Gelişmeler	23
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	24
Tablo 5.7: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yüzde Dağılımı (%)	25
Tablo 5.8: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)	26
Tablo 5.9: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)	26
Tablo 5.10: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	27
Tablo 5.11: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL).....	28
Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)	31
Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL).....	32
Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)	33
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Hacim - Milyon TL, Adet – Hesap Adeti)	33
Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL).....	34
Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)	35
Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi.....	36
Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000)	37
Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)	38
Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%).....	39
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar(Milyon TL)	41
Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	43
Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları (%).....	44
Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası.....	45
Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler	46
Tablo B.1: KKTCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)	48
Tablo B.2: KKTCMB Likit Varlıklar (TL)	49
Tablo B.3: KKTCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullanılan Krediler (TL)	50
Tablo B.4: KKTCMB Nezdindeki Mevduat ve Zorunlu Karşılık (TL)	51
Tablo B.5: KKTCMB Döviz Kurları (Ay Sonu).....	52
Tablo B.6: Çapraz Kurlar	53
Tablo B.7: KKTCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%).....	54
Tablo B.8: KKTCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%).....	55
Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%).....	56

Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%).....	57
Tablo B.11: Karşılıksız Çekler.....	58
Tablo B.12: Elektronik Ödeme Sistemi İşlemleri - Ödeme Kanalına Göre (Adet).....	59
Tablo B.13: Elektronik Ödeme Sistemi İşlemleri - Ödeme Kanalına Göre (Tutar)	60
Tablo B.14: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İbraz Edilen Çekler (Adet).....	61
Tablo B.15: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İbraz Edilen Çekler (Tutar).....	61
Tablo B.16: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İade Edilen Çekler (Adet).....	61
Tablo B.17: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İade Edilen Çekler (Tutar).....	61
Tablo B.18: Ay Sonları İtibarıyla Karşılıksız Çekler (Adet).....	62
Tablo B.19: Ay Sonları İtibarıyla Karşılıksız Çekler (Tutar)	62
Tablo B.20: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL).....	63
Tablo B.21: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	64
Tablo B.22: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	65
Tablo B.23: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	66
Tablo B.24: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL).....	67
Tablo B.25: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL).....	68
Tablo B.26: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)	69
Tablo B.27: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL).....	70
Tablo B.28: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)	71
Tablo B.29: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL).....	72
Tablo B.30: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	73
Tablo B.31: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	73
Tablo B.32: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	74
Tablo B.33: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	74
Tablo B.34: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	75
Tablo B.35: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	75
Tablo B.36: Para Arzı (Milyon TL).....	76
Tablo B.37: Bankacılık Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar	77
Tablo B.38: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler	78
Tablo B.39: Gayrisafi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	79
Tablo B.40: Gayrisafi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı	80
Tablo B.41: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	81
Tablo B.42: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%).....	81
Tablo B.43: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)	82
Tablo B.44: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim	82
Tablo B.45: KKTC ve TC Enflasyon Oranları.....	83
Tablo B.46: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100)	83
Tablo B.47: Asgari Ücret Gelişmeleri	84
Tablo B.48: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları	85
Tablo B.49: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)	86
Tablo B.50: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)	87
Tablo B.51: KKTC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı.....	88
Tablo B.52: 2023 - 2024 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Girişler (Kişi Sayısı)	88
Tablo B.53: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı.....	89

V: GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)	2
Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları.....	3
Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Politika Faiz Oranları	4
Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti	4
Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100).....	4
Grafik 2.1: Sigortaya Kayıtlı Çalışan Sayısı.....	5
Grafik 2.2: Çalışma İzinli Aktif Sigortalı Çalışanlar	5
Grafik 2.3: Kayıtlı Çalışan Sayısının Dağılımı	5
Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı	6
Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı.....	6
Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı.....	6
Grafik 2.7: Ana Harcama Gruplarına Göre Enflasyon Oranları	7
Grafik 3.1: İthalat ve İhracat.....	10
Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ithalat + ihracat), Dış Ticaret Dengesi (ithalat + ihracat).....	11
Grafik 3.3: 2023 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2022 ve 2019 Yılları ve Son 5 Yıllık Ortalamalarla Karşılaştırılması	12
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%).....	13
Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi	14
Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL).....	15
Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Yüzde pay).....	16
Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Yüzde pay).....	16
Grafik 4.4: Çeyrek Bazda Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı	18
Grafik 4.5: İlgili Çeyrek İçinde Yapılan DİBS İhracı ve Geri Ödemesi	19
Grafik 4.6: Kurum Bazında DİBS Stoku ve KVA Bakiyesi.....	19
Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%).....	21
Grafik 5.2: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi	23
Grafik 5.3: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)	25
Grafik 5.4: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%).....	26
Grafik 5.5: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi	27
Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)	27
Grafik 5.7: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	28
Grafik 5.8: Bankacılık Sektörü Kredileri TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim.....	28
Grafik 5.9: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)	29
Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%).....	29
Grafik 5.11: Kredilerde Vade Yapısı (Milyon TL).....	29
Grafik 5.12: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)	30
Grafik 5.13: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	30
Grafik 5.14: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)	31
Grafik 5.15: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi (%).....	32
Grafik 5.16: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi	32
Grafik 5.17: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark	34
Grafik 5.18: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı	34
Grafik 5.19: TP ve YP Mevduatın Kredilere (TGA Hariç) Dönüşüm Oranı	34
Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları.....	35
Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı.....	36
Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu.....	41
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar.....	41

<i>Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları (Önceki Çeyreğe Göre) .....</i>	<i>42</i>
<i>Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı.....</i>	<i>42</i>
<i>Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi .....</i>	<i>42</i>
<i>Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı.....</i>	<i>43</i>
<i>Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA(%) .....</i>	<i>44</i>

1 ULUSLARARASI GELİŞMELER

1.1 GENEL GÖRÜNÜM VE GÜNCEL GELİŞMELER

OECD tarafından 2024 yılı Eylül ayında yayımlanan Ekonomik Görünüm Ara Raporu'nda, Küresel GSYH büyümesinin 2024 ve 2025 yıllarında yüzde 3,2 olacağı tahminine yer verilmiştir. Raporunda enflasyonun düşmeye devam etmesi, reel gelirlerin iyileşmesi ve birçok ekonomide para politikasının daha az kısıtlayıcı olmaya başlamasının küresel talebi desteklemeye yardımcı olacağına vurgu yapılmıştır.

İlgili raporda Amerika Birleşik Devletleri, Brezilya, Hindistan, Endonezya ve Birleşik Krallık dâhil olmak üzere birçok G20 ülkesinde büyümenin güçlü olduğu belirtilmiştir. Diğer taraftan, aralarında Almanya'nın da bulunduğu birkaç ekonomide büyüme hızının ılımlı kaldığı ve Arjantin ekonomisinde ise daralma yaşandığı belirtilmiştir. Reel ücretlerdeki artışın hane halkı gelirlerini ve harcamalarını desteklediğinin ancak satın alma gücünün halen daha birçok ülkede Covid-19 salgını öncesi seviyelere tam olarak dönmediğinin altı çizilmiştir.

Ekonomik Görünüm Ara Raporunda küresel ekonomik büyüme üzerindeki aşağı yönlü risklerin devam ettiğine değinilmiştir. İlgili riskler arasında süregelen jeopolitik ve ticari gerilimlerin yatırımları olumsuz etkileyebileceği ve ithal ürün fiyatlarını artırabileceği yer almaktadır. İlaveten, işgücü piyasalarında yaşanacak durgunluğun küresel büyümeyi yavaşlatacağı ve beklenen ılımlı dezenflasyon patikasından sapmalar yaşanmasının finansal piyasalarda bozulmaları tetikleyebileceği belirtilmiş; bunun yanında, reel gelirlerdeki toparlanmanın tüketici güvenini ve harcamalarını daha güçlü bir şekilde destekleyebileceği ve petrol fiyatlarındaki düşüşün devam etmesinin enflasyondaki düşüşü hızlandırabileceği vurgulanmıştır.

OECD raporunda enflasyonun ılımlı seyretmesi ve işgücü piyasasına ilişkin baskıların hafiflemesi durumunda, para politikası faiz indirimlerinin devamının gerekliliği önerisine yer verilmiştir. Ancak indirimlerin zamanlamasının ve kapsamının verilere bağlı kalması ve altta yatan enflasyonist baskıların kalıcı olarak kontrol altına alınmasını sağlamak için dikkatle değerlendirilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır.

IMF tarafından 2024 yılı Ekim ayında yayımlanan Dünya Ekonomik Görünüm raporunda küresel büyümenin istikrarlı kalacağına beklendiği ve küresel ekonominin 2024 ve 2025 yıllarında yüzde 3,2 büyüme kaydedeceğinin öngörüldüğü belirtilmiştir. Raporunda, ABD ekonomik büyüme tahminlerinde yapılan artışların, özellikle büyük Avrupa ekonomileri gibi diğer gelişmiş ekonomiler için yapılan büyüme tahminlerindeki düşüşleri telafi ettiği belirtilmiştir. Uzun vadede nüfusun yaşlanması ve zayıf üretkenlik gibi kalıcı yapısal olumsuzlukların birçok ekonomide potansiyel büyümeyi engellediğine değinilmiştir.

IMF raporunda küresel TÜFE değişiminin 2023 yılında yıllık ortalama yüzde 6,7 seviyesinden 2024 yılında yüzde 5,8'e ve 2025 yılında yüzde 4,3'e düşmesinin beklendiği belirtilmiştir. Ayrıca, gelişmiş ekonomilerin gelişmekte olan ekonomilere göre enflasyon hedeflerine daha erken döneceği beklentisine de yer verilmiştir. Küresel dezenflasyonun devam ettiği ancak fiyat istikrarının henüz yakalanmadığı vurgulanmıştır. Bunun sebebi olarak ise mal fiyatları istikrar kazanırken, hizmet fiyatları enflasyonunun birçok bölgede yüksek seyretmeye devam etmesi gösterilmiştir.

Dünya Ekonomik Görünüm Raporunda küresel görünüme ilişkin risklerin artan politika belirsizliği nedeniyle aşağı yönlü olduğu belirtilmiştir. Raporunda devam etmekte olan jeopolitik gerginlikler nedeniyle emtia fiyatlarında yeni artışların tetiklenmesi, dezenflasyon sürecinde aksaklıklara sebep olacağından, merkez bankalarının para politikası gevşetmesini engelleyebileceği ve bu durumun da maliye politikası ve finansal istikrar açısından önemli zorluklar doğurabileceğine vurgu yapılmıştır.

IMF raporunda Çin'in emlak sektöründe beklenenden daha derin veya daha uzun süreli daralma yaşamasının bir diğer aşağı yönlü risk olduğu belirtilmiştir. Böyle bir durum eğer finansal istikrarsızlığa yol açarsa, tüketici duyarlılığını zayıflatabileceği ve Çin'in küresel ticaretteki etkisi göz önüne alındığında olumsuz küresel yayılmalar yaratabileceğine vurgu yapılmıştır. İlaveten, korumacı politikaların yoğunlaşmasının ticaret gerilimlerini arttıracacağı, piyasa verimliliğini azaltacağı ve tedarik zincirlerini bozabileceği belirtilmiştir.

Tablo 1.1: GSYH Gerçekleşme ve Tahminleri

	2022	2023	2024 ¹	2024 ²	2025 ¹	2025 ²
IMF	3,5	3,3	3,1	3,2	3,2	3,2
Dünya Bankası	3,0	2,7	2,7	2,7	2,7	2,6
OECD	3,4	3,1	2,7	3,2	3,0	3,2

Kaynak: OECD, Dünya Bankası, IMF

¹ İlgili yılın ilk tahmini.

² İlgili yılın son tahmini.

TCMB tarafından 2024 yılı Kasım ayında yayımlanan Enflasyon Raporu'nda, Türkiye ekonomisi için yıl sonu enflasyon tahmini 2024, 2025 ve 2026 yılları için sırasıyla yüzde 44, yüzde 21 ve yüzde 12 olarak belirtilmiştir. Raporda orta vadeli tahminler üretilirken enflasyon görünümünde belirgin ve kalıcı bir iyileşme sağlanana kadar para politikasındaki sıkı duruşun sürdürüleceği ve ekonomi politikaları arasındaki eş güdümün güçleneceği bir görünümün esas alındığına vurgu yapılmıştır. Para politikasındaki kararlı duruşun yurt içi talepte dengelenme, Türk lirasında reel değerlenme ve enflasyon beklentilerinin düzelmesiyle birlikte enflasyonun ana eğilimindeki düşüşü destekleyeceği belirtilmiştir.

TCMB Enflasyon raporunda küresel risk iştahındaki dalgalanmalar ile gelişmiş ülke merkez bankalarının politika kararlarına yönelik belirsizliklerin, gelişmekte olan ülkelere yönelik portföy girişlerinde dalgalı bir seyre neden olduğuna vurgu yapılmıştır. Raporda orta vadede, gelişmiş ülke merkez bankalarının politika kararlarının, Çin ekonomisindeki gelişmelerin ve Orta Doğu kaynaklı jeopolitik gelişmelerin gelişmekte olan ülkelere yönelik portföy hareketleri üzerinde belirleyici olacağı değerlendirilmesi yapılmıştır.

1.2 SEÇİLMİŞ ÜLKELERDEKİ EKONOMİK VE FİNANSAL GÖRÜNÜM

1.2.1 BÜYÜME

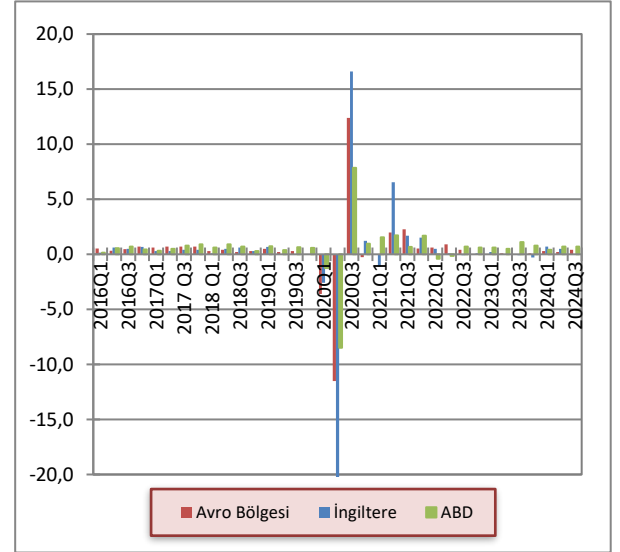
ABD ekonomisinin 2024 yılı ikinci çeyrek GSYH büyümesi yukarı yönlü revize edilerek yüzde 3,0 olarak açıklanmıştır. ABD ekonomisi 2024 yılı üçüncü çeyreğinde ise açıklanan tahmin verilerine göre yüzde 2,8'lik bir büyüme kaydetmiştir. 2024 yılı üçüncü çeyreğinde ABD GSYH'sinde yaşanan artış, temel olarak tüketici harcamaları, ihracat ve federal hükümet harcamaları kaynaklı gerçekleşmiştir. İlgili dönemde ithalatta yaşanan artışlar ise GSYH'deki artışı sınırlamıştır.

ONS tarafından açıklanan son verilere göre Birleşik Krallık GSYH'si zincirlenmiş hacim endeksi olarak 2024

yılı ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine kıyasla yüzde 0,7 büyüme kaydetmiştir. Birleşik Krallık ekonomisi 2024 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla ise yüzde 0,5 büyüme kaydetmiştir. Üretim yöntemine göre GSYH hesaplamasında, hizmetler sektörü bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,6 ile tüm sektör geneline yayılmış, toplam 14 alt sektörden 10 tanesinde artışların yaşandığı, bir büyüme kaydetmiştir. Bu durum, hem imalat sektörü hem de inşaat sektöründe yaşanan düşüşlerle kısmen dengelenmiştir. İmalat sektörü bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,3 ve inşaat sektörü ise yüzde 0,2 düşüş kaydetmiştir.

EUROSTAT tarafından açıklanan öncü verilere göre Avro Bölgesi ekonomisi 2024 yılı üçüncü çeyreğinde mevsim etkisinden arındırılmış GSYH bir önceki çeyreğe kıyasla yüzde 0,4 büyüme kaydetmiştir. İlâveten, ilgili dönemde Avro Bölgesi ekonomisinin bir önceki yılın aynı çeyreğine kıyasla yüzde 0,9 büyüme kaydettiği belirtilmiştir.

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)

Kaynak: OECD

Türkiye ekonomisi, zincirlenmiş hacim endeksine göre, 2024 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 2,5 büyüme kaydederek salgının etkilerinin en fazla hissedildiği 2020 yılı ikinci çeyreğinden sonra en zayıf performansını sergilemiştir. Türkiye ekonomisi birinci çeyrek verisi ise yıllık yüzde 5,7'den yüzde 5,3'e revize edilmiştir. 2024 yılı ikinci çeyreğinde mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış GSYH zincirlenmiş hacim endeksi, bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,1 artmıştır.

Türkiye ekonomisinde 2024 yılı ikinci çeyreğinde harcamalar yöntemine göre GSYH'yi oluşturan kalemler

incelendiğinde özel tüketim harcamalarının 1,2 puan ile son dört yılın en düşük katkısını yaptığı görülmektedir. Kamu harcamalarının büyümeye katkısı 0,1 puan olmuştur. 2024 yılı birinci çeyreğinde güçlü seyreden yatırım harcamaları 2024 yılı ikinci çeyreğinde makine ve teçhizat yatırımlarındaki daralma nedeniyle 0,1 puan ile büyümeye 2022 yılının üçüncü çeyreğinden bugüne görülen en düşük katkısı sağlamıştır. Net ihracat kalemi ise yılın ikinci çeyreğinde 1,3 puan ile büyümeye pozitif katkı yapmaya devam etmiştir. Bu gelişmede ihracattaki artışın yanı sıra ithalatta kaydedilen düşüş etkili olmuştur.

1.2.2 ENFLASYON

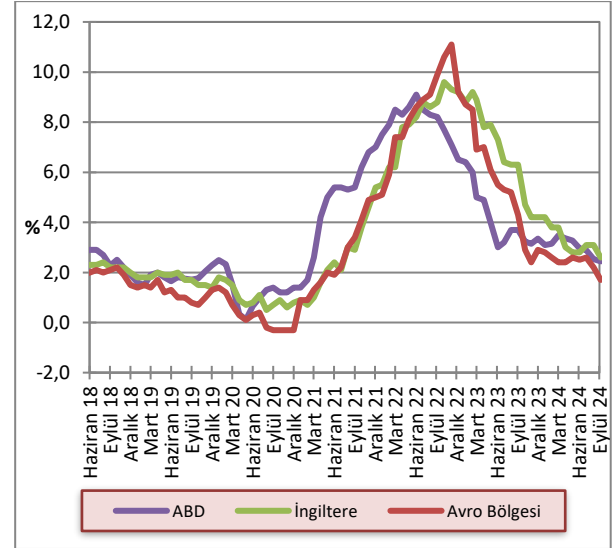
ABD’de 2024 yılında aylık TÜFE Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında yüzde 0,2 artış kaydetmiştir. ABD TÜFE verilerine yıllık bazda bakıldığında ise Temmuz ayında yüzde 2,9, Ağustos ayında yüzde 2,5 ve Eylül ayında yüzde 2,4 artış gerçekleştiği görülmektedir. 2024 yılı Eylül ayında gerçekleşen yıllık TÜFE değişimi 2021 yılı Şubat ayından sonra gerçekleşen en düşük oran olmuştur.

ONS tarafından açıklanan verilere göre Birleşik Krallık’ta aylık TÜFE 2024 yılı Temmuz ayında değişim göstermemiştir. 2024 yılı Ağustos ve Eylül aylarında ise aylık TÜFE artışı sırasıyla yüzde 0,4 ve yüzde 0,1 olarak gerçekleşmiştir. Birleşik Krallık ekonomisinde yıllık TÜFE 2024 yılı Temmuz ve Ağustos aylarında yüzde 3,1, Eylül ayında ise yüzde 2,6 olarak gerçekleşmiştir. Birleşik Krallık’ta 2024 yılı Eylül ayında TÜFE’deki yıllık değişime aşağı yönlü en büyük katkı ulaştırmadan gelmiş; ilgili harcama grubunun kalemleri incelendiğinde en büyük negatif yönlü katkının uçak ücretleri ve motor yakıtlarından geldiği görülmektedir. İlgili dönemde en büyük yukarı yönlü katkı yapan harcama grubu ise gıda ve alkolsüz içecekler olmuştur.

EUROSTAT verilerine göre 2024 yılı Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında Avro Bölgesinde harmonize edilmiş yıllık TÜFE sırasıyla yüzde 2,6, yüzde 2,2 ve yüzde 1,7 artış göstermiştir. 2024 yılı Eylül ayı Avro bölgesi yıllık enflasyon oranı alt kalemler bazında incelendiğinde en yüksek katkısı 1,76 puan ile hizmetler sektörünün yaptığı görülmektedir. Hizmetlerden sonra en yüksek katkısı yapan harcama kalemleri sırasıyla 0,47 puan ile gıda, alkol ve tütün ürünleri ve 0,12 puan ile enerji dışı sanayi malları olmuştur.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan verilere göre 2024 yılı Ekim ayında aylık TÜFE enflasyonu yüzde 2,88 ve yıllık TÜFE enflasyonu ise yüzde 48,58 olarak 2023 yılı Temmuz ayından bugüne görülen en düşük seviyesinde gerçekleşmiştir. 2024 yılı Ekim ayında Yİ-ÜFE bir önceki aya göre yüzde 1,29 artış kaydetmiştir. Yıllık bazda ise Yİ-ÜFE yüzde 32,24 ile 2021 yılı Mart ayından bugüne görülen en düşük seviyesine gerilemiştir. 2024 yılı Ekim ayında aylık bazda en yüksek fiyat artışı gösteren ana harcama grupları yüzde 14,32 ile giyim ve ayakkabı, yüzde 4,33 ile gıda ve alkolsüz içecekler olmuştur. Diğer taraftan, 2024 yılı Ekim ayında aylık bazda alkollü içecekler ve tütün harcama grubunda yüzde 0,04, ulaştırma grubunda ise yüzde 0,54 oranında düşüş kaydedilmiştir. En düşük fiyat artışı gösteren ana harcama grubu ise yüzde 0,33 ile eğitim olmuştur. 2024 yılı Ekim ayında ana harcama gruplarında bir önceki yılın aynı ayına göre en düşük artış yüzde 26,14 ile ulaştırma, en yüksek artışlar ise yüzde 93,66 ile eğitim ve yüzde 89,39 ile konut grubunda gerçekleşmiştir.

Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları

Kaynak: OECD

1.2.3 POLİTİKA FAİZLERİ

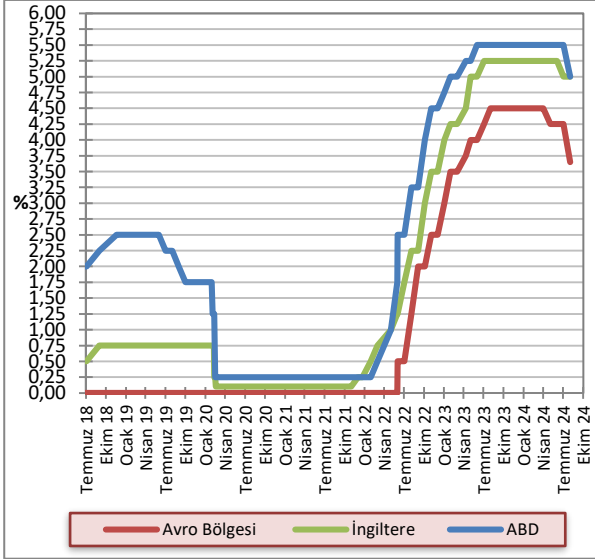
Fed 2024 yılı Eylül ayı toplantısında 50 baz puanlık bir indirmeye giderek politika faizini yüzde 4,75 – 5,00 bandına indirmiştir. Toplantı sonrası yayınlanan metinde istihdam piyasasının yavaşladığına ilişkin değerlendirmeler yapılmış ve Fed üyelerinin 2024 yılsonu için işsizlik oranı tahmini yüzde 4,4 seviyesine yükseltilmiştir. İlaveten, 2024 yılı enflasyon ve büyüme tahminleri aşağı yönlü revize edilmiştir. Fed üyeleri yılın kalan iki toplantısında toplam 50 baz puanlık ve 2025

yılında ise toplam 100 baz puanlık politika faiz indirimine gidileceği öngörüsünde bulunmuşlardır.

İngiltere Merkez Bankası (BoE) Para Politikası Komitesi (PPK), 2024 yılı Eylül ayında gerçekleştirdiği toplantısında politika faiz oranını yüzde 5 seviyesinde sabit tutmuştur. Toplantı sonrası yayınlanan metinde, para politikası kararlarının TÜFE enflasyonunu yüzde 2 hedefine hem zamanında hem de kalıcı bir şekilde geri döndürmeye yönelik olarak alındığının altı çizilmiştir.

Avrupa Merkez Bankası (ECB) 12 Eylül 2024 tarihinde gerçekleştirdiği para politikası toplantısında politika faiz oranını piyasa beklentilerine paralel olarak 60 baz puan düşürerek yüzde 4,25'ten yüzde 3,65 seviyesine indirmiştir. ECB Başkanı Lagarde 30 Eylül 2024 tarihinde yaptığı açıklamada, son gelişmelerin enflasyonun yüzde 2 oranındaki hedefine zamanında ulaşılacağına dair güveni artırdığını belirtmiş ve bu durumun ECB'nin bir sonraki para politikası toplantısına yansımaları gerektiğini ifade etmiştir.

Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Politika Faiz Oranları

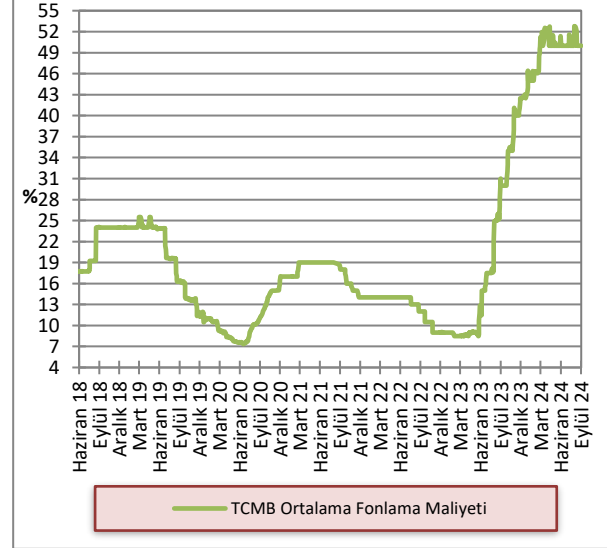

Kaynak: FED, ECB, BoE

TCMB Para Politikası Kurulu 19 Eylül 2024 tarihinde gerçekleştirdiği toplantısında politika faizi olan bir haftalık repo faiz oranını yüzde 50 düzeyinde sabit tutmaya devam etmiştir. Toplantı sonrası yayımlanan metinde, Ağustos ayında aylık enflasyonun ana eğiliminin belirgin bir değişim sergilemediği belirtilmiş ve hizmet enflasyonundaki iyileşmenin son çeyrekte gerçekleşmesinin beklendiğine vurgu yapılmıştır. İlâveten metinde, enflasyonda belirgin ve kalıcı bir bozulma öngörülmesi durumunda para politikası

araçlarının etkili şekilde kullanılacağı ifadesine yer verilmiştir.

Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti

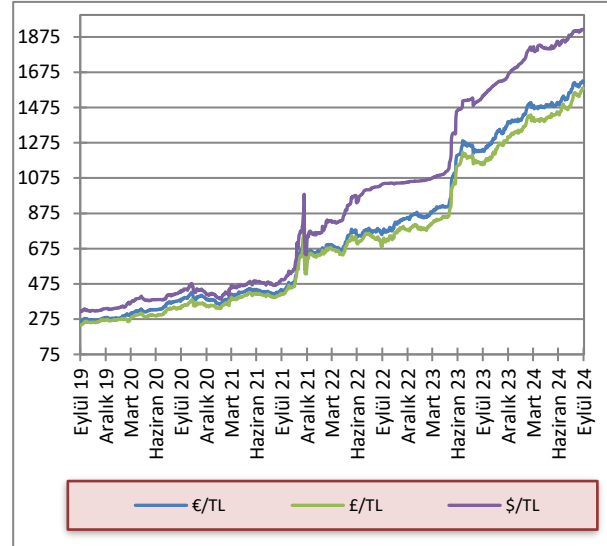

Kaynak: TCMB

1.2.4 DÖVİZ KURLARI

2024 yılı üçüncü çeyreği tamamında, önceki yılın aynı dönemine kıyasla Türk Lirası, Sterlin, Avro ve ABD doları karşısında ortalama yüzde 26 değer kaybı yaşamıştır. 2023 yılı üçüncü çeyreğinde döviz alım kurları ortalamaları GBP/TL, EUR/TL, USD/TL için 33,86, 29,15 ve 26,78 iken, 2024 yılı aynı dönem ortalamaları 43,35, 36,71 ve 33,45 seviyelerinde gerçekleşmiştir.

Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100)

Kaynak: KKTCCMB

2 İSTİHDAM VE FİYATLAR

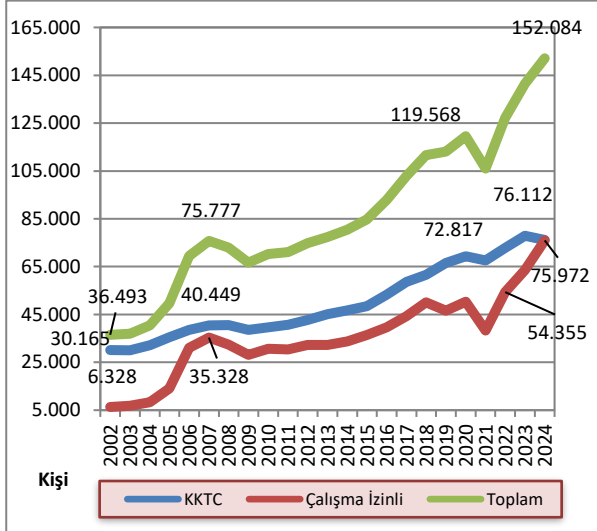
2.1 İSTİHDAM

Çalışma Dairesi tarafından hazırlanan 2021 yılı dördüncü çeyrek Kasım, Aralık ayları ile 2022, 2023 ve 2024 yılına ait istihdam verileri temin edilemediğinden, ilgili dönemler için güncelleme yapılamamıştır.

2.2 SOSYAL SİGORTALARA KAYITLI ÇALIŞANLAR

2020 yılında tüm dünyayı etkileyen Covid-19 salgını nedeniyle toplam aktif sigortalı çalışanların sayısında yaşanan düşüş, 2022 yıl sonu itibarı ile salgın öncesi rakamlarının üzerine çıkmıştır. Covid-19 salgını öncesinde 119.568 olan kayıtlı çalışan sayısı, 2022 yılı Kasım ayı itibarıyla 127.172 seviyesine, 2023 yılı Kasım ayı itibarı ile 141.441 seviyesine yükselmiştir. 2023 yılı Kasım ayı verileri 2024 yılı Haziran ayı ile kıyaslandığında, çalışma izinli sigortalı çalışan sayısı yüzde 19,27 artarak, 63.537'den, 75.972'ye yükselmiş, KKTC vatandaşı sigortalı çalışan sayısı ise yüzde 2,3 düşüş göstererek 77.904'den 76.112'ye düşmüştür.

Grafik 2.1: Sigortaya Kayıtlı Çalışan Sayısı

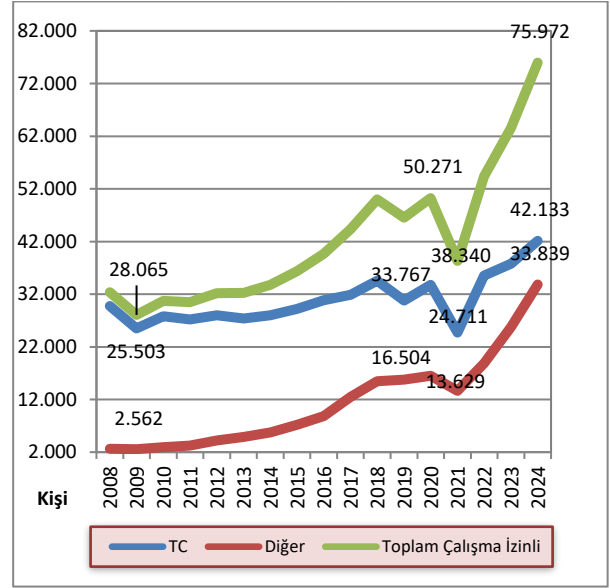

Kaynak: Sosyal Sigortalar Dairesi

*2002-2019 yılları arasında Mart, 2020-2021 yılları için Ocak, 2022 yılı ve 2023 yılı için Kasım, 2024 yılı için Haziran ayı kayıtları kullanılmıştır.

2020 – 2024 yılları arasında çalışma izinli sigortalı sayısındaki değişimde en büyük pay üçüncü ülke uyruklu sigortalılardan kaynaklanmaktadır. 2020 yılı başında 16.504 olan üçüncü ülke uyruklu sigortalı sayısı, 2023 yılında 25.727'ye, 2024 yılı Haziran ayında ise 33.839'a yükselmiştir. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı sigortalı çalışanların sayısı ise 2024 yılı Haziran ayı itibarı ile 42.133'e yükselmiştir.

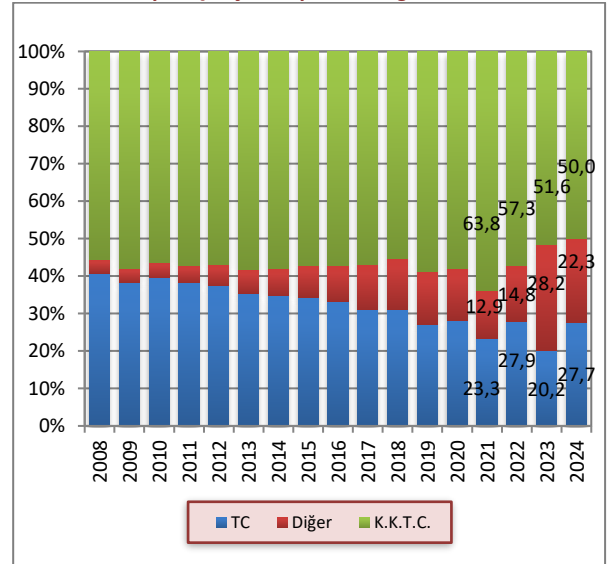
Grafik 2.2: Çalışma İzinli Aktif Sigortalı Çalışanlar

Kaynak: Sosyal Sigortalar Dairesi

KKTC vatandaşı sigortalı çalışanların toplam sigortalı çalışanlar içindeki payı 2024 yılı Haziran ayı itibarı ile yüzde 50 seviyesindedir. Türkiye Cumhuriyeti uyruklu sigortalıların toplam sigortalılar içindeki payı 2024 yılında yüzde 27,7'ye yükselmiştir. Diğer uyruklu sigortalıların payı ise 2024 yılı Haziran ayında yüzde 22,3 olmuştur.

Grafik 2.3: Kayıtlı Çalışan Sayısının Dağılımı

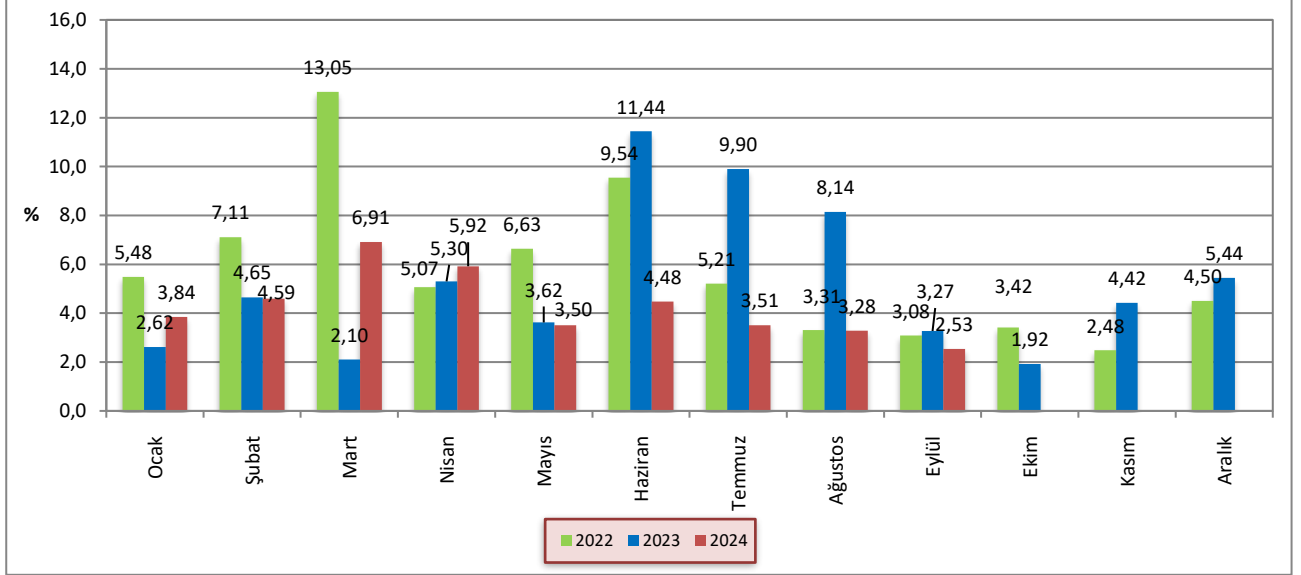
Kaynak: Sosyal Sigortalar Dairesi

2.3 ENFLASYON

2024 yılının üçüncü çeyreğinde enflasyon, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında bir önceki aya göre sırasıyla yüzde 3,51, yüzde 3,28 ve yüzde 2,53 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılının aynı döneminde aylık

enflasyon sırasıyla yüzde 9,90, yüzde 8,14 ve yüzde 3,27 olarak gerçekleşmişti. 2023 yılı ilk dokuz ayında yüzde 5,67 olan ortalama aylık enflasyon, 2024 yılı ilk dokuz ayında ortalama yüzde 4,28 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı

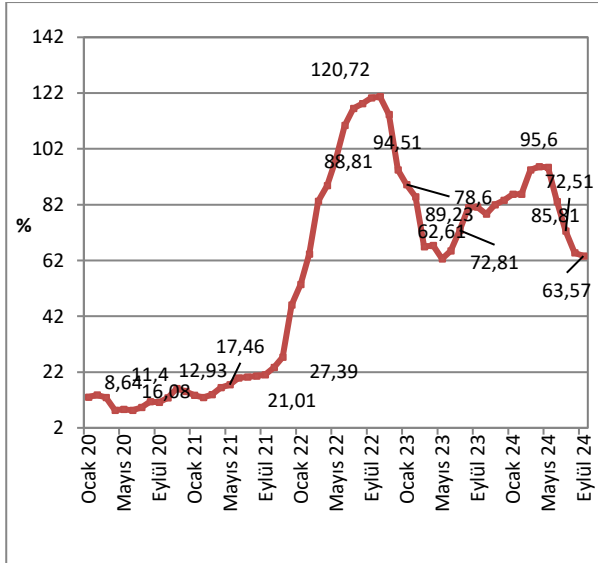

Kaynak: İstatistik Kurumu

2024 yılının üçüncü çeyreğinde, bir önceki yılın aynı ayına göre yıllık enflasyon Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla yüzde 72,51, yüzde 64,75 ve yüzde 63,57 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılının aynı döneminde yıllık enflasyon sırasıyla yüzde 72,81, yüzde 80,9 ve yüzde 81,22 olarak gerçekleşmişti.

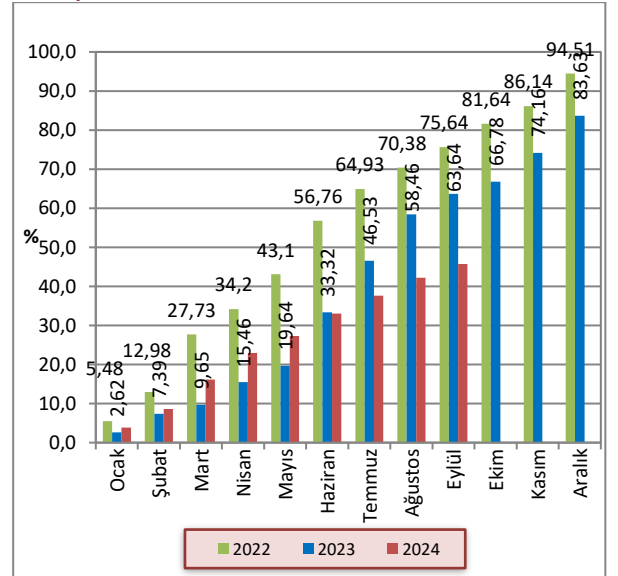
2024 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın Aralık ayına göre enflasyon Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla yüzde 37,65, yüzde 42,17 ve yüzde 45,76 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı üçüncü çeyreğinde ise önceki yılın Aralık ayına göre enflasyon sırasıyla yüzde 46,53, yüzde 58,46 ve yüzde 63,64 olarak gerçekleşmişti.

Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı

Kaynak: İstatistik Kurumu

Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı

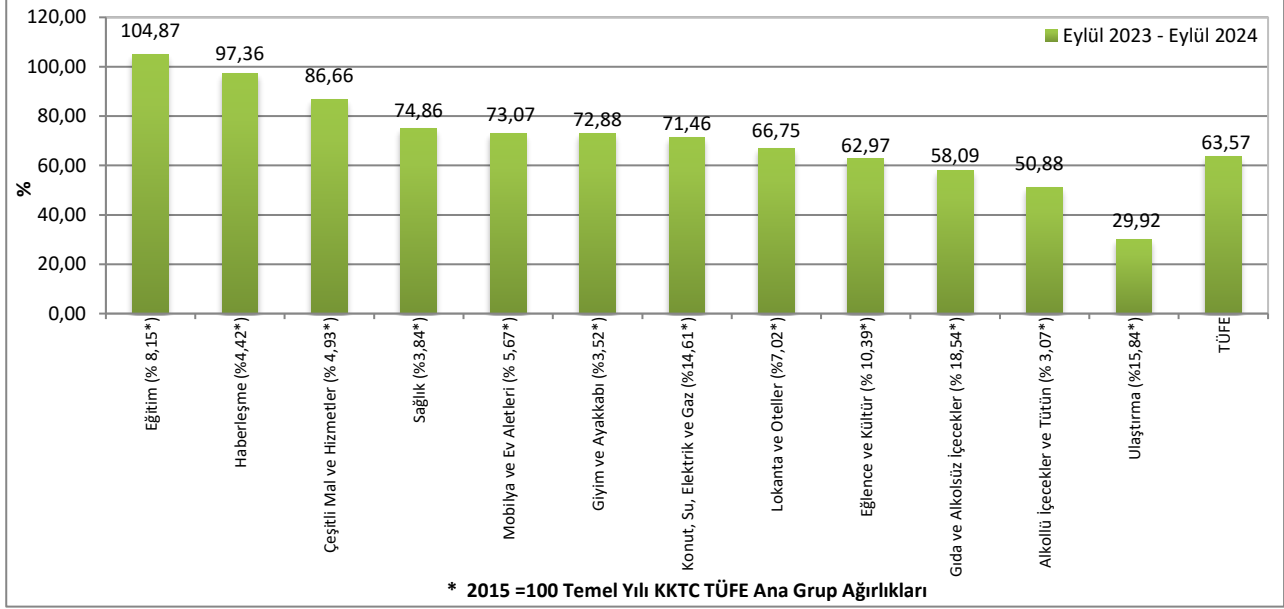
Kaynak: İstatistik Kurumu

2024 yılı Eylül ayında yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu harcama grupları sırasıyla, yüzde 104,87 ile eğitim, yüzde 97,36 ile haberleşme, yüzde 86,66 ile çeşitli mal ve hizmetler ve yüzde 74,86 ile sağlık kalemleridir.

2024 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 29,92 ile en düşük artışı yaşayan kalem ulaştırma olmuştur.

Grafik 2.7: Ana Harcama Gruplarına Göre Enflasyon Oranları

Kaynak: İstatistik Kurumu

2023 ve 2024 yıllarına ait Tüketici Fiyat Endeksi değişim oranları aylık, bir önceki yılsonuna göre ve yıllık olarak Tablo 2.1'de verilmektedir.

Tablo 2.1: Tüketici Fiyat Endeksi (% Değişim, 2015=100)

	Aylar	Aylık	Bir Önceki Yılsonuna Göre	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre
2023	Ocak	2,62	2,62	89,23
	Şubat	4,65	7,39	84,88
	Mart	2,1	9,65	66,97
	Nisan	5,3	15,46	67,34
	Mayıs	3,62	19,64	62,61
	Haziran	11,44	33,32	65,43
	Temmuz	9,9	46,53	72,81
	Ağustos	8,14	58,46	80,9
	Eylül	3,27	63,64	81,22
	Ekim	1,92	66,78	78,6
	Kasım	4,42	74,16	81,99
	Aralık	5,44	83,63	83,63
2024	Ocak	3,84	3,84	85,81
	Şubat	4,59	8,6	85,71
	Mart	6,91	16,11	94,45
	Nisan	5,92	22,98	95,6
	Mayıs	3,5	27,28	95,37
	Haziran	4,48	32,99	83,17
	Temmuz	3,51	37,65	72,51
	Ağustos	3,28	42,17	64,75
	Eylül	2,53	45,76	63,57

Kaynak: İstatistik Kurumu

3 DIŞ TİCARET VE TURİZM

3.1 İHRACAT VE İTHALAT GELİŞMELERİ

KKTC Ticaret Dairesi tarafından 2024 yılına ilişkin ihracat ve ithalat yayımlanmadığından, güncelleme yapılamamıştır.

Ticaret Dairesi tarafından açıklanan ihracat ve ithalat verilerine göre, 2023 yılının dördüncü çeyreğinde ihracat, ABD doları bazında bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 97,17 artmıştır. İhracat 2023 yılında 2022 yılına göre yüzde 26,92 artış göstermiştir. 2022 yılında ihracat 125,6 milyon ABD doları iken, 2023 yılında 159,5 milyon ABD dolarına yükselmiştir. 2023 yılında önceki yıla göre ihracatta en büyük artış süt

rnleri ve narenciye kalemlerinde gerçekleşmiştir. 2022 yılına kıyasla, 2023 yılında süt ürünleri ihracatı yüzde 19 artarak 63,1 milyon ABD doları, narenciye ürünleri ihracatı ise yüzde 77 artarak 42,89 milyon ABD doları seviyesine ulaşmıştır

İthalat ise 2023 yılında önceki yıla göre ABD doları bazında yüzde 24,72 artmıştır. 2023 yılı dördüncü çeyreğinde ithalat, önceki yılın aynı ayına göre, Ekim ayında yüzde 25,75, Kasım ayında yüzde 21,97 ve Aralık ayında yüzde 16,99 artış gerçekleşmiştir. 2023 yılı dördüncü çeyreğinde, önceki yılın aynı çeyreğine göre, ithalat yüzde 21,44 artış göstermiştir.

Tablo 3.1: İhracat ve İthalat

	İhracat (ABD doları)			İthalat (ABD doları)		
	2022	2023	Yüzde Değişim	2022	2023	Yüzde Değişim
Ocak	11.054.223	7.065.575	-36,08	159.832.060	216.159.079	35,24
Şubat	15.276.635	20.354.120	33,24	146.227.131	194.942.874	33,32
Mart	16.168.588	20.048.990	24	159.569.055	146.236.384	-8,36
I. eyrek	42.499.446	47.468.685	11,69	465.628.246	557.338.337	19,70
Nisan	14.373.798	17.951.810	24,89	183.452.171	200.223.552	9,14
Mayıs	11.393.293	14.055.698	23,37	170.881.117	272.097.779	59,23
Haziran	9.552.496	9.436.941	-1,21	188.549.882	224.072.953	18,84
II. eyrek	35.319.587	41.444.449	17,34	542.883.170	696.394.284	28,28
Temmuz	8.188.082	10.327.873	26,13	159.457.449	216.463.107	35,75
Ağustos	9.851.230	8.627.675	-12,42	222.134.877	272.025.617	22,46
Eylül	7.316.129	7.292.633	-0,32	200.558.731	263.638.539	31,45
III. eyrek	25.355.441	26.248.181	3,52	582.151.057	752.127.243	29,20
Ekim	7.122.484	9.300.728	30,58	221.186.526	278.158.542	25,75
Kasım	7.469.606	8.947.188	19,78	207.266.770	252.808.675	21,97
Aralık	7.881.479	26.064.339	230,70	239.803.452	280.534.905	16,99
IV. eyrek	22.473.569	44.312.255	97,17	668.256.748	811.502.122	21,44
Yıl Toplamı	125.648.043	159.473.570	26,92	2.258.919.221	2.817.362.006	24,72

Kaynak: Ticaret Dairesi

Not: 1) Kıbrıs Rum kesimine yapılan ihracat dâhil değildir.

2022 yılında ithalat içerisinde en büyük paya sahip olan yakıt ithalatı, 2023 yılında, önceki yıla göre yüzde 10,52 artış göstererek 330,5 milyon ABD dolarına ulaşmış ve toplam içerisindeki payı yüzde 11,73 ile yine ilk sırada yer almıŐtır.

2023 yılında ikinci en yüksek paya sahip taşıt araçları ithalatı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 106,96 artış göstermiş ve 321 milyon ABD doları

olmuştur. nc en yüksek paya sahip olan inşaat demiri ve demir çubuklar kalemi, bir önceki yıla göre yüzde 99,70 artarak 152,1 milyon ABD doları olmuŐ, toplam ithalat içerisindeki payı ise yüzde 5,4 olmuştur. İthalat kalemleri arasından seçilmiş en yüksek on kalemin toplam ithalat içerisindeki payı 2022 yılında yüzde 36,16, 2023 yılında ise yüzde 41,84 olmuştur. Seçilmiş on ithalat kalemi 2023 yılında bir önceki yıla göre yüzde 44,31 artış göstermiştir.

Tablo 3.2: Önemli İthal Malları (ABD doları)

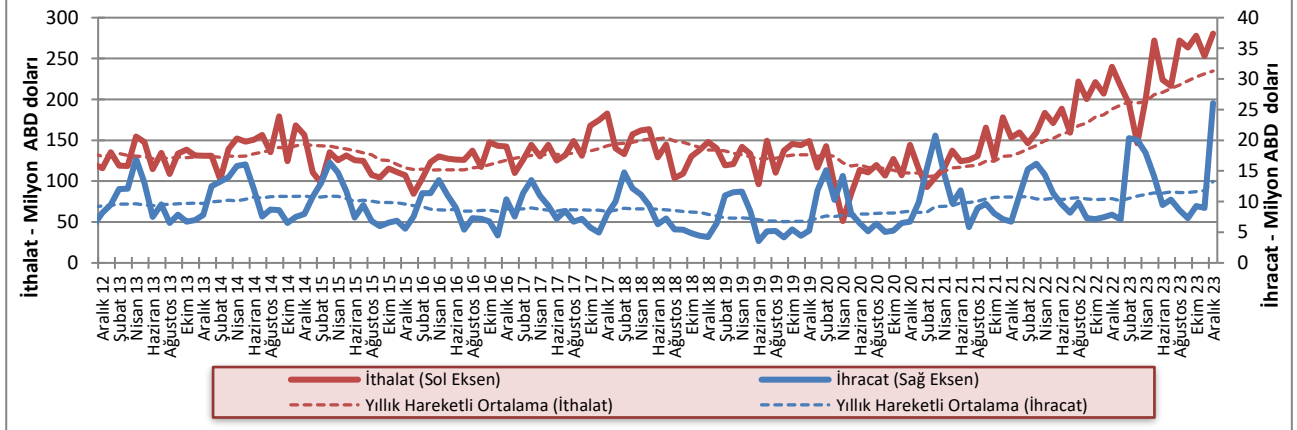
Mal Cinsi	2022	Genel Toplam İçindeki Payı	2023	Genel Toplam İçindeki Payı	Yüzde Değişim
Yakıt	299.046.692	13,24	330.517.657	11,73	10,52
Taşıt Araçlar	155.273.052	6,87	321.354.693	11,41	106,96
İnşaat Demiri ve Demir Çubuklar	76.160.799	3,37	152.091.854	5,40	99,70
Alkollü İçecekler	44.307.008	1,96	96.347.508	3,42	117,45
Konfeksiyon	49.228.290	2,18	60.944.806	2,16	23,80
İlaçlar	35.114.063	1,55	53.782.019	1,91	53,16
Cep Telefonları	40.815.320	1,81	50.180.760	1,78	22,95
Sanayi Tipi Makineler	42.902.934	1,90	47.860.578	1,70	11,56
Hayvan Yemleri ve Katkı Mad.	38.287.036	1,69	42.166.666	1,50	10,13
Arpa	35.667.590	1,58	23.460.993	0,83	-34,22
Toplam	816.802.784	36,16	1.178.707.534	41,84	44,31
Genel İthalat Toplamı	2.258.919.221		2.817.362.006		24,72

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC'nin ihracat ve ithalatının 2012 ve 2023 dönemleri arasındaki 11 yıllık seyri incelendiği zaman, her yılın ilk yarısında artan ihracat hacminin, ikinci yarıda düştüğü görülmektedir. Bu seyir ilk defa 2023 yılında değişmiş ve 2023 yılı Aralık ayında 23 milyon ABD dolar seviyesine yükselmiştir. 2019 yılında 6,9 milyon ABD doları seviyesinde olan ortalama aylık ihracat 2020 yılında 8,4 ve 2021 yılında ise 10,7 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir. 2022 yılında ise ortalama aylık ihracat 10,5 milyon ABD doları seviyesindedir. 2023 verilerine göre ise bu rakam aylık ortalama 13,3 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir. İthalatta ise, 2008 yılının Ağustos ayından itibaren gerçekleşen en düşük seviye,

2020 yılının Nisan ayında 51,2 milyon ABD doları ile kaydedilmiştir. İthalatın yıllık hareketli ortalamasına bakıldığında, 2020 yılı Şubat ayına kadar normal seyrettiği, Covid-19 salgını sebebiyle 2020 yılı Mart ayından itibaren hızlı bir düşüşe geçtiği ve 2021 yılının ikinci çeyreğine kadar düşmeye devam ettiği görülmektedir. 2019 yılında aylık ithalat ortalaması 132,3 milyon ABD doları seviyesinde iken, 2021 yılında aylık ithalat ortalaması 131,0 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiş, 2022 yılında aylık ortalama ithalat 188,24 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir. 2023 yılında ise aylık ithalat ortalaması son on bir yılın en yükseği olan 234,78 milyon ABD doları seviyesine ulaşmıştır.

Grafik 3.1: İthalat ve İhracat

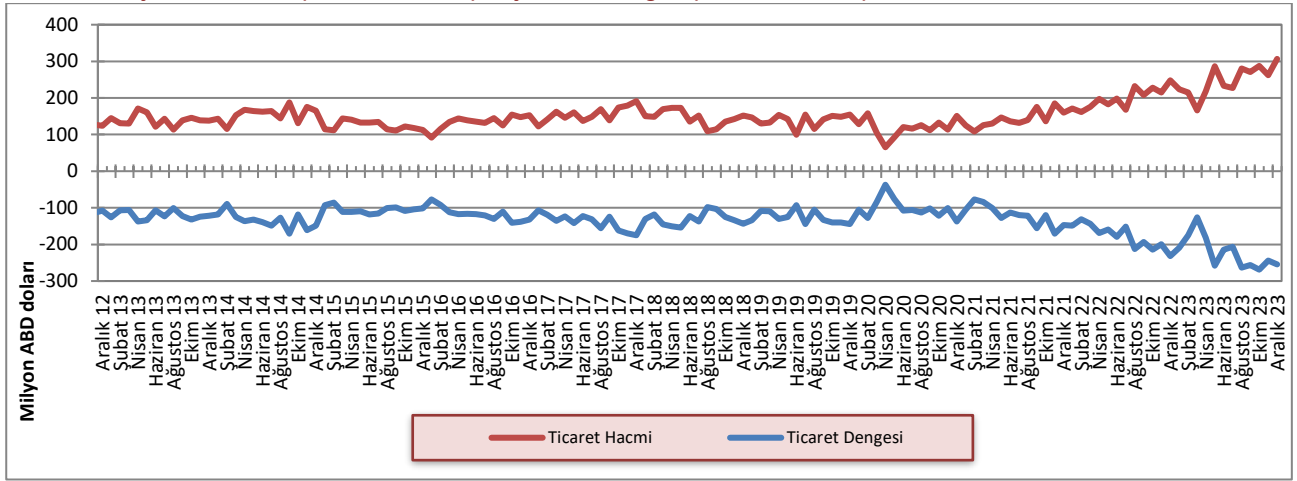

Kaynak: Ticaret Dairesi

2020 yılında 118,4 milyon ABD doları olan ortalama aylık ticaret hacmi, 2021 yılında 141,7 milyon ABD dolarına, 2022 yılında 198,7 milyon ABD dolarına ve 2023 yılında ise 247,6 milyon ABD dolarına yükselmiştir. Ortalama aylık dış ticaret açığı ise 2020 yılında 101,5 milyon ABD doları iken 2021 yılında 120,3 milyon ABD doları, 2022 yılında 198,7 milyon ABD doları ve 2023 yılında 248 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir. 2006 - 2010 yılları arasında ihracatın ithalatı karşılama

oranı ortalama yüzde 5 olurken, 2011 - 2015 döneminde yüzde 7,3'e yükselmiş, 2016 - 2020 yılları arasında ise ortalama yüzde 6,4 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 8,68 iken, 2021 yılında yüzde 8,86'ya yükselmiş, 2022 yılında ise yüzde 5,9'e gerilemiştir. 2023 yılında ise artan ihracat ile birlikte yüzde 6,05 seviyesine yükselmiştir.

Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ithalat + ihracat), Dış Ticaret Dengesi (ithalat - ihracat)

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC'nin gerçekleştirdiği ihracat içinde en büyük paya sahip olan Türkiye'nin payı 2022 yılında yüzde 53,7'ye ulaşmış, 2023 yılında ise yüzde 79,6 seviyesine

yükselmiş, diğer tüm ülke gruplarının payı ise azalmıştır. Türkiye'ye yapılan ihracat, 2023 yılında 126,9 milyon ABD doları seviyesine ulaşmıştır.

Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2012	51,0	7,7	1,0	35,7	4,6
2013	52,2	7,6	2,3	31,9	6,0
2014	60,1	3,7	0,6	31,1	4,5
2015	56,1	5,2	3,2	30,2	5,3
2016	62,5	10,2	0,9	22,7	3,7
2017	60,4	7,9	1,6	21,1	9,0
2018	51,7	10,3	2,5	25,9	9,6
2019	52,3	2,6	2,7	37,0	5,4
2020	49,0	2,0	10,3	31,2	7,5
2021	49,3	1,5	4,7	26,0	18,5
2022	53,7	1,9	0,9	28,7	14,8
2023	79,6	1,6	0,1	15,5	3,2

Kaynak: Ticaret Dairesi

2023 yılında ithalatta Türkiye'nin payı 1.971,3 milyon ABD doları ile yüzde 70, AB ülkelerinin payı ise 409,12 milyon ABD doları ile yüzde 14,5'dir. 2022 yılı ile kıyaslandığında Türkiye, AB Ülkeleri ve Uzak Doğu Ülkeleri'nden yapılan ithalatın payında artış, Diğer

Avrupa Ülkeleri, Orta Doğu Ülkeleri ve Diğer Ülkeler gruplarının paylarında ise düşüş gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo 3.4: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB Ülkeleri	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer
2012	72,4	14,5	4,8	1,7	4,8	1,8
2013	66,7	15,8	6,6	3,8	5,4	1,7
2014	64,7	15,5	8,1	4,6	4,9	2,2
2015	64,5	18,1	7,7	3,0	4,7	2,0
2016	60,4	20,9	8,7	3,3	4,5	2,2
2017	58,6	21,7	8,4	3,4	4,9	2,7
2018	58,8	19,6	8,2	4,9	5,5	2,8
2019	58,4	18,1	9,6	5,4	6,0	2,4
2020	60,4	17,0	12,1	3,2	4,4	2,9
2021	62,9	15,0	8,9	3,7	6,5	2,9
2022	68,4	11,7	6,1	4,5	7,1	2,2
2023	70	14,5	7,7	3	4	0,8

Kaynak: Ticaret Dairesi

3.2 TURİZM

Hava ve deniz yolu ile ülkeye gelen toplam yolcu sayısı 2024 yılının Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla 190.395, 199.130 ve 222.175 olarak gerçekleşmiştir.

2024 yılı üçüncü çeyreğinde gelen yolcu sayısı bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 11,4 artış göstererek 611.700 olmuştur. 2024 yılı üçüncü çeyreğinde gelen yolcu sayısının 506.999'u TC uyruklu, 104.701'i üçüncü ülkelerden gelen yolculardan oluşmaktadır.

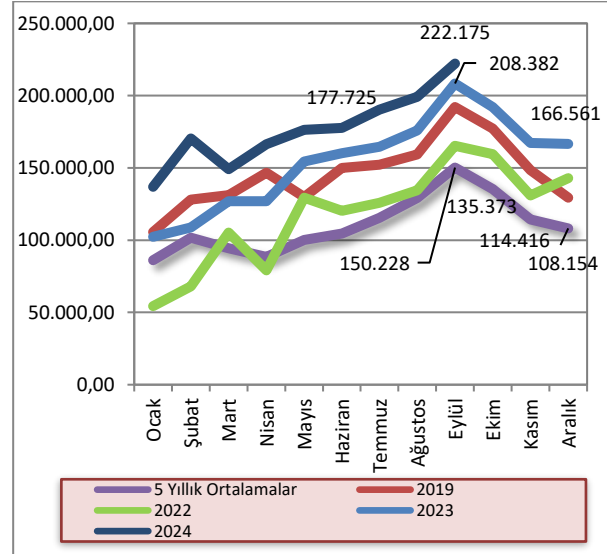
Tablo 3.5: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı

Dönem	T.C. Uyruklu			3. Ülke Uyruklu			Toplam		
	2023	2024	Yüzde Değişim	2023	2024	Yüzde Değişim	2023	2024	Yüzde Değişim
Ocak	85.425	118.077	89,6	16.901	18.828	81,9	102.326	136.905	88,2
Şubat	85.693	143.381	63,0	23.132	26.944	50,4	108.825	170.325	60,1
Mart	96.356	117.240	20,7	30.579	31.883	20,5	126.935	149.123	20,7
I. Çeyrek	267.474	378.698	41,6	70.612	77.655	10,0	338.086	456.353	35,0
Nisan	100.430	140.593	40,0	26.515	25.704	-3,1	126.945	166.297	31,0
Mayıs	124.346	146.600	17,9	29.977	29.629	-1,2	154.323	176.229	14,2
Haziran	131.931	149.918	13,6	28.290	27.807	-1,7	160.221	177.725	10,9
II. Çeyrek	356.707	437.111	22,5	84.782	83.140	-1,9	441.489	520.251	17,8
Temmuz	135.112	159.828	18,3	29.544	30.567	3,5	164.656	190.395	15,6
Ağustos	142.854	165.351	15,7	33.051	33.779	2,2	175.905	199.130	13,2
Eylül	170.733	181.820	6,5	37.649	40.355	7,2	208.382	222.175	6,6
III. Çeyrek	448.699	506.999	13,0	100.244	104.701	4,4	548.943	611.700	11,4
Toplam	1.072.880	1.322.808	23,3	255.638	265.496	3,9	1.328.518	1.588.304	19,6

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2024 yılı itibarı ile gelen yolcuların son beş yıllık ortalaması, Temmuz ayı için 115.394, Ağustos ayı için 129.160 ve Eylül ayı için 150.228'dir.

Grafik 3.3: 2023 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2022 ve 2019 Yılları ve Son 5 Yıllık Ortalamaları Karşılaştırılması

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2023 yılının üçüncü çeyreğinde, kara kapılarından ülkemize giren KKTC uyruklular hariç kişi sayısı 1.539.359 iken 2024 yılının aynı döneminde bu rakam yüzde 11,39 gerileyerek 1.364.071'e düşmüştür.

2024 yılının üçüncü çeyreğinde kara kapılarından girişlere bakıldığında Güney Kıbrıs uyruklu kişilerin 763.654'e, diğer ülke vatandaşlarının girişlerinin ise 600.417'ye düştüğü görülmektedir.

Tablo 3.6: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyruklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler

Uyruk	Güney Kıbrıs		Diğer Ülkeler		Toplam	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Ocak	227.551	220.486	136.373	121.614	363.924	342.100
Şubat	204.371	207.255	123.354	126.036	327.725	333.291
Mart	232.786	246.328	153.623	154.647	386.409	400.975
I. Çeyrek	664.708	674.069	413.350	402.297	1.078.058	1.076.366
Nisan	259.644	244.456	190.717	172.537	450.361	416.993
Mayıs	245.851	257.258	191.743	184.618	437.594	441.876
Haziran	261.418	259.096	200.782	177.337	462.200	436.433
II. Çeyrek	766.913	760.810	583.242	534.492	1.350.155	1.295.302
Temmuz	286.641	245.387	220.788	196.793	507.429	442.180
Ağustos	315.274	287.764	241.810	215.701	557.084	503.465
Eylül	268.529	230.503	206.317	187.923	474.846	418.426
III. Çeyrek	870.444	763.654	668.915	600.417	1.539.359	1.364.071
Toplam	2.302.065	2.198.533	1.665.507	1.537.206	3.967.572	3.735.739

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2024 yılı üçüncü çeyreğinde KKTC vatandaşlarının kara kapılarından çıkış sayısı, 2023 yılı aynı dönemine göre yüzde 18 artış göstererek 785.350 olmuştur. 2024 yılı ilk dokuz ayı itibarıyla bu sayı 2023 yılı ilk dokuz ayına göre yüzde 15,6 artış göstermiş ve 2.162.198'e ulaşmıştır. 2024 yılı Eylül ayı itibarıyla son bir yılda KKTC vatandaşlarının kara kapılarından çıkış sayısı ise 2.808.160'a yükselmiştir.

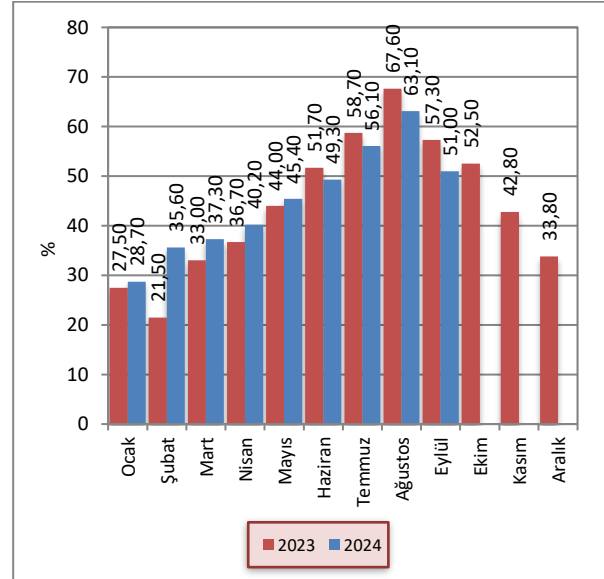
Tablo 3.7: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından KKTC Vatandaşları Tarafından Yapılan Çıkışlar

Dönem	Kara Kapıları		
	2023	2024	Yüzde Değişim
Ocak	173.126	193.695	11,9
Şubat	185.476	231.992	25,1
Mart	198.821	215.437	8,4
I. Çeyrek	557.423	641.124	15,0
Nisan	207.834	250.272	20,4
Mayıs	216.796	222.290	2,5
Haziran	223.006	263.162	18,0
II. Çeyrek	647.636	735.724	13,6
Temmuz	213.443	258.263	21,0
Ağustos	205.103	256.752	25,2
Eylül	247.247	270.335	9,3
III. Çeyrek	665.793	785.350	18,0
Toplam	1.870.852	2.162.198	15,6

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Ülkemizde bulunan turistik tesislerin doluluk oranı, 2024 yılı Temmuz ayında yüzde 65,1, Ağustos ayında yüzde 63,1 ve Eylül ayında yüzde 51 olmuştur. 2023 yılının aynı döneminde doluluk oranları Temmuz ayında yüzde 58,7, Ağustos ayında yüzde 67,6 ve Eylül ayında yüzde 57,3 olmuştur.

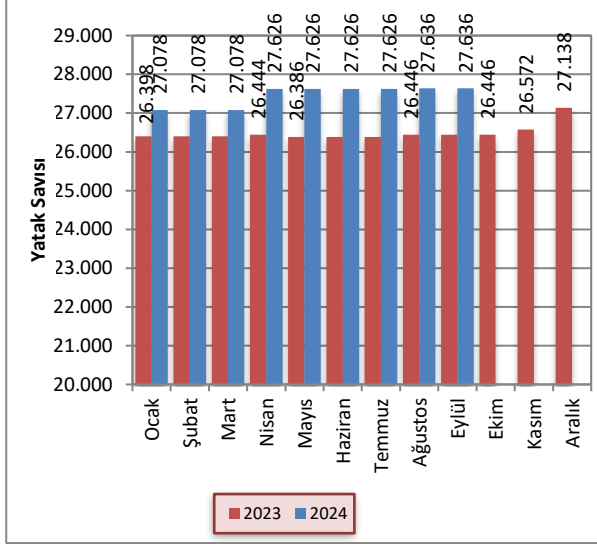
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%)

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Sektörün 2023 yılsonu itibarıyla 27.138 olan yatak kapasitesi, 2024 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla 27.636'ya yükselmiştir. Yatak sayısında 2023 yılı üçüncü çeyreğine kıyasla 2024 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 4,5 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

KKTC'deki turistik tesislerde konaklayan kişi sayısı 2023 ve 2024 yıllarının üçüncü çeyreğinde sırasıyla 892.846 ve 970.762 olarak gerçekleşmiştir. Geceleme toplamı ise aynı dönemlerde sırasıyla 3.117.593 ve 3.191.661 olarak gerçekleşmiştir.

Gecelemeler toplamının turistik tesislerde konaklayan kişi sayısına bölünmesi ile elde edilen ortalama konaklama süresi 2024 yılı üçüncü çeyreğinde, 2023 yılının üçüncü çeyreğinde olduğu gibi TC uyruklular için 3 gece, diğer ülke vatandaşları için ise 5 gece olarak hesaplanmıştır.

Tablo 3.8: Uyruklara Göre Konaklayan Kişi Sayısı ve Gecelemeler

	Konaklayan Kişi Sayısı			Gecelemeler		
	2023	2024	Yüzde Değişim	2023	2024	Yüzde Değişim
TC	590.913	709.242	20,0	1.817.249	2.095.050	15,3
Diğer	248.985	206.101	-17,2	1.181.783	980.369	-17,0
KKTC	52.948	55.419	4,7	118.561	116.242	-2,0
Toplam	892.846	970.762	8,7	3.117.593	3.191.661	2,4

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

4 GENEL BÜTÇE GELİŞMELERİ

4.1 2024 YILI ÜÇÜNCÜ ÇEYREK SONUÇLARI

2024 mali yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla, KKTC bütçe gelir toplamında yüzde 91,5, gider toplamında ise yüzde 135,4 artış olmuştur. Bütçe gelirleri ve bütçe giderleri 2024 yılı üçüncü çeyreğinde sırasıyla 20.026,8 ve 20.883,7 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılının üçüncü çeyreğinde 1.586,8 milyon TL fazla veren bütçe, 2024 yılının aynı döneminde 856,9 milyon TL açık vermiştir.

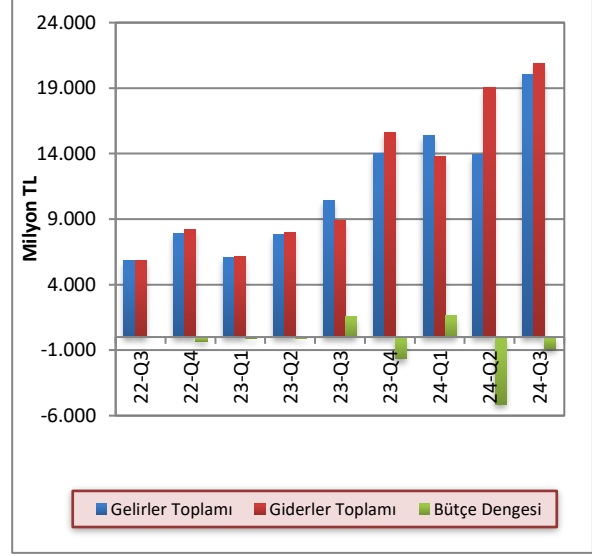
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)

	2023		2024		% Değişim
	Yıllık Gerçekleşme	Tem-Eyl. Gerçekleşme	Yıllık Öngörülen	Tem-Eyl. Gerçekleşme	
Bütçe Gelirleri	38.333,0	10.458,8	81.969,2	20.026,8	91,5
Bütçe Giderleri	38.596,0	8.872,0	92.363,5	20.883,7	135,4
Bütçe Dengesi	-263,0	1.586,8	-10.394,3	-856,9	

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2023 yılının tamamında elde edilen 38.333 milyon TL tutarındaki bütçe gelirleri toplamının yüzde 27,3'ü üçüncü çeyrek içinde tahsil edilmişti. 2024 yılının tamamında elde edilmesi öngörülen 81.969,2 milyon TL tutarındaki bütçe gelirlerinin ise yüzde 24,4'ü üçüncü çeyrek içinde tahsil edilmiştir. 2024 yılı içinde hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesinde harcanması öngörülen 92.363,5 milyon TL'nin yüzde 22,6'sı üçüncü çeyrek içinde kullanılmıştır. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 23 olarak gerçekleşmişti.

Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.2 GELİRLER

2024 mali yılı üçüncü çeyreği itibarıyla bütçe gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre 9.568 milyon TL artış göstererek 20.026,8 milyon TL olmuştur. Bütçe gelirleri içerisinde en büyük paya sahip vergi gelirleri kalemi toplamı, 2024 yılı üçüncü çeyreği içinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 94,7 artış göstererek 14.714,6 milyon TL olmuştur. Vergi gelirleri toplamı 2023 yılının aynı döneminde 7.556,3 milyon TL olarak gerçekleşmişti. Bütçe gelirleri içinde ikinci en yüksek paya sahip olan alınan bağış, yardım ve krediler kalemi 2024 yılı üçüncü çeyreğinde 3.025,3 milyon TL, önceki yılın aynı döneminde ise 1.694,7 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Vergi dışı gelirler kalemi 2023 yılının üçüncü çeyreğinde 977 milyon TL iken, 2024 yılının aynı döneminde 2.109,3 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı üçüncü çeyreği içinde diğer gelirler kalemi bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 23,1 düşüş yaşayarak 177,6 milyon TL olmuştur.

Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)

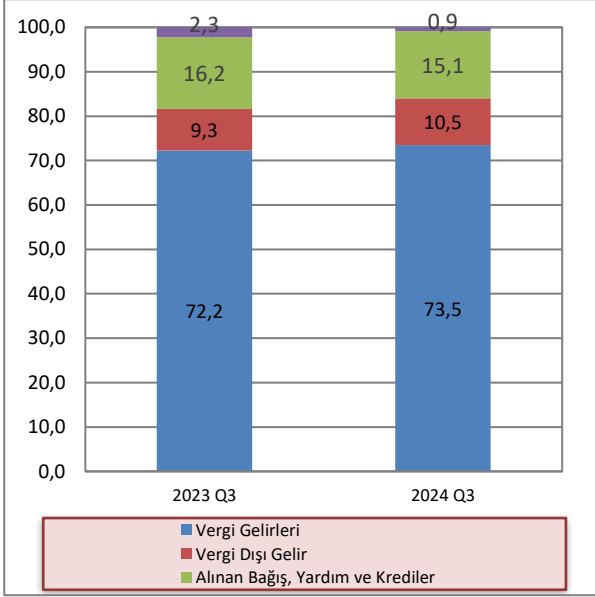
	2023 Tem.-Eyl.	2024 Tem.-Eyl.	% Değişim
Vergi Gelirleri	7.556,3	14.714,6	94,7
Vergi Dışı Gelirler	977,0	2.109,3	115,9
Alınan Bağış, Yardım ve Krediler	1.694,7	3.025,3	78,5
Diğer Gelirler	230,8	177,6	-23,1
Toplam	10.458,8	20.026,8	91,5

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2023 yılının üçüncü çeyreğinde vergi gelirleri kaleminin toplam bütçe gelirleri içindeki payı yüzde 72,2 iken, 2024 yılı aynı döneminde yüzde 73,5 olmuştur. 2024 yılının üçüncü çeyreğinde 2023 yılının aynı dönemine göre alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin payı yüzde 16,2'den yüzde 15,1'e, diğer gelirler kaleminin payı ise yüzde 2,3'ten yüzde 0,9'a gerilemiştir. Vergi dışı gelirler kaleminin payı yüzde 9,3'ten yüzde 10,5'e yükselmiştir.

Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Yüzde pay)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.3 GİDERLER

2024 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla bütçe giderleri toplamı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 135,4 artış göstermiş ve 8.872 milyon TL'den, 20.883,7 milyon TL'ye yükselmiştir. 2024 yılı üçüncü çeyreğinde cari transferler, personel giderleri ve mal ve hizmet alım giderleri kalemlerinde 2023 yılının aynı dönemine göre sırasıyla yüzde 137,1, yüzde 103,3 ve yüzde 127,3 artış yaşanmıştır. Aynı dönemde sermaye giderleri ve transferleri, faiz giderleri ve diğer giderler kalemlerinde sırasıyla yüzde 410,5, yüzde 208,2 ve yüzde 112,7 artış yaşanmıştır. Sermaye giderleri ve transferlerinde yaşanan bu artış; bakım, onarım, müteahhitlik ve kamulaştırma harcamalarından kaynaklanmaktadır.

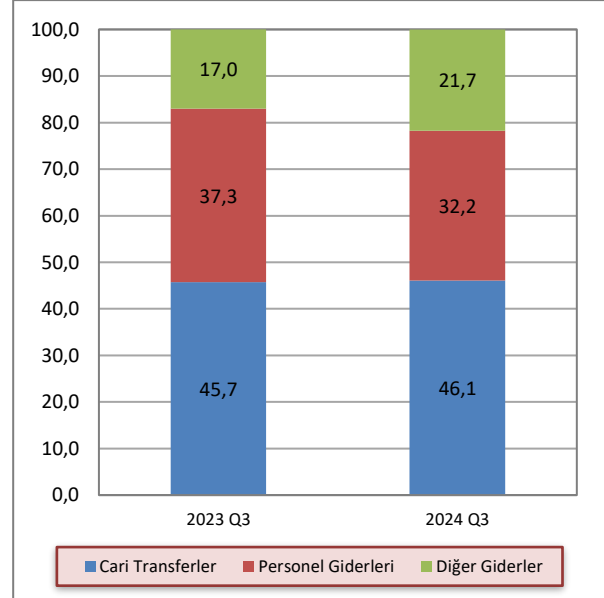
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)

	2023 Tem-Eylül	2024 Tem-Eylül	% Değişim
Cari Transferler	4.058,7	9.621,7	137,1
Personel Giderleri	3.307,7	6.723,9	103,3
Sermaye Giderleri ve Transferleri	387,1	1.976,0	410,5
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	799,4	1.816,9	127,3
Faiz Giderleri	69,7	214,8	208,2
Diğer Giderler	249,4	530,4	112,7
Toplam	8.872,0	20.883,7	135,4

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2023 yılı üçüncü çeyreğinde bütçe giderleri toplamının yüzde 45,7'sini oluşturan cari transferler kaleminin payı, 2024 yılı aynı döneminde yüzde 46,1 olmuştur. Personel giderleri kaleminin toplam giderler içindeki payı, 2023 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 37,3 seviyesinde gerçekleşmiş, 2024 yılı aynı dönemde ise yüzde 32,2 seviyesine gerilemiştir. Personel giderleri ile cari transferler kalemleri toplamının bütçe giderleri içindeki payı, 2023 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 83 iken 2024 yılı aynı dönemde yüzde 78,3 seviyesinde gerçekleşmiştir. Diğer giderler kaleminin toplam giderler içindeki payı, 2023 yılı üçüncü çeyreği içinde yüzde 17 iken, 2024 yılı aynı dönemde yüzde 21,7 olmuştur.

Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Yüzde pay)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Not: Diğer giderler kalemi içerisinde sermaye giderleri ve transferler, mal ve hizmet alım giderleri ve faiz giderleri yer almaktadır.

4.4 BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI

2024 mali yılı bütçe tahminlerine göre bütçe gelirleri ve giderlerinin sırasıyla 81.969,2 milyon TL ve 92.363,5 milyon TL olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir. 2023 yılı bütçe gerçekleştirmelerine kıyasla, 2024 yılında bütçe gelirlerinde yüzde 113,8, bütçe giderlerinde ise yüzde 139,3 artış yaşanması öngörülmüştür. Bütçe gelirleri içerisinde en yüksek paya sahip vergi gelirleri kaleminin 2024 yılında 2023 yılına kıyasla yüzde 86 artacağı ve 49.806,6 milyon TL seviyesinde gerçekleşeceği öngörülmektedir. Bütçe gelirleri içerisinde yer alan vergi dışı gelirler kaleminin 2024 yılında bir önceki yıla kıyasla yüzde 110,1 yükselerek 11.072,8 milyon TL seviyesine ulaşması beklenmektedir. 2023 yılında 5.271,8 milyon TL seviyesinde gerçekleşen alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin, 2024 yılında önceki yıla kıyasla yüzde 267,4 artış göstererek 19.369,4 milyon TL seviyesine yükseleceği öngörülmektedir. Diğer gelirler kaleminin ise 2024 yılında bir önceki yıla kıyasla yüzde 69,6 artarak 1.720,4 milyon TL olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir.

Bütçe giderleri içerisinde en yüksek paya sahip cari transferler kaleminin 2024 yılında 2023 yılına kıyasla yüzde 119,7 artacağı ve 40.024,2 milyon TL seviyesinde gerçekleşeceği öngörülmektedir. Bütçe giderleri içerisinde ikinci en yüksek paya sahip personel giderleri kaleminin ise yüzde 106,7 artış göstererek 27.116,9 milyon TL seviyesine ulaşacağı öngörülmektedir. 2024 yılında sermaye giderleri ve transferi kaleminin 2023 yılına kıyasla yüzde 498,6 artış yaşayarak 13.871,6 milyon TL seviyesine yükselmesi beklenmektedir. Mal ve hizmet alım giderleri ve faiz giderler kalemlerinin, 2024 yılında önceki yıla kıyasla sırasıyla yüzde 107,1 ve yüzde 40,4 artış yaşayacağı öngörülmektedir. Diğer giderler kaleminin ise 3.264,2 milyon TL olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

2023 yılında 263 milyon TL olarak gerçekleşen bütçe açığının, 2024 yılı bütçe tahminine göre 10.394,3 milyon TL'ye ulaşacağı öngörülmektedir.

2024 yılı ilk dokuz ayı sonunda, 2024 yılı için öngörülen bütçe gelirlerinin yüzde 60,2'si tahsil edilmiş, öngörülen bütçe giderlerinin ise yüzde 58,2'si harcanmıştır. 2023 yılı aynı dönemi için bu oranlar sırasıyla yüzde 63,5 ve 59,5 seviyelerinde gerçekleşmişti. 2024 yılı ilk dokuz ayında yılın tamamı için öngörülen alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin yüzde 28,8'i gerçekleşmiştir. 2023 yılı aynı döneminde bu oran yüzde 47,4 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2024 yılının ilk dokuz ayında bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla vergi gelirleri, vergi dışı gelirler ve alınan bağış, yardım ve krediler kalemlerinde sırasıyla yüzde 93,9, yüzde 137,4 ve yüzde 123,5 artış yaşanmıştır. Aynı dönemler dikkate alındığında cari transferler, personel giderleri, mal ve hizmet alım giderleri kalemlerinde sırasıyla yüzde 134,8, yüzde 112,3 ve yüzde 151 artış yaşanmıştır. İlk dokuz aylık bütçe gerçekleştirmeleri incelendiğinde bütçe gelirleri toplamı yüzde 102,9 artış göstererek 49.352,2 milyon TL seviyesine, bütçe giderleri ise yüzde 134,1 artış göstererek 53.729,4 milyon TL seviyesine yükselmiştir. İlk dokuz aylık bütçe açığı ise 4.377,2 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. İlk dokuz ayda gerçekleşen bütçe açığında, Taşınmaz Mal Komisyonu kararları uyarınca yapılan ödemelerin önceki yıla göre önemli miktarda artış göstererek, 2,9 milyar TL'ye ulaşması da etkili olmuştur.

Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)

	2023 Yılı Gerçekleşme	2024 Yılı Öngörülen	2023-2024 Değişim (%)	2023 Dokuz Aylık Gerçekleşme	2024 Dokuz Aylık Gerçekleşme	2023 Dokuz Aylık Gerçekleşme(%)	2024 Dokuz Aylık Gerçekleşme(%)
Gelirler							
Vergi Gelirleri	26.776,6	49.806,6	86,01	17.569,9	34.059,0	65,62	68,38
Vergi Dışı Gelirler	5.269,9	11.072,8	110,11	3.645,9	8.653,4	69,18	78,15
Alınan Bağış Yardım Krediler	5.271,8	19.369,4	267,42	2.496,5	5.579,2	47,36	28,80
Diğer Gelirler	1.014,7	1.720,4	69,55	611,4	1.060,6	60,25	61,65
Genel Toplam	38.333,0	81.969,2	113,83	24.323,7	49.352,2	63,45	60,21
Giderler							
Cari Transferler	18.214,8	40.024,2	119,73	11.123,5	26.112,4	61,07	65,24
Personel Giderleri	13.121,6	27.116,9	106,66	8.246,9	17.509,6	62,85	64,57
Sermaye Giderleri ve Transferleri	2.317,2	13.871,6	498,64	764,4	3.290,0	32,99	23,72
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	3.593,9	7.443,8	107,12	1.940,1	4.869,6	53,98	65,42
Faiz Giderleri	458,0	642,8	40,35	255,6	547,9	55,81	85,24
Diğer Giderler	890,5	3.264,2	266,56	619,1	1.399,9	69,52	42,89
Genel Toplam	38.596,0	92.363,5	139,31	22.949,6	53.729,4	59,46	58,17
Gelirler - Giderler	-263,0	-10.394,3		1.374,1	-4.377,2		

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.5 FİNANSMAN DENGESİ

Bütçe gelirlerinden TC kredileri kaleminin çıkarılması suretiyle elde edilen toplam gelir rakamı ile bütçe giderleri arasındaki farka eşit olan finansman dengesi, 2024 yılı üçüncü çeyreğinde 898,9 milyon TL açık vermiştir. Bütçe açığının finansmanı için kullanılan TC kredileri 2024 yılı üçüncü çeyreğinde 42 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. 2024 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yerel gelirler kalemi yüzde 94 artış yaşamış ve 17.001,5 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

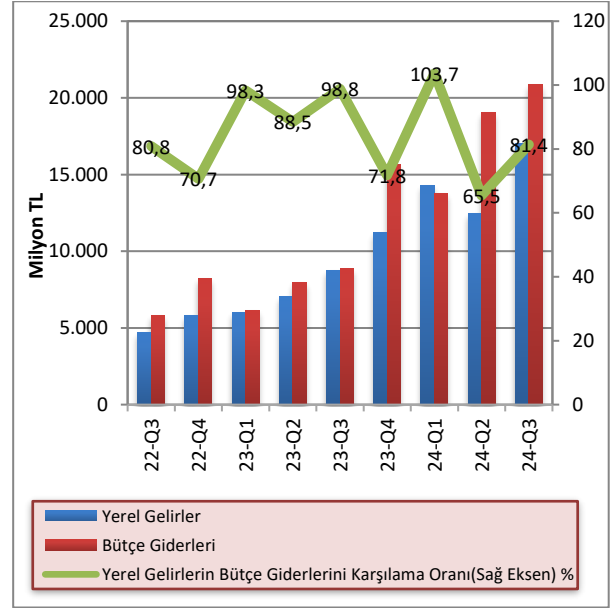
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)

	2023 Tem-Eylül	2024 Tem-Eylül
Bütçe Gelirleri – TC Kredi	10.284,4	19.984,8
1. Yerel Gelirler	8.764,1	17.001,5
Vergi Gelirleri	7.556,3	14.714,6
Vergi Dışı Gelirler	977,0	2.109,3
Diğer Gelirler	230,8	177,6
2. Dış Yardımlar	1.520,3	2.983,3
TC Yardımları	1.520,3	2.983,3
Bütçe Giderleri	8.872,0	20.883,7
Cari Transferler	4.058,8	9.621,7
Personel Giderleri	3.307,7	6.723,9
Sermaye Giderleri	387,7	1.976,0
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	799,4	1.816,9
Faiz Giderleri	69,7	214,8
Diğer Giderler	249,4	530,4
Finansman Dengesi	1.412,4	-898,9
Finansman	174,4	42,0
TC Kredileri	174,4	42,0

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2024 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla oluşan bütçe rakamlarına göre, yerel gelirlerle bütçe giderlerini karşılama oranı yüzde 81,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. Aynı oran 2023 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 98,8 seviyesinde gerçekleşmişti.

Grafik 4.4: Çeyrek Bazda Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

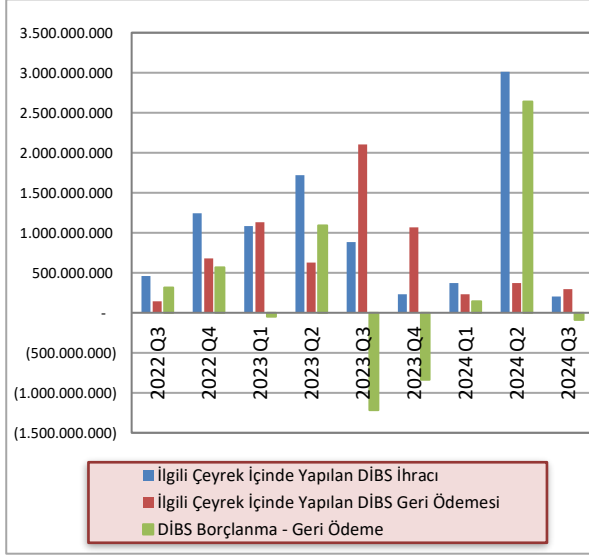

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2024 yılının üçüncü çeyreği içerisinde Devlet İç Borçlanma Senedi (DİBS) ihalesi yoluyla yabancı para cinsinden toplam 203,7 milyon TL borçlanılmış, 293,8 milyon TL DİBS geri ödemesi yapılmış ve böylece 90,1 milyon TL net borç geri ödemesi gerçekleştirilmiştir. 2022 yılının Ağustos ayından itibaren Hazine yabancı para cinsinden de borçlanmaya başlamıştır. Yabancı para cinsinden yapılan borçlanmalarda kur riski üstlenmemek amacıyla borçlanılan miktarlar SWAP işlemi ile Türk lirasına dönüştürülerek kullanılmaktadır.

2024 yılı üçüncü çeyreğinde yabancı para cinsinden gerçekleştirilen toplam DİBS ihracının 136,2 milyon TL'si Toprak Ürünleri Kurumu'nun (TÜK), 67,5 milyon TL'si Cypfruvex İşletmecilik Ltd.'nin kısa vadeli finansman ihtiyacının karşılanması amacıyla ikrazen ihraç edilen Özel Tertip Hazine Bonosu'dur. 2024 yılı üçüncü çeyreğinde yabancı para cinsinden gerçekleştirilen toplam DİBS geri ödemesinin, 227,7 milyon TL'si Toprak Ürünleri Kurumu'nun (TÜK), 66,1 milyon TL'si Cypfruvex İşletmecilik Ltd.'nin geri ödemesidir.

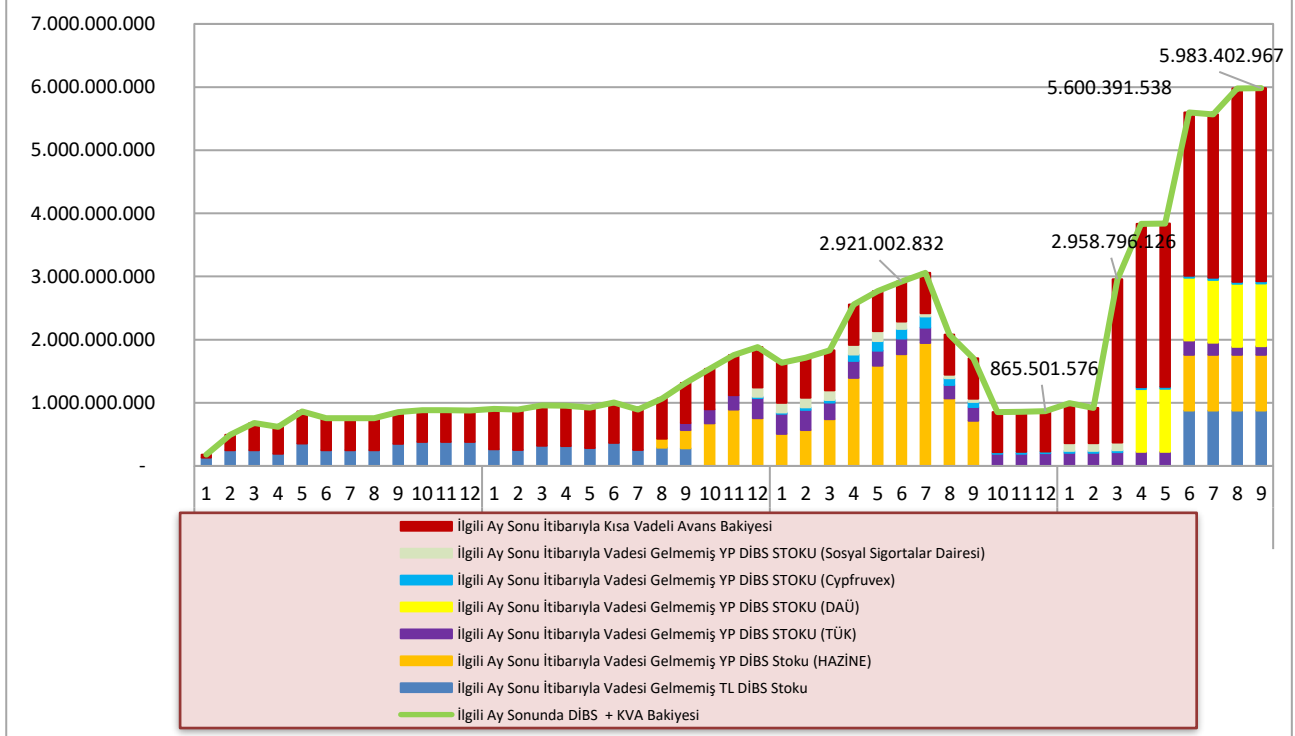
Grafik 4.5: İlgili Çeyrek İçinde Yapılan DİBS İhracı ve Geri Ödemesi

Kaynak: KKTOMB

2024 yılı üçüncü çeyreği sonunda DİBS ve KVA yolu ile oluşan toplam iç borç stoku 5.983,4 milyon TL'dir. 2023 yılsonunda DİBS ve KVA yolu ile oluşan toplam iç borç stoku 865,5 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Buna göre 9 aylık dönemde borç stoku 5.117,9 milyon TL tutarında artmıştır. 2024 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla DİBS stoku 2.923,6 milyon TL, KVA bakiyesi ise 3.059,8 milyon TL'dir. 2024 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla Türk Lirası DİBS stokunun tamamı Hazineye ait olup 880.000.000 TL seviyesindedir. 2024 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla yabancı para cinsinden DİBS stoku ise 62.404.116 ABD doları olup, 26.700.000 ABD doları Hazine için, 4.017.973 ABD doları TÜK için, 1.003.308 ABD doları Cypfruvex için ve 30.682.836 ABD doları Doğu Akdeniz Üniversitesi için ihraç edilmiştir.

Grafik 4.6: Kurum Bazında DİBS Stoku ve KVA Bakiyesi

Kaynak: KKTOMB

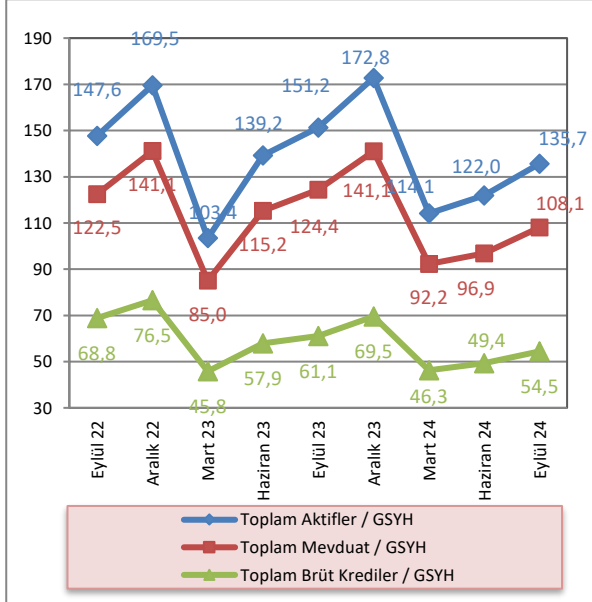
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER

5.1 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GENEL GÖRÜNÜMÜ

5.1.1 FİNANSAL DERİNLEŞME

2024 yılı üçüncü çeyrek finansal derinleşme rakamları bir önceki çeyreğe göre artış göstermiştir. Brüt kredilerin GSYH'ye oranı yüzde 49,4'ten yüzde 54,5'e, toplam aktiflerin GSYH'ye oranı yüzde 122'den yüzde 135,7'ye, toplam mevduatın GSYH'ye oranı ise yüzde 96,9'dan yüzde 108,1'e yükselmiştir.

Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)

Kaynak: KKTCCMB, DPÖ, İstatistik Kurumu, Maliye Bakanlığı

Not: 2024 yılı için GSYH tahmin rakamı kullanılmıştır.

5.1.2 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN PERFORMANS RASYOLARI

2024 yılı üçüncü çeyrekte, bankacılık sektörü nakit ve nakit benzeri kalemlerinin toplam aktifler içindeki payı bir önceki çeyreğe göre yüzde 30,14'ten yüzde 31,56'ya yükselmiştir. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 32,29 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2024 yılı Haziran sonu itibarıyla yüzde 17,57 olan SYSR, 2024 yılının üçüncü çeyreğinde 0,99 puan artarak yüzde 18,56 seviyesine yükselmiştir.

TGA'nın brüt krediler içindeki payı, 2024 yılının Eylül ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 3,91'den yüzde 3,79'a gerilemiştir.

Mevduatın krediye dönüşüm oranını gösteren brüt kredilerin mevduata oranı, 2024 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre 0,54 puan azalmış ve yüzde 50,42 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2023 yılı Eylül ayında yüzde 40,42 seviyesinde olan brüt kredilerin aktif toplam içerisindeki payı, 2024 yılının Eylül ayında yüzde 40,17 seviyesine gerilemiştir. Bir önceki çeyrek döneme göre ise 0,3 puan azalmıştır.

Brüt kredilerde 2024 yılı üçüncü çeyrekte bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 10,41 artış gerçekleşmiştir. Önceki yılın aynı döneminde brüt kredilerde yüzde 5,54 artış olmuştur.

2024 yılı ikinci çeyrekte yüzde 5,02 artan mevduat, 2024 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 11,58'lik artış göstermiştir.

2024 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla 10,18 olan finansal kaldıraç oranı, 2024 yılının üçüncü çeyreğinde 9,34 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.1: Performans Rasyoları

	2023		2024		
	Eyl.	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler / Top. Aktifler (%)	32,29	32,57	30,51	30,14	31,56
SYSR (%)	17,77	16,04	16,83	17,57	18,56
TGA / Brüt Krediler (%)	3,41	4,54	4,06	3,91	3,79
Brüt Krediler / Top. Mevduat (%)	49,12	49,30	50,19	50,96	50,42
Brüt Krediler / Top. Aktifler (%)	40,42	40,24	40,57	40,47	40,17
Brüt Kredilerdeki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	5,54	13,79	12,01	6,63	10,41
Mevduattaki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	8,01	13,37	10,02	5,02	11,58
Finansal Kaldıraç¹	12,88	12,60	11,59	10,18	9,34

Kaynak: KKTCCMB

Not: (1)Yabancı Kaynaklar / Toplam Özkaynaklar

5.1.1 BANKACILIK SEKTÖRÜNDE YOĞUNLAŞMA

2024 yılı üçüncü çeyrekte aktif büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 56,39, ilk on bankanın payı ise yüzde 83,86'dır.

Aynı dönemde brüt krediler büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 55,35, ilk on bankanın payı ise yüzde 84,56 düzeyindedir.

Mevduat büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın toplam mevduat içindeki payı yüzde 57,1 ilk on bankanın payı ise yüzde 83,83 seviyesindedir.

Bankalara borçlar kaleminin büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 89,96, ilk on bankanın payı ise yüzde 99,22 düzeyindedir.

Söz konusu dönemde özkaynaklar büyüklüğü açısından ilk beş bankanın toplam özkaynaklar içindeki payı yüzde 61,96, ilk on bankanın payı ise yüzde 87,31 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)

İlk Beş Bankanın Sektör İçindeki Payları	2023			2024	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
Aktifler	54,62	54,29	55,54	56,79	56,39
Brüt Krediler	55,27	55,54	54,83	55,20	55,35
Mevduat	56,84	57,05	56,96	57,23	57,10
Bankalara Borçlar	86,48	85,80	86,85	91,46	89,96
Özkaynaklar	57,83	58,13	59,44	60,46	61,96
İlk On Bankanın Sektör İçindeki Payları					
Aktifler	83,26	83,45	83,29	83,41	83,86
Brüt Krediler	84,67	84,44	84,39	84,53	84,56
Mevduat	83,04	83,49	83,59	83,53	83,83
Bankalara Borçlar	97,76	97,52	97,87	98,94	99,22
Özkaynaklar	86,11	85,34	85,94	86,64	87,31

Kaynak: KKTOMB

5.1.2 BANKA, ŞUBE, PERSONEL VE ATM SAYISI

Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 2024 yılı Eylül ayı sonunda 22'dir. Sektördeki 22

bankanın 2'si kamu eliyle yönetilen banka, 14'ü özel sermayeli banka ve 6'sı şube bankasıdır.

Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler

	Eyl.22	Ara.22	Mar.23	Haz.23	Eyl.23	Ara.23	Mar.24	Haz.24	Eyl.24
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Özel Sermayeli Bankalar	14	14	14	14	14	14	14	14	14
Şube Bankaları	5	5	5	5	5	6	6	6	6
Toplam	21	21	21	21	21	22	22	22	22

Kaynak: KKTOMB

Sektörde hizmet sunum birimi olan banka şubesi sayısı, 2024 yılının üçüncü çeyreğinde 216'dır. Şube sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında, toplam şube sayısının yüzde 66,67'sinin özel sermayeli

bankalara, yüzde 18,52'sinin şube bankalarına, yüzde 14,81'inin ise kamu eliyle yönetilen bankalara ait olduğu görülmektedir.

Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi

Şube Sayısının Gelişimi (adet)									
	Eyl.22	Ara.22	Mar.23	Haz.23	Eyl.23	Ara.23	Mar.24	Haz.24	Eyl.24
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	32	32	32	32	32	32	32	32	31
Özel Sermayeli Bankalar	147	147	147	145	145	144	144	144	144
Şube Bankaları	38	38	38	39	40	40	40	40	41
Toplam	217	217	217	216	217	216	216	216	216
Personel Sayısının Gelişimi (kişi)									
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	487	503	494	484	480	478	468	464	463
Özel Sermayeli Bankalar	2.061	2.059	2.050	2.040	2.017	2.019	2.074	2.086	2.093
Şube Bankaları	574	583	585	586	634	640	650	636	654
Toplam	3.122	3.145	3.129	3.110	3.131	3.137	3.192	3.186	3.210

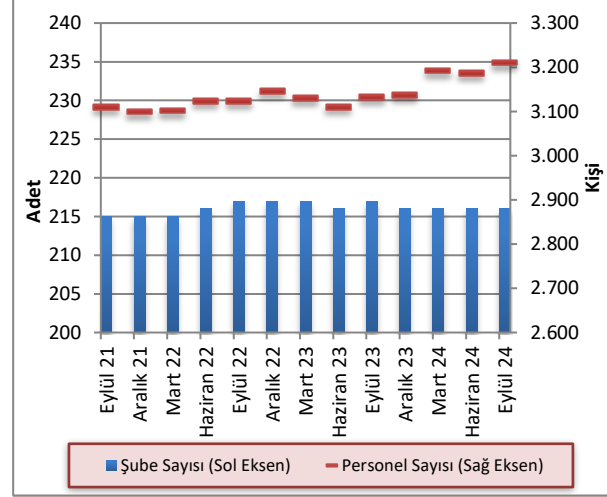
Kaynak: KKTCCMB

Sektörde istihdam edilen personel sayısı, Haziran 2024 - Eylül 2024 döneminde 24 kişi artarak 3.186'dan 3.210'a yükselmiştir. Söz konusu personelin 463'ü kamu eliyle yönetilen bankalarda, 2.093'ü özel sermayeli bankalarda ve 654'ü şube bankalarında çalışmaktadır. Bu dönemde, özel sermayeli bankaların personel sayısı 2.086'dan 2.093'e, şube bankalarının personel sayısı 636'dan 654'e yükselmiş, kamu eliyle yönetilen bankaların personel sayısı 464'ten 463'e gerilemiştir.

Eylül 2023 – Eylül 2024 arasındaki bir yıllık dönemde bankacılık sektöründe çalışan personel sayısı, 79 kişi artarak 3.131'den 3.210'a yükselmiştir. Söz konusu dönemde personel sayısındaki değişim banka grupları bazında incelendiğinde, şube bankaları ve özel sermayeli bankalar grubunda çalışan personel sayısı artmış, kamu eliyle yönetilen bankalarda çalışan personel sayısı ise azalmıştır.

2024 yılının ikinci çeyreğinde sektörde çalışan personelin yüzde 14,42'sinin kamu eliyle yönetilen bankalara, yüzde 65,2'sinin özel sermayeli bankalara, yüzde 20,37'sinin ise şube bankalarına ait olduğu görülmektedir.

Grafik 5.2: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi

Kaynak: KKTCCMB

Sektörde faaliyet gösteren bankalara ait ATM sayısı 2024 yılı üçüncü çeyrek itibarıyla 604'tür. ATM sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında 310 ATM ile şube bankaları ilk sırada yer almaktadır. Şube bankalarını 238 ATM ile özel sermayeli bankalar, 56 ATM ile kamu eliyle yönetilen bankalar takip etmektedir. Eylül 2023 - Eylül 2024 döneminde sektörde faaliyet gösteren bankalara ait ATM sayısı 578'den 604'e yükselmiştir.

Tablo 5.5: ATM Sayısındaki Gelişmeler

	Eyl.23	Ara.23	Mar.24	Haz.24	Eyl.24
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	56	56	56	56	56
Özel Sermayeli Bankalar	239	236	235	234	238
Şube Bankaları	283	298	304	303	310
Toplam	578	590	595	593	604

Kaynak: KKTCCMB

5.2 BANKACILIK SEKTÖRÜ KONSOLİDE BİLANÇOSU

2024 yılı Haziran ayı sonunda 271.626,9 milyon TL seviyesinde olan bankacılık sektörünün aktif toplamı, 2024 yılının Eylül ayı sonunda yüzde 11,25 artarak 302.195,2 milyon TL'ye yükselmiştir. İlgili dönemde, nakit ve nakit benzeri kalemlerde yüzde 16,53, MDC'de yüzde 5,2, brüt kredilerde yüzde 10,41, diğer aktiflerde ise yüzde 10,49 artış görülmüştür.

Eylül 2023 – Eylül 2024 döneminde sektörün toplam aktifleri yüzde 50,99 artmıştır. Aynı dönemde nakit ve nakit benzeri kalemler yüzde 47,58, brüt krediler yüzde 50,05, MDC ise yüzde 58,87 artış göstermiştir. İlgili dönemde mevduat yüzde 46,17, özkaynaklar ise yüzde 102,73 artmıştır.

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, Haziran 2024 - Eylül 2024 döneminde yüzde 11,58, özkaynaklar ise yüzde 20,27 artmıştır.

Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2023			2024		Yüzde Değişim	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2024 - 09/2024	09/2023 - 09/2024
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	64.633,1	74.496,2	77.538,6	81.857,0	95.385,9	16,53	47,58
MDC	34.735,2	41.669,1	48.466,9	52.459,0	55.185,3	5,20	58,87
Toplam Brüt Krediler	80.891,6	92.047,1	103.100,0	109.938,1	121.380,9	10,41	50,05
Diğer Aktifler	19.887,2	20.509,1	25.000,6	27.372,8	30.243,1	10,49	52,07
Aktif/Pasif Toplamı	200.147,1	228.721,5	254.106,1	271.626,9	302.195,2	11,25	50,99
Mevduat	164.692,8	186.717,8	205.433,0	215.737,4	240.724,0	11,58	46,17
Bankalara Borçlar	11.394,0	13.689,6	14.326,1	15.459,5	14.767,3	-4,48	29,61
Diğer Pasifler	9.643,7	11.494,7	14.163,2	16.129,5	17.477,0	8,35	81,23
Özkaynaklar	14.416,6	16.819,4	20.183,8	24.300,5	29.226,9	20,27	102,73

Kaynak: KKTOMB

5.2.1 AKTİF / PASİF YAPISINDAKİ GELİŞMELER

2024 yılının üçüncü çeyreğinde, sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay, yüzde 40,17 ile brüt kredilere aittir. Brüt kredileri sırasıyla yüzde 31,56'lık payla nakit ve nakit benzeri kalemler, yüzde 18,26'lık payla MDC ve yüzde 10,01'lik payla diğer aktifler kalemi takip etmektedir.

Bankacılık sektörü Eylül 2023 - Eylül 2024 dönemi aktif yapısını oluşturan kalemlerin payları yönünden değerlendirildiğinde; nakit ve nakit benzeri kalemler ile brüt kredilerin payında azalış, MDC ve diğer aktifler kalemlerinin paylarında artış olduğu görülmektedir.

Eylül 2024 itibarıyla, pasif toplamının yüzde 79,66'sını mevduat, yüzde 9,67'sini özkaynaklar, yüzde 5,78'ini diğer pasifler ve yüzde 4,89'unu ise bankalara borçlar oluşturmaktadır.

Eylül 2023 - Eylül 2024 döneminde bankacılık sektörünün pasif yapısını oluşturan kalemler payları yönünden değerlendirildiğinde, mevduat ve bankalara borçlar payında azalış, diğer pasifler ve özkaynaklar kaleminin payında artış olduğu görülmektedir.

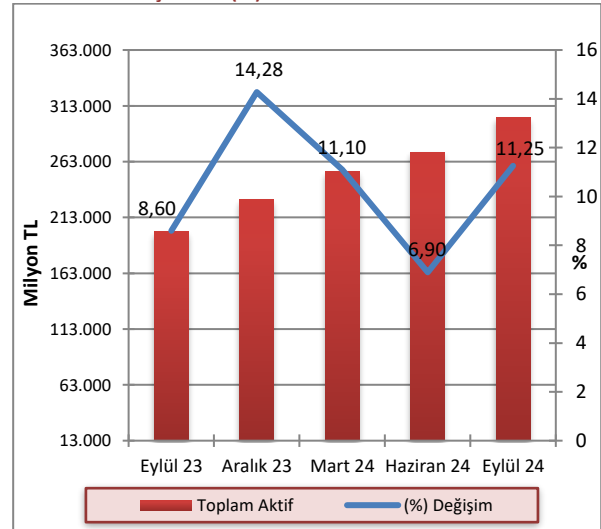
Tablo 5.7: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yüzde Dağılımı (%)

Aktif	2023			2024	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	32,29	32,57	30,51	30,14	31,56
MDC	17,35	18,22	19,07	19,31	18,26
Toplam Brüt Krediler	40,42	40,24	40,57	40,47	40,17
Diğer Aktifler	9,94	8,97	9,85	10,08	10,01
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pasif					
Toplam Mevduat	82,29	81,64	80,85	79,42	79,66
Bankalara Borçlar	5,69	5,99	5,64	5,69	4,89
Diğer Pasifler	4,82	5,03	5,57	5,94	5,78
Özkaynaklar	7,20	7,35	7,94	8,95	9,67
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: KKTOMB

Bankacılık sektörünün aktif toplamı Eylül 2024 döneminde bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 11,25, 2023 yılının aynı döneminde ise bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 8,6 artış göstermiştir. Eylül 2023 – Eylül 2024 döneminde bankacılık sektörü aktif toplamında 102.048,1 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

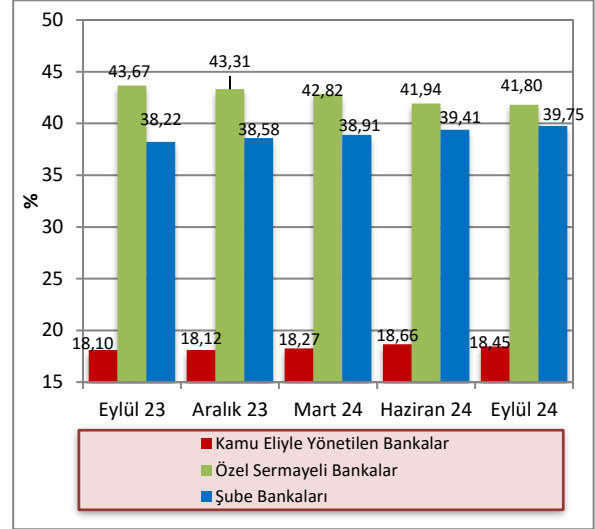
Grafik 5.3: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)

Kaynak: KKTOMB

2024 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla banka gruplarının aktif toplamındaki payları, özel sermayeli bankalarda yüzde 41,94'ten yüzde 41,8'e, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 18,66'dan yüzde 18,45'e gerilemiş, şube bankalarında ise yüzde 39,41'den yüzde 39,75'e yükselmiştir. Eylül 2023 – Eylül 2024 döneminde ise, kamu eliyle yönetilen bankalar ve şube bankaları grubunun payında artış, özel sermayeli bankalar grubunun payında ise azalış görülmüştür.

Grafik 5.4: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%)

Kaynak: KKTCCMB

2024 yılının üçüncü çeyreğinde, bir önceki çeyrek döneme göre aktif toplamı kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 10,06, özel sermayeli bankalarda yüzde 10,88 ve şube bankalarında yüzde 12,22 artmıştır.

Bir önceki yılın aynı dönemine göre ise, aktif toplamı kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 53,94, özel sermayeli bankalarda yüzde 44,5, şube bankalarında ise yüzde 57 artmıştır.

Tablo 5.8: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)

	2023		2024		Yüzde Değişim		
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2024-09/2024	09/2023-09/2024
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	36.227,1	41.435,5	46.434,9	50.673,2	55.768,8	10,06	53,94
Özel Sermayeli Bankalar	87.414,2	99.049,3	108.808,0	113.918,8	126.313,9	10,88	44,50
Şube Bankaları	76.505,8	88.236,7	98.863,2	107.034,9	120.112,5	12,22	57,00
Toplam	200.147,1	228.721,5	254.106,1	271.626,9	302.195,2	11,25	50,99

Kaynak: KKTCCMB

2024 yılı Eylül ayı itibarıyla kredilerin TP ve YP dağılımına bakıldığında zaman TP kredilerin payının bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 33,1'den yüzde 31,15'e gerilediği, YP kredilerin payının ise yüzde 66,9'dan yüzde 68,85'e yükseldiği görülmektedir. TP

mevduatın payı Eylül 2024 itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 20,68'den yüzde 21,6'ya yükselmiş, YP mevduatın payı ise yüzde 79,32'den yüzde 78,4'e gerilemiştir.

Tablo 5.9: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)

	2023				2024					
	Eylül		Aralık		Mart		Haziran		Eylül	
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP
Krediler	36,85	63,15	35,59	64,41	34,95	65,05	33,10	66,90	31,15	68,85
Mevduat	15,26	84,74	16,03	83,97	15,41	84,59	20,68	79,32	21,60	78,40

Kaynak: KKTCCMB

5.2.2 NAKİT VE NAKİT BENZERİ KALEMLER

Bankacılık sektörü nakit ve nakit benzeri kalemlerini oluşturan nakit değerler, merkez bankasından alacaklar, BPP işlemlerinden alacaklar ve bankalardan alacaklar kalemlerinin toplamı, 2024 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 16,53 artarak 81.857 milyon TL'den 95.385,9 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bu dönemde, nakit değerler kaleminde 343,4 milyon TL, merkez bankasından alacaklar kaleminde 1.899,2 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kaleminde 9.750

milyon TL, bankalardan alacaklar kaleminde ise 1.536,3 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

2023 yılı Eylül ayı sonunda 64.633,1 milyon TL olan nakit ve nakit benzeri kalemler, 2024 yılı Eylül ayı sonunda 95.385,9 milyon TL seviyesine yükselmiştir. İlgili dönemde, nakit değerler kaleminde 882,9 milyon TL, merkez bankasından alacaklar kaleminde 264,7, BPP işlemlerinden alacaklar kaleminde 27.676,20 milyon TL, bankalardan alacaklar kaleminde ise 1.929 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

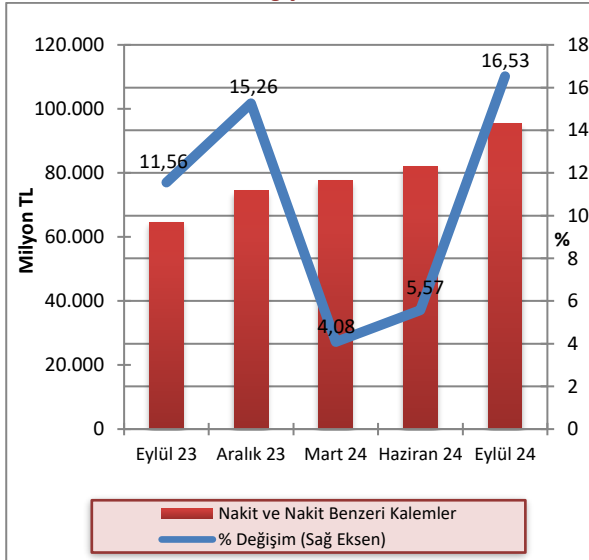
Tablo 5.10: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

	2023			2024		Yüzde Değişim
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2024 - 09/2024
Nakit Değerler	2.165,3	2.125,2	2.449,0	2.704,8	3.048,2	12,70
Merkez Bankasından Alacaklar	16.834,7	18.774,2	16.312,4	15.200,2	17.099,4	12,49
BPP İşlemlerinden Alacaklar	26.671,3	31.208,9	37.301,2	44.597,5	54.347,5	21,86
Bankalardan Alacaklar	18.961,8	22.387,9	21.476,0	19.354,5	20.890,8	7,94
Toplam	64.633,1	74.496,2	77.538,6	81.857,0	95.385,9	16,53

Kaynak: KKTOMB

Nakit ve nakit benzeri kalemler toplamı 2024 yılı üçüncü çeyreği sonunda bir önceki çeyreğe göre yüzde 16,53 artış göstermiştir. Nakit ve nakit benzeri kalemlerde Eylül 2023 - Eylül 2024 döneminde 30.752,8 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

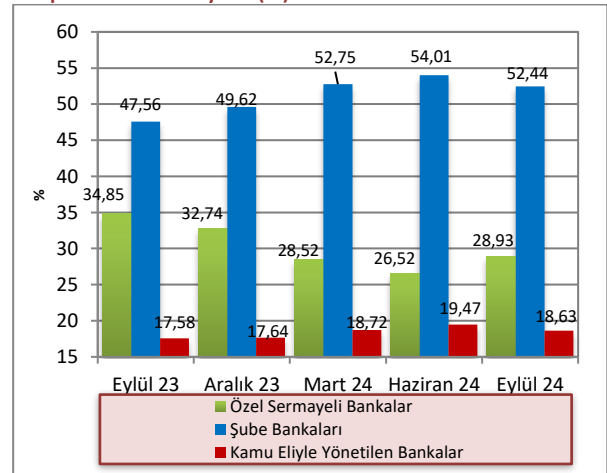
Grafik 5.5: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTOMB

2024 yılının üçüncü çeyreğinde banka gruplarının nakit ve nakit benzeri kalemlerindeki paylarında bir önceki çeyreğe kıyasla, kamu eliyle yönetilen bankalar ve şube bankalarının payında azalış, özel sermayeli bankaların payında ise artış gerçekleşmiştir. Eylül 2023 - Eylül 2024 döneminde ise özel sermayeli bankaların payında azalış, kamu eliyle yönetilen bankalar ve şube bankaları grubunun payında ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)

Kaynak: KKTOMB

5.2.3 KREDİLER

2024 yılı Eylül ayı itibarıyla 82.392,4 milyon TL olan işletme kredileri, geçmiş dönemlerde olduğu gibi krediler toplamı içinde birinci sırada yer almaktadır. Bunu, 20.289,5 milyon TL ile tüketici kredileri izlemektedir.

Eylül 2023 – Eylül 2024 döneminde işletme kredileri 56.308,8 milyon TL'den 82.392,4 milyon TL'ye, tüketici kredileri 14.519 milyon TL'den 20.289,5 milyon TL'ye yükselmiştir.

Tablo 5.11: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)

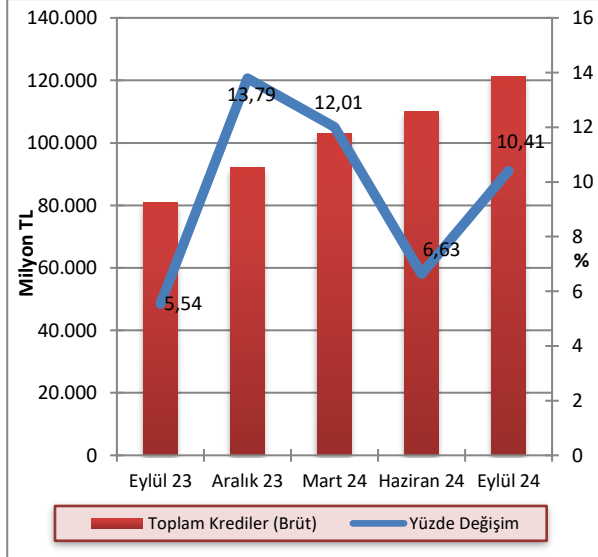
	2023			2024	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
İşletme Kredileri	56.308,8	63.900,2	70.513,5	74.555,8	82.392,4
Tüketici Kredileri	14.519,0	15.768,8	17.377,3	18.286,9	20.289,5
Kredi Kartları	2.910,6	3.413,4	3.917,2	5.058,7	5.817,8
İskonto ve İştira Senetleri	1.854,2	2.128,0	2.676,7	2.794,8	3.024,7
Diğer Yatırım Kredileri	170,5	162,1	167,2	97,6	101,0
İthalat Kredileri	1,4	3,5	1,7	1,8	1,8
Fon Kaynaklı Krediler	79,9	85,0	93,9	95,1	98,8
İhtisas Kredileri	434,3	513,5	553,8	498,8	500,0
İhracat Kredileri	40,5	41,8	31,5	220,1	207,7
KKTCMB Kaynaklı Krediler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
İhracat Garantili Yatırım Kredileri	272,0	728,0	0,0	0,0	0,0
Diğer Krediler	1.544,8	1.126,8	3.583,6	4.031,6	4.342,7
Toplam Krediler	78.136,0	87.871,1	98.916,4	105.641,2	116.776,4

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Brüt krediler 2024 yılı üçüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe göre yüzde 10,41 artış göstermiştir. Brüt kredilerde Eylül 2023 - Eylül 2024 döneminde 40.489,3 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

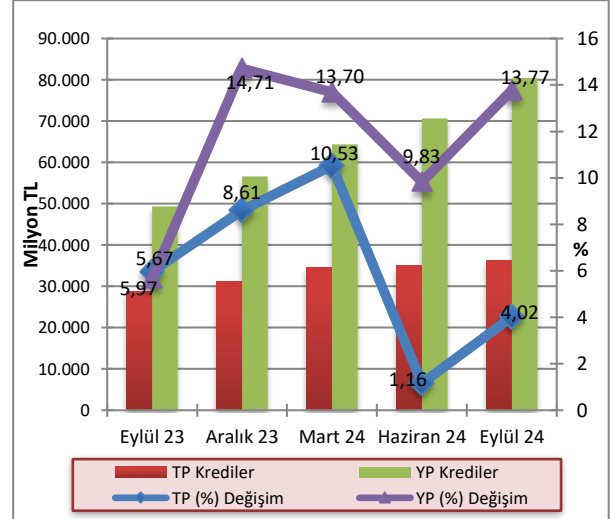
Grafik 5.7: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCMB

2024 yılının üçüncü çeyreğinde kredilerin 36.374,4 milyon TL'si TP cinsinden, 80.402 milyon TL'si YP cinsindedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden kredilerde yüzde 4,02, YP cinsinden kredilerde yüzde 13,77 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.8: Bankacılık Sektörü Kredileri TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

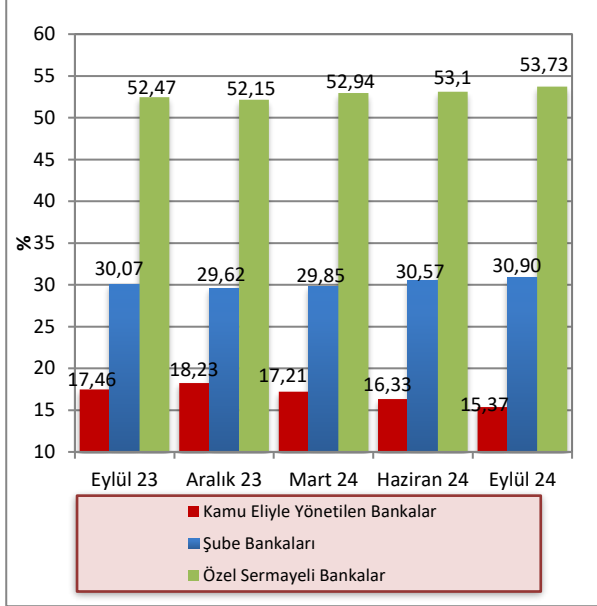

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Brüt kredilerin banka gruplarına göre payları incelendiğinde, 2024 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların payının yüzde 16,33'ten yüzde 15,37'ye gerilediği, özel sermayeli bankaların payının yüzde 53,1'den yüzde 53,73'e, şube bankalarının payının yüzde 30,57'den yüzde 30,9'a yükseldiği görülmektedir. Eylül 2023 - Eylül 2024 döneminde şube bankaları ve özel sermayeli bankaların payında artış yaşanırken, kamu eliyle yönetilen bankaların payında ise azalış gerçekleşmiştir.

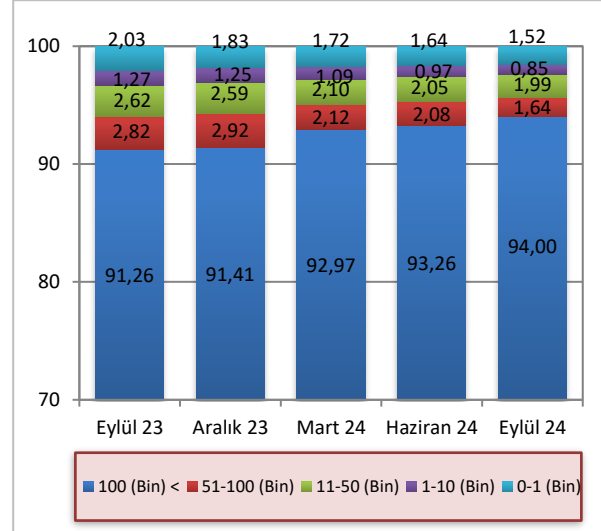
Grafik 5.9: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)

Kaynak: KKTOMB

2024 yılı üçüncü çeyreği sonunda 100 bin TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 94 olmuştur. Söz konusu dönemde, kredi büyüklüklerinde ikinci sırayı yüzde 1,99'luk payla 11-50 bin TL dilimindeki krediler almaktadır. 51-100 bin TL ve 0-Bin TL tutarlarındaki krediler ise, toplam kredilerin sırasıyla yüzde 1,64 ve yüzde 1,52'sini oluşturmaktadır. Sektördeki en düşük kredi kullanımı ise yüzde 0,85'lik payla 1-10 bin TL tutarındaki krediler diliminde gerçekleşmiştir.

Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%)

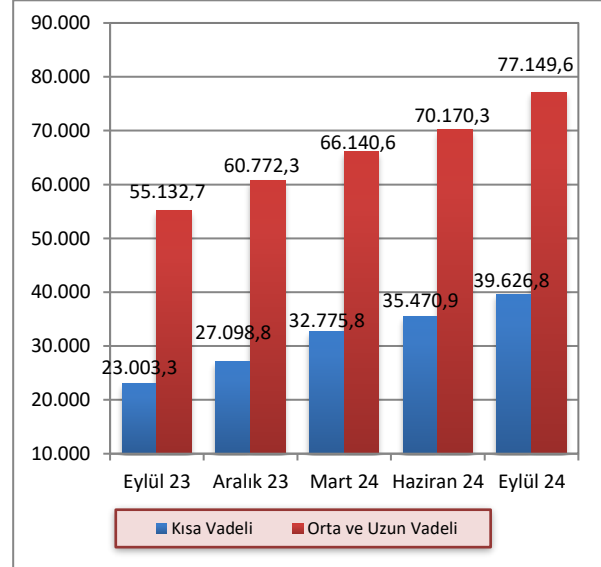

Kaynak: KKTOMB

Not: TGA dâhil değildir.

2024 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre kısa vadeli krediler 35.470,9 milyon TL'den 39.626,8 milyon TL'ye, orta ve uzun vadeli krediler ise 70.170,3 milyon TL'den 77.149,6 milyon TL'ye yükselmiştir. Eylül 2023 – Eylül 2024 döneminde kısa vadeli kredilerde yüzde 72,27, orta ve uzun vadeli kredilerde ise yüzde 39,93 artış olmuştur.

Grafik 5.11: Kredilerde Vade Yapısı (Milyon TL)

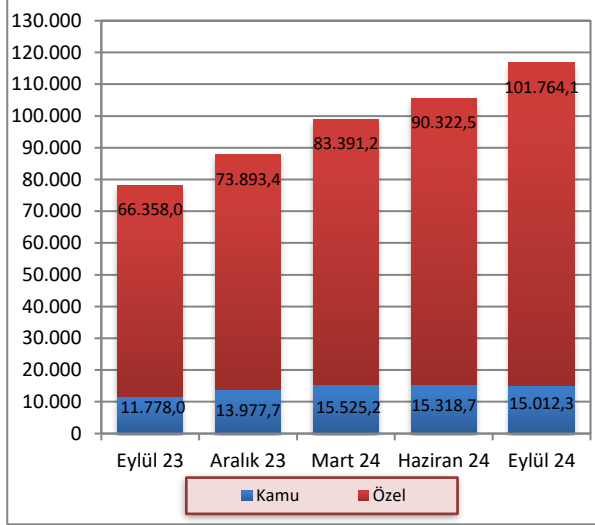
Kaynak: KKTOMB

Not: Vadesi 1 yıla kadar olan krediler kısa vadeli olarak sınıflandırılmaktadır.

2024 yılı Eylül ayı itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin yüzde 87,14'ünü özel sektöre, yüzde 12,86'sını ise kamu sektörüne kullanmıştır. Söz konusu dönemde kamu kesiminin kullandığı krediler bir önceki çeyreğe göre 15.318,7 milyon TL'den 15.012,3 milyon TL'ye gerilemiş, özel kesim kredileri ise 90.322,5 milyon TL'den 101.764,1 milyon TL'ye yükselmiştir.

Eylül 2023 – Eylül 2024 döneminde kamu kesimine kullanılan kredilerde yüzde 27,46 özel kesime kullanılan kredilerde ise yüzde 53,36 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.12: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)

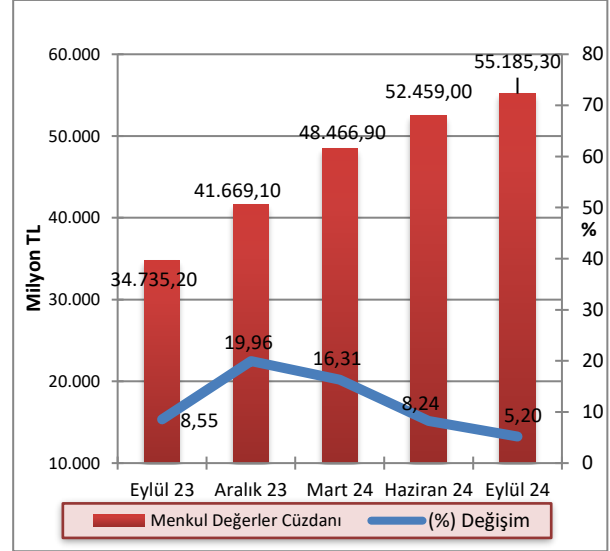

Kaynak: KKTOMB

5.2.4 MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

MDC, 2024 yılı Eylül ayında bir önceki çeyreğe göre yüzde 5,2 artış göstermiştir. MDC kaleminde 2023 yılı Eylül ayına göre bir yıllık dönemde ise 20.450,1 milyon TL artış yaşanmıştır.

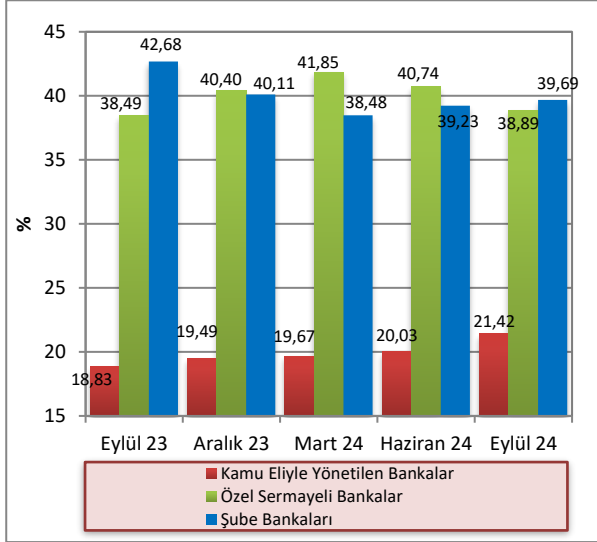
Grafik 5.13: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTOMB

2024 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların toplam MDC'deki payı yüzde 20,03'ten yüzde 21,42'ye, şube bankalarının payı yüzde 39,23'ten yüzde 39,69'a yükselmiş, özel sermayeli bankaların payı ise yüzde 40,74'ten yüzde 38,89'a gerilemiştir. Eylül 2023 – Eylül 2024 döneminde özel sermayeli bankalar ve kamu eliyle yönetilen bankaların payında artış, şube bankalarının payında ise azalış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.14: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)

Kaynak: KKTCCMB

Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)

	2023			2024		Yüzde Değişim	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2024 – 09/2024	09/2023 – 09/2024
Tasarruf	113.374,3	129.916,3	142.846,0	149.757,6	166.171,9	10,96	46,57
Ticari	42.722,5	46.881,9	50.577,0	52.166,6	58.421,3	11,99	36,75
Resmi	5.808,0	6.304,3	7.207,8	8.085,2	10.021,6	23,95	72,55
Diğer	2.788,0	3.615,3	4.802,2	5.728,0	6.109,2	6,66	119,12
Toplam Mevduat	164.692,8	186.717,8	205.433,0	215.737,4	240.724,0	11,58	46,17
Bankalara Borçlar	11.394,0	13.689,6	14.326,1	15.459,5	14.767,3	-4,48	29,61
Bankalara Borçlar Dâhil Toplam Mevduat	176.086,8	200.407,4	219.759,1	231.196,9	255.491,3	10,51	45,09

Kaynak: KKTCCMB

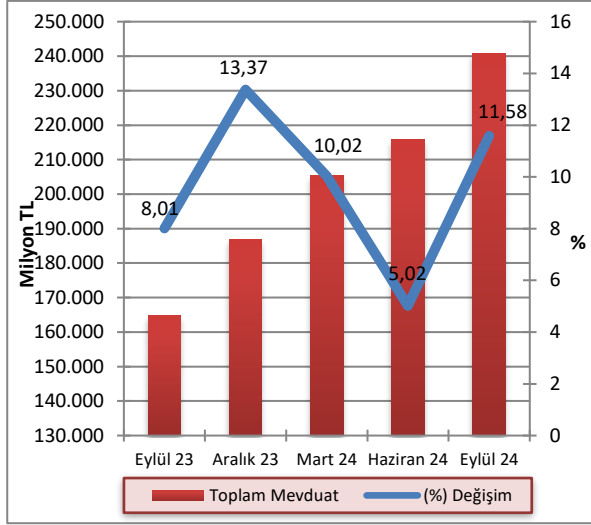
5.2.5 MEVDUAT

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, 2024 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 11,58 artmıştır. Mevduat bir yıllık dönemde yüzde 46,17 artış göstermiş ve 2024 yılı Eylül ayı sonunda 240.724 milyon TL olmuştur.

2024 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla, geçmiş dönemlerde olduğu gibi, mevduattaki en büyük payın 166.171,9 milyon TL ile tasarruf mevduatına ait olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla 58.421,3 milyon TL ile ticari mevduat, 10.021,6 milyon TL ile resmi mevduat izlemektedir. Eylül 2023 – Eylül 2024 döneminde, tasarruf mevduatında yüzde 46,57, ticari mevduatta yüzde 36,75, resmi mevduatta ise yüzde 72,55 artış gerçekleşmiştir.

Toplam mevduat 2024 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 11,58 artış göstermiştir. Eylül 2023 – Eylül 2024 döneminde mevduatta 76.031,2 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

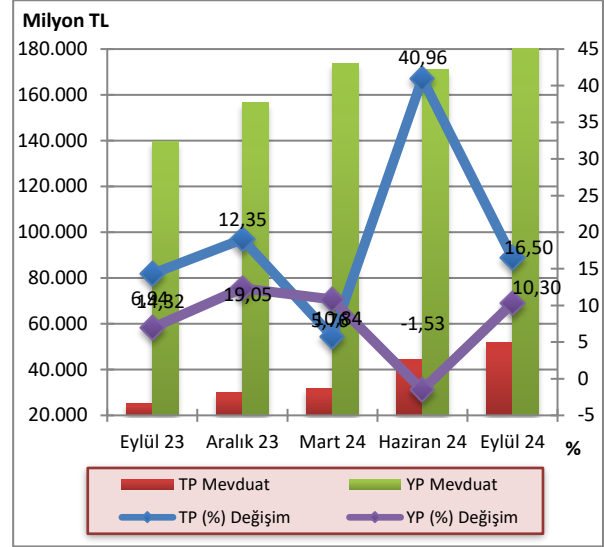
Grafik 5.15: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi (%)

Kaynak: KKTOMB

2024 yılının üçüncü çeyreğinde mevduatın 51.984,6 milyon TL'sinin TP cinsinden, 188.739,4 milyon TL'sinin ise YP cinsinden oluştuğu gözlemlenmiştir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden mevduatta yüzde 16,51, YP cinsinden mevduatta ise yüzde 10,3 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.16: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTOMB

2024 yılı Eylül ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre kamu eliyle yönetilen bankaların TP mevduatında yüzde 17,02, YP mevduatında yüzde 7,75 artış, özel sermayeli bankaların TP mevduatında yüzde 7,05, YP mevduatında yüzde 12,11 artış, şube bankalarının TP mevduatında yüzde 22,38, YP mevduatında ise yüzde 9,01 artış görülmüştür.

Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)

	Haziran 2024			Eylül 2024			Yüzde Değişim		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	10.856,2	31.336,9	42.193,1	12.703,8	33.766,8	46.470,6	17,02	7,75	10,14
Özel Sermayeli Bankalar	13.309,0	83.965,3	97.274,3	14.247,2	94.131,0	108.378,2	7,05	12,11	11,42
Şube Bankaları	20.454,8	55.815,2	76.270,0	25.033,6	60.841,6	85.875,2	22,38	9,01	12,59
Toplam Mevduat	44.620,0	171.117,4	215.737,4	51.984,6	188.739,4	240.724,0	16,51	10,30	11,58

Kaynak: KKTOMB

Bankacılık sektörü mevduatındaki vade yoğunluğu, 2024 yılı Eylül ayı itibarıyla önceki dönemlerde olduğu gibi yüzde 41,45'lik pay ile bir ay vadeli mevduat toplamındadır. Bir ay vadeli mevduatı, yüzde 28,87'lik pay ile vadesiz, yüzde 18,99'luk pay ile 3 ay vadeli, yüzde 6,42'lik pay ile bir yıl vadeli ve yüzde 4,27'lik pay ile 6 ay vadeli mevduat izlemektedir.

Mevduatın vade payı bir önceki çeyrek dönemle kıyaslandığında, 1 ay vadeli mevduatta 1,25 puan, 6 ay vadeli mevduatta 0,55 puan artış, vadesiz mevduatta 1,02 puan, 3 ay vadeli mevduatta 0,36 puan, 1 yıl vadeli mevduatta 0,42 puan azalış gerçekleşmiştir.

Eylül 2023 - Eylül 2024 döneminde 3 ay vadeli mevduat ve 6 ay vadeli mevduatın payı sırasıyla 2,04 ve 1,79 puan artmış, vadesiz, 1 ay vadeli ve 1 yıl vadeli mevduatın payları sırasıyla 1,73, 0,21 ve 1,89 puan azalmıştır.

Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)

	2023			2024		Değişim (Puan)	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2024-09/2024	09/2023-09/2024
Vadesiz	30,60	30,81	30,93	29,89	28,87	-1,02	-1,73
1 Ay Vadeli	41,66	41,35	40,10	40,20	41,45	1,25	-0,21
3 Ay Vadeli	16,95	17,85	18,73	19,35	18,99	-0,36	2,04
6 Ay Vadeli	2,48	2,37	2,70	3,72	4,27	0,55	1,79
1 Yıl Vadeli	8,31	7,62	7,54	6,84	6,42	-0,42	-1,89
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		

Kaynak: KKTOMB

Bankacılık sektöründe mevduatın büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığı zaman 2024 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla 0 - 200 bin TL arası mevduat 18.204,9 milyon TL, 200 bin - 1 milyon TL arası mevduat 68.190,7 milyon TL, 1 - 10 milyon TL arası mevduat 93.591,4 milyon TL, 10 - 20 milyon TL arası mevduat 18.383,7 milyon TL, 20-50 milyon TL arası mevduat 19.704 milyon TL, 50

milyon TL üzeri mevduat 22.649,3 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılının üçüncü çeyreğinde, 1 - 10 milyon TL arası mevduatın toplam mevduat içindeki payı yüzde 38,88, 200 bin-1 milyon TL arası mevduatın toplam mevduat içindeki payı ise yüzde 28,33 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Hacim - Milyon TL, Adet – Hesap Adeti)

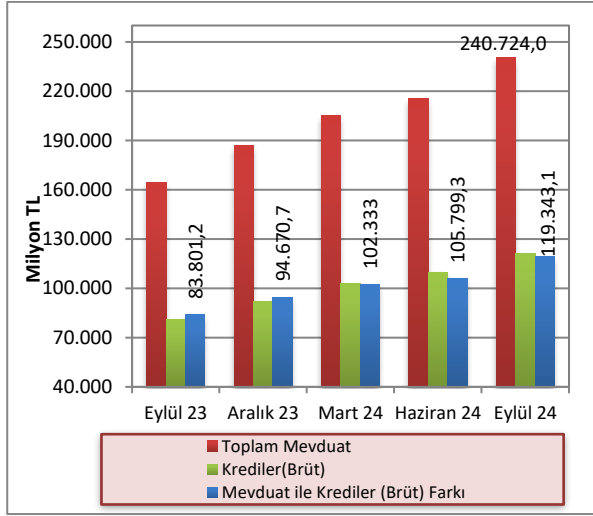
	2024		2024	
	Haziran	Adet	Eylül	Adet
0-200 bin TL	18.273,7	1.253.876	18.204,9	1.277.827
200 bin-1 milyon TL	63.234,5	128.168	68.190,7	132.980
1-10 milyon TL	83.065,3	34.215	93.591,4	38.190
10-20 milyon TL	16.409,4	1.194	18.383,7	1.330
20-50 milyon TL	17.196,3	574	19.704,0	647
50 milyon TL üzeri	17.558,2	178	22.649,3	224
Toplam Mevduat	215.737,4	1.418.205	240.724,0	1.451.198

Kaynak: KKTOMB

Not: Gerçek ve tüzel kişilerin verilerini içermektedir.

Toplam mevduat ile brüt krediler arasında Haziran 2024 sonunda 105.799,3 milyon TL olan fark, 2024 yılı Eylül ayı sonunda 13.543,8 milyon TL artmış ve 119.343,1 milyon TL'ye yükselmiştir.

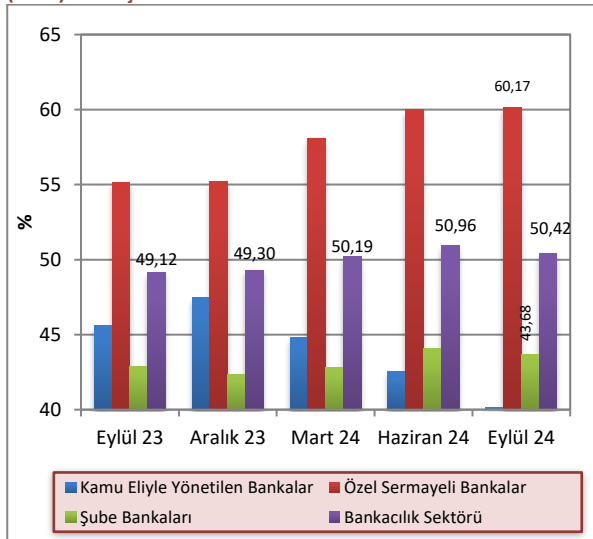
Grafik 5.17: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark

Kaynak: KKTOMB

Bankacılık sektörünün derinliği ile aracılık fonksiyonunun göstergelerinden biri olan brüt kredilerin toplam mevduata oranı, 2024 yılının Haziran ayı sonunda yüzde 50,96 olarak gerçekleşmiş, 2024 yılının Eylül ayı sonunda ise yüzde 50,42 seviyesine gerilemiştir. Brüt kredilerin toplam mevduata oranı bir yıllık dönemde 1,3 puan artmıştır. 2024 yılının Eylül ayı sonunda mevduatın kredilere dönüşüm oranında özel sermayeli bankalar yüzde 60,17 ile ilk sırada yer almaktadır. Özel sermayeli bankaları yüzde 43,68'lik oranla şube bankaları takip etmektedir. Kamu eliyle yönetilen bankalar ise yüzde 40,15 dönüşüm oranına sahiptir.

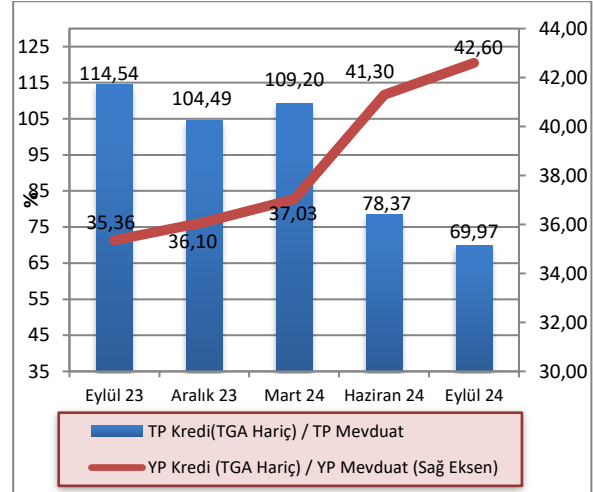
Grafik 5.18: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTOMB

TP mevduatın, TGA hariç TP krediye dönüşüm oranı 2024 yılı Eylül ayı itibarıyla bir önceki çeyreğe göre yüzde 78,37'den yüzde 69,97'ye gerilemiş, YP mevduatın TGA hariç YP krediye dönüşüm oranı ise yüzde 41,3'ten yüzde 42,6'ya yükselmiştir. TP ve YP mevduatın krediye dönüşüm oranı 2023 yılı Eylül ayında sırasıyla yüzde 114,54 ve yüzde 35,36 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 5.19: TP ve YP Mevduatın Kredilere (TGA Hariç) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTOMB

5.2.6 ÖZKAYNAKLAR

Sektörün istikrarı ve sağlıklı gelişmesi açısından büyük önem taşıyan özkaynaklar, bir önceki çeyreğe göre yüzde 20,27 artarak 2024 yılının üçüncü çeyreğinde 29.226,9 milyon TL düzeyine yükselmiştir.

Özkaynaklar Eylül 2023–Eylül 2024 döneminde ise yüzde 102,73 artış göstermiştir. Bir yıllık dönemde sektörün ödenmiş sermayesi 992 milyon TL, yedek akçeleri ise 6.145,1 milyon TL artmıştır.

Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

	2023			2024	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
Ödenmiş Sermaye	2.843,7	3.115,7	3.115,9	3.629,3	3.835,7
Yedek Akçeler	5.845,1	5.815,2	8.386,6	12.116,2	11.990,2
Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Fonu	11,5	16,3	16,3	22,6	31,8
Menkul Değerler Değer Artış Fonu	870,0	969,3	1.069,0	1.198,6	1.273,4
Dönem Kârı (Zararı)	4.846,3	6.902,9	3.282,4	7.333,8	12.095,8
Geçmiş Yıllar Kârı (Zararı)	0,0	0,0	4.313,6	0,0	0,0
Toplam	14.416,6	16.819,4	20.183,8	24.300,5	29.226,9

Kaynak: KKTOMB

Not: Geçmiş yıllar kârı yedek akçeler kaleminin içinde gösterilmeye başlanmıştır.

5.3 PARA ARZI

En dar tanımlı para arzı M1, 2024 yılının Haziran ayına göre 2024 yılı Eylül ayı sonunda yüzde 4,75 azalmış, 75.419,6 milyon TL'den 71.833,9 milyon TL'ye gerilemiştir. M1 para arzında bir yıllık dönemde yüzde 19,64 artış olmuştur.

Haziran 2024 sonunda 220.086,9 milyon TL düzeyinde olan M2 tanımlı para arzı, 2024 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 6,62 artarak 234.646,8 milyon TL'ye yükselmiştir. M2 para arzı bir yıllık dönemde ise yüzde 38,59 artış göstermiştir.

M2 para arzına resmi mevduat ve KKTC Merkez Bankası nezdindeki diğer mevduatın ilave edilmesiyle bulunan en geniş tanımlı para arzı M3, 2024 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 7,3 artarak 229.227,3 milyon TL'den 245.962,4 milyon TL seviyesine yükselmiştir. M3'te bir önceki yılın aynı dönemine göre meydana gelen artış oranı ise yüzde 39,02'dir.

Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)

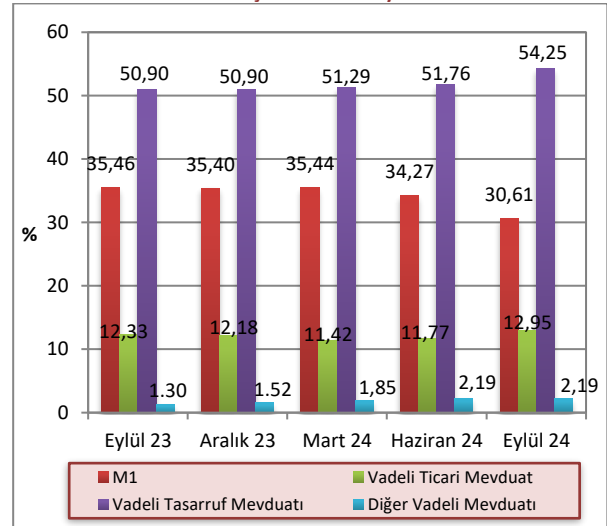
Yıllar	Dönem	M1	Yıllık Yüzde Değişim	M2	Yıllık Yüzde Değişim	M3	Yıllık Yüzde Değişim
2020	III	9.724,8	43,54	40.684,0	35,12	43.787,2	31,72
	IV	10.077,1	36,44	41.842,8	26,17	45.299,2	26,22
2021	I	10.491,4	33,27	45.118,5	30,27	48.624,9	29,28
	II	11.257,1	31,98	47.658,2	32,98	50.639,9	32,24
	III	12.381,7	27,32	49.727,0	22,23	52.622,7	20,18
	IV	17.349,1	72,16	67.053,5	60,25	71.395,9	57,61
2022	I	19.759,9	88,88	74.364,7	64,82	78.623,5	61,69
	II	23.814,8	111,55	82.490,8	73,09	86.691,6	71,19
	III	28.312,7	128,67	92.082,7	85,18	96.243,4	82,89
	IV	34.326,7	97,86	105.913,6	57,95	111.344,3	55,95
2023	I	40.071,5	102,79	116.406,7	56,53	121.302,0	54,28
	II	54.532,1	128,98	156.930,8	90,24	163.014,6	88,04
	III	60.041,8	112,07	169.304,5	83,86	176.924,2	83,83
	IV	67.886,8	97,77	191.745,2	81,04	200.015,7	79,64
2024	I	74.606,5	86,18	210.518,4	80,85	221.519,4	82,62
	II	75.419,6	38,30	220.086,9	40,24	229.227,3	40,62
	III	71.833,9	19,64	234.646,8	38,59	245.962,4	39,02

Kaynak: KKTCCMB

Önceki dönemlerde olduğu gibi, Eylül 2024 itibarıyla M2'deki en büyük payın yüzde 54,25 ile vadeli tasarruf mevduatında olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla, yüzde 30,61'lik payla M1, yüzde 12,95 ile vadeli ticari mevduat ve yüzde 2,19 ile diğer vadeli mevduat izlemektedir.

M2 içinde en büyük payı oluşturan vadeli tasarruf mevduatının payı, Eylül 2023 - Eylül 2024 döneminde 3,35 puan artarak yüzde 50,9'dan yüzde 54,25'e yükselmiştir. Söz konusu dönemde, M2'nin diğer alt bileşenlerinden M1, yüzde 35,46'dan yüzde 30,61'e gerilemiş, diğer vadeli mevduat yüzde 1,3'ten yüzde 2,19'a, vadeli ticari mevduat ise yüzde 12,33'ten yüzde 12,95'e yükselmiştir.

Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları

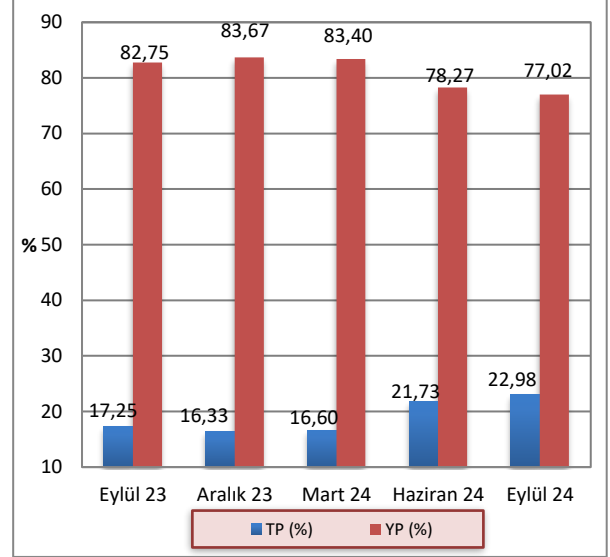
Kaynak: KKTCCMB

M3 tanımlı para arzının TP-YP yüzde dağılımı Eylül 2024 itibarıyla incelendiğinde, TP kalemlerinin M3 içindeki payının yüzde 22,98, YP kalemlerinin payının ise yüzde 77,02 olduğu görülmektedir. Bu paylar Eylül 2023 sonunda TP'de yüzde 17,25, YP'de ise yüzde 82,75 seviyesinde idi.

5.4 BANKALARARASI PARA PİYASASI GENEL GÖRÜNÜM

KKTC Merkez Bankası bünyesinde faaliyet gösteren bankalar arası para piyasasında 2024 yılı üçüncü çeyrek itibarıyla TL'de 1.242, ABD dolarında 774, avroda 602 ve sterlinde 749 adet işlem gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde, TP cinsinden 1.772.215 milyon TL, YP cinsinden, 9.414 milyon ABD doları, 8.596 milyon avro ve 15.977 milyon sterlin tutarında işlem gerçekleşmiştir.

Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı

Kaynak: KKTCCMB

Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi

	TL		₺		€		£	
	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim
2023-Q3	1.041	236.844.900	713	14.399.750	472	12.114.550	635	14.004.700
2023-Q4	1.111	460.100.350	824	15.737.825	518	12.055.125	788	14.662.600
2024-Q1	1.158	737.763.500	903	12.273.225	548	10.828.525	820	18.250.000
2024-Q2	1.137	969.707.450	753	10.324.850	483	8.385.025	727	16.511.475
2024-Q3	1.242	1.772.214.550	774	9.414.325	602	8.595.600	749	15.976.500

Kaynak: KKTCCMB

2024 yılı üçüncü çeyrekte gerçekleşen BPP işlem hacimlerinin vadelerine göre yüzde dağılımlarına bakıldığında, TL, ABD doları ve sterlinde yüzde 100

oranlarında gecelik vadede işlem gerçekleştiği görülmektedir. Aynı dönemde bir aylık işlemlerin payı avroda on binde 2 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000)

	TL		₺		€		£	
	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)
2023 Q3	236.844.900		14.399.750		12.114.550		14.004.700	
G	235.250.000	99,33	14.399.750	100,00	12.114.050	100,00	14.004.700	100,00
1H	824.900	0,35						
2H	760.000	0,32						
3H								
1A	10.000	0,00			500.000	0,00		
3A								
2023 Q4	460.100.350		15.737.825		12.055.125		14.662.600	
G	459.599.150	99,89	15.737.825	100,00	12.053.525	99,99	14.661.250	99,99
1H	466.200	0,10			1.600	0,01	1.350	0,01
2H	35.000	0,01						
3H								
1A								
3A								
2024 Q1	737.763.500		12.273.225		10.828.525		18.250.000	
G	737.127.200	99,91	12.273.225	100,00	10.828.525	100,00	18.250.000	100,00
1H	609.300	0,08						
2H								
3H								
1A	27.000							
3A								
2024 Q2	969.707.450		10.324.850		8.385.025		16.511.475	
G	969.473.250	99,98	10.324.050	99,99	8.384.525	99,99	16.510.475	99,99
1H	207.200	0,02			500	0,01	1.000	0,01
2H								
3H								
1A	27.000		800	0,01				
3A								
2024 Q3	1.772.214.550		9.414.325		8.595.600		15.976.500	
G	1.772.194.550	100,00	9.414.325	100,00	8.593.550	99,98	15.976.500	100,00
1H	20.000				500			
2H								
3H								
1A					1.550	0,02		
3A								

Kaynak: KKTOMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

2024 yılı üçüncü çeyreğinde gerçekleşen gecelik vadeli işlemlerde ortalama faiz oranları TL’de yüzde 46,78, ABD dolarında yüzde 2,25, avroda yüzde 1,50, sterlinde ise yüzde 2,25’tir. 1 haftalık işlemlerin ortalama faiz

oranları TL’de yüzde 50,50, avroda yüzde 4’tür. 1 aylık işlemlerin ortalama faiz oranları ise avroda yüzde 3,98 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)

	2023			2024		
	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	
TL	G	25,81	32,90	39,51	47,00	46,78
	1H	28,78	36,33	44,32	50,50	50,50
	2H	28,25	30,75			
	3H					
	1A	31,00		47,63	51,00	
	3A					
	G	2,00	2,21	2,50	2,38	2,25
	1H					
	2H					
	3H					
\$	1A			4,00		
	3A					
	G	1,49	1,60	1,75	1,61	1,50
	1H		4,00		4,00	4,00
	2H					
€	3H					
	1A	2,00				3,98
	3A					
	G	1,74	2,08	2,50	2,37	2,25
	1H		5,00		5,00	
£	2H					
	3H					
	1A					

Kaynak: KKTOMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

5.5 KREDİ KARTLARI AZAMI FAİZ ORANLARI

20 Kasım 2014 tarih, 232 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 58/2014 Sayılı “Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası”, kredi kartı işlemlerinde uygulanacak azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını belirleme görev ve yetkisini KKTC Merkez Bankası’na vermiştir.

KKTC Merkez Bankası bu çerçevede kredi kartı azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını ilk kez 2 Ocak 2015 tarihinde yayımlayarak yürürlüğe koymuştur.

KKTC Merkez Bankası tarafından belirlenerek yayımlanan kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarına ilişkin bilgi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	TP		YP	
	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme
02/01/2019 (RG 1)	3,40	3,90	1,18	1,68
01/04/2019 (RG 45)	3,22	3,72	1,18	1,68
01/07/2019 (RG 90)	3,18	3,68	1,20	1,70
01/10/2019 (RG 714)	2,98	3,48	1,21	1,71
02/01/2020 (RG 1)	2,35	2,85	1,21	1,71
01/04/2020 (RG 56)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/07/2020 (RG 123)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/10/2020 (RG 188)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/01/2021 (RG 238)	1,95	2,45	1,13	1,63
01/04/2021 (RG 73)	2,29	2,79	1,09	1,59
01/07/2021 (RG 145)	2,54	3,04	1,09	1,59
01/10/2021 (RG 219)	2,60	3,10	1,09	1,59
01/12/2021 (RG 256)	1,50	2,00	1,09	1,59
01/03/2022 (RG 34)	1,50	2,00	1,09	1,59
01/06/2022 (RG 110)	1,99	2,49	0,93	1,43
01/09/2022 (RG 200)	1,99	2,49	0,93	1,43
01/12/2022 (RG 280)	1,99	2,49	0,93	1,43
01/03/2023 (RG 48)	1,99	2,49	0,93	1,43
01/06/2023 (RG 113)	1,99	2,49	0,93	1,43
01/08/2023 (RG 157)	2,72	3,22	0,96	1,46
01/10/2023 (RG 199)	2,98	3,48	0,97	1,47
01/12/2023 (RG 246)	3,33	3,83	0,98	1,48
01/03/2024 (RG 44)	4,11	4,61	1,00	1,50
01/06/2024 (RG 112)	4,63	5,13	1,03	1,53
01/09/2024 (RG 177)	4,63	5,13	1,03	1,53

Kaynak: KKTCMB

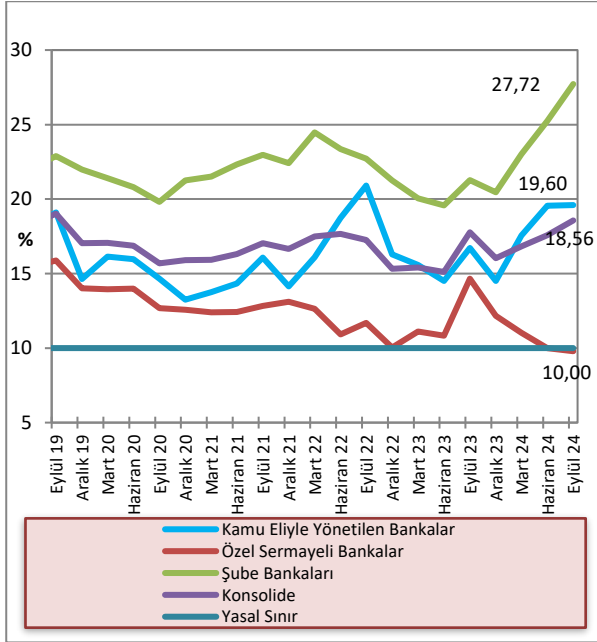
6 FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ

6.1 SERMAYE YETERLİLİĞİ

2024 yılı üçüncü çeyreğinde sektörün sermaye yeterliliği standart rasyosu bir önceki çeyreğe göre 0,99 puan artarak yüzde 18,56 düzeyinde gerçekleşmiştir.

2024 yılı Eylül ayı itibarıyla banka grupları bazında SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 19,6, özel sermayeli bankalarda yüzde 9,8 ve şube bankalarında yüzde 27,72 olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı Haziran ayında bu oranlar sırasıyla yüzde 19,56, 10 ve 25,24 seviyesinde gerçekleşmişti. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında 2024 Eylül ayı itibarıyla SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda 2,88, şube bankalarında 6,44 puan artmış, özel sermayeli bankalarda ise 4,86 puan azalmıştır.

Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu

Kaynak: KKTCCMB

Sektörün risk ağırlıklı varlıkları 2024 yılı Eylül ayı sonunda 2024 yılı Haziran ayı sonuna göre kıyaslandığında, yüzde 0 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 22,18, yüzde 20 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 13,86, yüzde 50 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 18,06, yüzde 100 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 16,19 arttığı görülmektedir. İlgili dönemde piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir önceki döneme göre 492,4 milyon TL artarak 29.244,4 milyon TL'ye yükselmiştir. Sektörün piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir yıllık dönemde (Eylül 2023 – Eylül 2024) 13.499,8 milyon TL artmıştır.

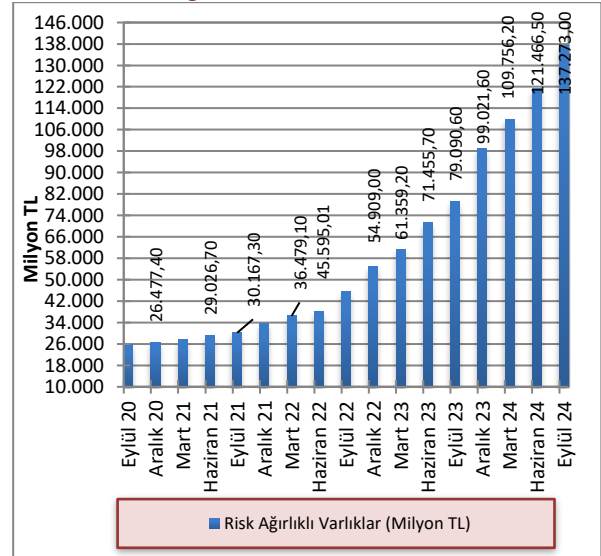
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar(Milyon TL)

	Eyl.23	Ara.23	Mar.24	Haz.24	Eyl.24	Yüzde Değişim (06/24-09/24)
% 0	90.814,7	98.213,7	114.431,7	133.396,3	162.985	22,18
% 20	23.125,9	30.071,3	33.372,1	35.031,9	39.887	13,86
% 50	32.669,2	37.281	45.325,4	49.769,5	58.758,1	18,06
% 100	42.386,2	49.397,5	53.641,9	60.823,4	70.672,1	16,19
Piyasa Riski + Operasyonel Risk	15.744,6	24.969,3	26.777,1	28.752	29.244,4	1,71

Kaynak: KKTCCMB

2024 yılı Haziran ayı itibarıyla 121.466,5 milyon TL olan risk ağırlıklı varlıkların ağırlıklı toplamı, 2024 yılının Eylül ayı sonunda 15.806,5 milyon TL artarak 137.273 milyon TL olmuştur. Sektörün risk ağırlıklı varlıkları Eylül 2023 – Eylül 2024 döneminde yüzde 73,6 artmıştır.

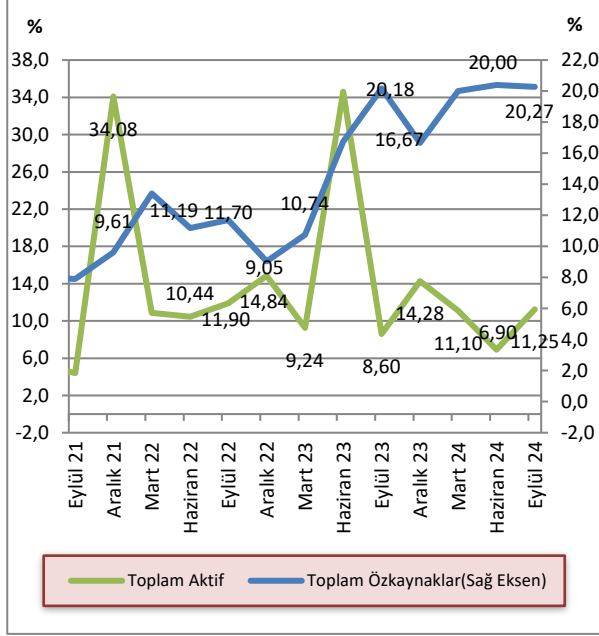
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar

Kaynak: KKTCCMB

2024 yılı Eylül ayı itibarıyla 2024 Haziran ayına göre toplam aktifler yüzde 11,25, toplam özkaynaklar ise yüzde 20,27 artmıştır. Toplam aktifler ve özkaynaklar önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla, yüzde 50,99 ve yüzde 102,73 artmıştır.

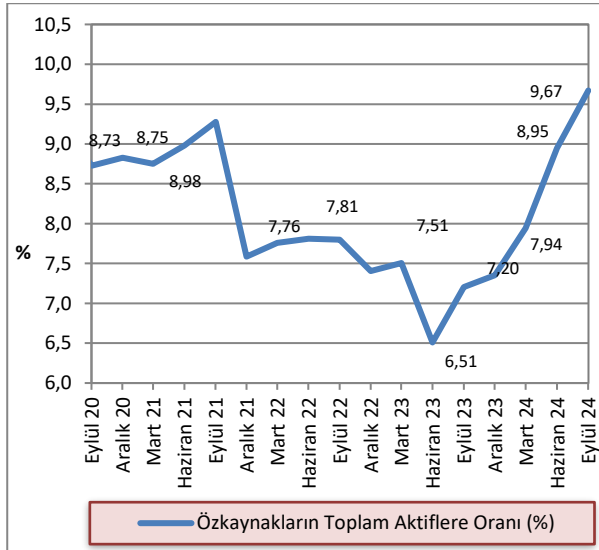
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)

Kaynak: KKTOMB

2023 yılı Haziran sonunda yüzde 6,51 seviyesinde gerçekleşen toplam özkaynakların toplam aktiflere oranı, 2023 yılı Eylül itibarıyla artmaya başlamıştır. Toplam özkaynakların toplam aktiflere oranı, 2024 yılı Haziran sonunda 8,95 seviyesine, 2024 yılı Eylül sonunda ise yüzde 9,67 seviyesine yükselmiştir.

Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı

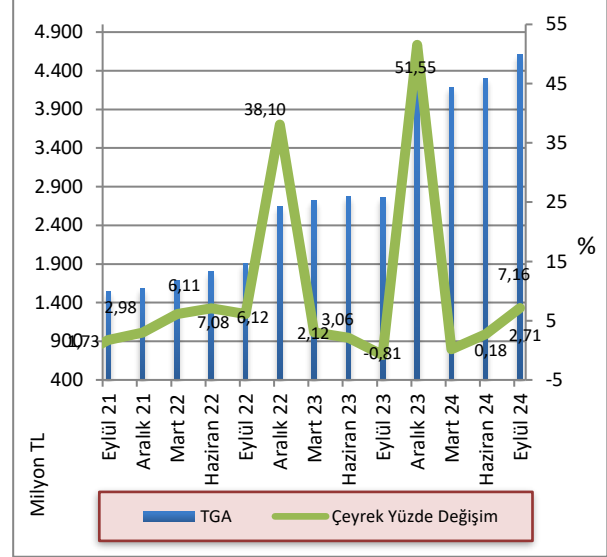

Kaynak: KKTOMB

6.2 TAHSİLİ GECİKMİŞ ALACAKLAR

2024 yılının Haziran sonu itibarıyla 4.296,9 milyon TL olan sektörün toplam tahsili gecikmiş alacakları, 2024 Eylül ayı sonu itibarıyla yüzde 7,16 artarak 4.604,5 milyon TL'ye yükselmiştir. Tahsili gecikmiş alacaklarda bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 67,1 artış görülmüştür.

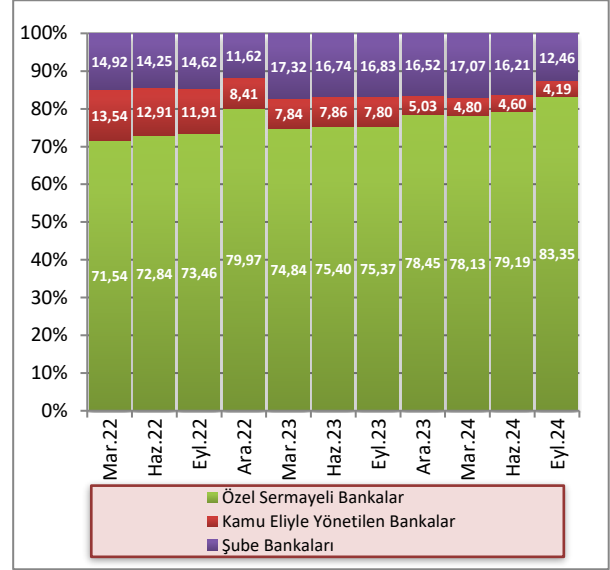
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi

Kaynak: KKTOMB

2024 yılı üçüncü çeyreğinde kamu eliyle yönetilen bankaların ve şube bankalarının toplam TGA içindeki payları bir önceki çeyreğe göre azalmış, özel sermayeli bankaların payı artmıştır. Buna göre, Haziran 2024 – Eylül 2024 döneminde kamu eliyle yönetilen bankaların payı yüzde 4,6’dan yüzde 4,19’a, şube bankalarının payı yüzde 16,21’den yüzde 12,46’ya gerilemiş, özel sermayeli bankaların payı ise yüzde 79,19’dan, yüzde 83,35’e yükselmiştir. Eylül 2023 – Eylül 2024 döneminde kamu eliyle yönetilen bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 7,8’den yüzde 4,19’a, şube bankalarının toplam TGA içindeki payı yüzde 16,83’ten yüzde 12,46’ya gerilemiş, özel sermayeli bankaların payı yüzde 75,37’den yüzde 83,35’e yükselmiştir.

Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı

Kaynak: KKTOMB

2024 yılının üçüncü çeyreğinde, toplam aktifler 302.195,2 milyon TL, toplam brüt krediler 121.380,9 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiş, TGA’lar 4.604,5 milyon TL, özel karşılıklar 2.554,7 milyon TL olmuştur. Banka grupları bazında incelendiğinde, 2024 yılı Eylül ayında kamu eliyle yönetilen bankalarda toplam aktifler 55.768,8 milyon TL, toplam brüt krediler 18.656 milyon TL, TGA’lar 193,4 milyon TL, özel karşılıklar ise 192,6 milyon TL seviyesindedir.

Özel sermayeli bankalarda toplam aktifler 126.313,9 milyon TL, toplam brüt krediler 65.213,7 milyon TL, TGA’lar 3.837,4 milyon TL, özel karşılıklar 1.838,3 milyon TL düzeyindedir. Şube bankalarında toplam aktifler 120.112,5 milyon TL, toplam brüt krediler 37.511,2 milyon TL, TGA’lar 573,7 milyon TL, özel karşılıklar 523,8 milyon TL seviyesindedir.

Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

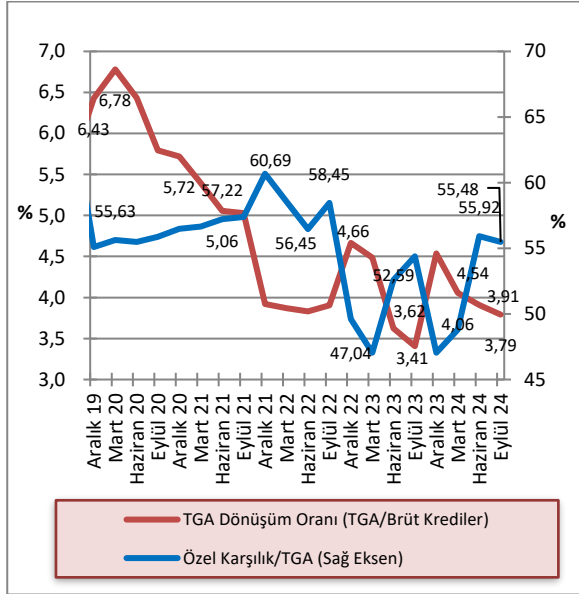
	Toplam Aktifler			Toplam Brüt Krediler			TGA			Özel Karşılıklar		
	Mar.24	Haz.24	Eyl.24	Mar.24	Haz.24	Eyl.24	Mar.24	Haz.24	Eyl.24	Mar.24	Haz.24	Eyl.24
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	46.434,9	50.673,2	55.768,8	17.744,7	17.954,8	18.656,0	200,8	197,7	193,4	200,3	197,2	192,6
Özel Sermayeli Bankalar	108.808	113.918,8	126.313,9	54.581,9	58.373,9	65.213,7	3.268,7	3.402,6	3.837,4	1.527,6	1.564,4	1.838,3
Şube Bankaları	98.863,2	107.034,9	120.112,5	30.773,4	33.609,3	37.511,2	714,2	696,6	573,7	314,3	641,3	523,8
Toplam	254.106,1	271.626,9	302.195,2	103.100	109.938,0	121.380,9	4.183,7	4.296,9	4.604,5	2.042,2	2.402,9	2.554,7

Kaynak: KKTOMB

2024 Mart ayında yüzde 4,06 seviyesinde gerçekleşen TGA dönüşüm oranı 2024 Haziran döneminde azalarak yüzde 3,91 seviyesine, 2024 Eylül döneminde yüzde 3,79 seviyesine gerilemiştir.

TGA için ayrılan özel karşılıkların toplam TGA'ya oranı 2024 yılının Haziran ayında yüzde 55,92 seviyesinde iken, 2024 yılı Eylül ayında 0,79 puan azalarak yüzde 55,48 seviyesine gerilemiştir.

Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA(%)

Kaynak: KKTCCMB

6.3 AKTİF VE ÖZKAYNAK KÂRLILIĞI

2024 yılı Haziran ayı sonunda yüzde 4,78 olan sektör aktif kârlılığı, 2024 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 5,57'ye, yüzde 61,58 olan özkaynak kârlılığı yüzde 66,08'e, net faiz marjı yüzde 6,67'den yüzde 8,07'ye yükselmiştir. Eylül 2023 – Eylül 2024 döneminde sektör aktif kârlılığı yüzde 3,52'den yüzde 5,57'ye, özkaynak kârlılığı yüzde 48,73'ten yüzde 66,08'e, net faiz marjı yüzde 4,8'den yüzde 8,07'ye yükselmiştir.

Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları (%)

Açıklama	2023				2024
	Eyl.	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.
Aktif Kârlılığı¹	3,52	3,90	4,45	4,78	5,57
Özkaynak Kârlılığı²	48,73	54,35	60,77	61,58	66,08
Net Faiz Marjı³	4,80	5,32	6,05	6,67	8,07

Kaynak: KKTCCMB

¹. Aktif Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Aktif

². Özkaynak Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Özkaynak

³. (Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı + TGA Özel Provizyonu) / Toplam Aktif

Net Kâr: 12 aylık kümülatif toplam

Toplam Aktif: 12 aylık ortalama

Toplam Özkaynak: 12 aylık ortalama

Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı + TGA Özel Provizyonu: 12 aylık kümülatif toplam

EK A. EKONOMİK KARARLAR

Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası

Konu	Tebliğ, Genelge ve Resmi Gazete'de Yayımlanan Yönetim Kurulu Kararları		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Kredi Kartları Azami Aylık Akdi ve Azami Aylık Gecikme Faiz Oranları Değişikliği			28.08.2024	177

Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler

Konu	Yasa/Yasa Tasarısı/Yasa Önerisi		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
YasaTasarısı				
Suç Gelirlerinin Aklanmasının, Terörizmin Finansmanının ve Kitle İmha Silahlarının Yaygınlaşmasının Finansmanının Önlenmesi (Değişiklik) Yasa Tasarısı			16.07.2024	148
Para Ve Kambiyo(Değişiklik) Yasa Tasarısı			08.08.2024	163
Tüzükler				
Suç Gelirlerinin Aklanmasının, Terörizmin Finansmanının ve Kitle İmha Silahlarının Yaygınlaşmasının Finansmanının Önlenmesi Yasası-Trust ve Benzeri Yasal Oluşumların Kaydı Tüzüğü	31.07.2024	Ü(K-I)1264-2024	07.08.2024	161
Yerel İşgücü İstihdamının Desteklenmesi (Değişiklik No:8) Tüzüğü	02.09.2024	Ü(K-I)1 535-2024	02.09.2024	179

EK B. İSTATİSTİKİ VERİLER

Tablo B.1: KKTCCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)

Tarih	Likit Varlıklar	Krediler	Diğer Aktifler	Aktif Toplamı	Özkaynaklar	Mevduatlar	Yasal Karşılıklar	Diğer Pasifler	Pasif Toplamı
30 Haz. 2020	12.855.700.190	46.763.724	19.401.356	12.921.865.270	681.402.724	4.289.003.090	2.889.007.202	5.062.452.254	12.921.865.270
30 Eyl. 2020	15.359.430.508	52.012.879	34.655.533	15.446.098.920	682.771.674	5.397.934.136	3.183.661.686	6.181.731.424	15.446.098.920
31 Ara. 2020	16.353.005.072	51.791.967	279.486.590	16.684.283.629	719.302.337	5.468.896.150	2.930.655.027	7.565.430.115	16.684.283.629
31 Mar. 2021	16.798.728.605	248.862.975	346.890.300	17.394.481.880	805.485.172	5.526.562.169	3.175.733.887	7.886.700.652	17.394.481.880
30 Haz. 2021	17.830.514.206	503.423.458	229.660.370	18.563.598.034	809.107.488	5.967.117.859	3.375.004.675	8.412.368.012	18.563.598.034
30 Eyl. 2021	18.683.218.651	506.410.606	100.276.879	19.289.906.136	812.450.006	6.265.750.775	3.467.399.688	8.744.305.667	19.289.906.136
31 Ara. 2021	28.446.896.103	507.900.695	298.614.296	29.253.411.094	869.658.488	9.721.281.482	4.920.454.350	13.742.016.774	29.253.411.094
31 Mar. 2022	32.345.744.130	646.476.259	365.432.850	33.456.257.119	876.393.617	10.151.485.553	5.463.456.610	17.841.314.948	33.456.257.119
30 Haz. 2022	37.176.570.412	638.083.191	120.566.875	37.935.220.478	1.020.376.802	11.188.022.664	6.299.116.017	19.427.704.995	37.935.220.478
30 Eyl. 2022	42.713.142.726	638.083.191	323.850.699	43.675.076.616	1.040.506.323	10.412.683.315	6.806.071.426	25.415.815.552	43.675.076.616
31 Ara. 2022	51.065.484.220	638.083.191	1.318.718.119	53.022.285.530	1.163.375.168	13.932.982.685	7.989.843.275	29.936.084.402	53.022.285.530
31 Mar. 2023	53.835.791.941	634.742.925	1.266.244.877	55.736.779.743	1.469.952.020	13.365.446.232	8.888.212.762	32.013.168.729	55.736.779.743
30 Haz. 2023	76.347.698.476	634.742.925	2.195.775.339	79.178.216.740	1.488.234.438	16.850.986.583	12.559.020.558	48.279.975.161	79.178.216.740
30 Eyl. 2023	89.584.175.501	634.742.925	2.125.316.088	92.344.234.514	1.509.276.260	19.246.692.346	13.449.631.313	58.138.634.595	92.344.234.514
31 Ara. 2023	102.774.054.121	634.742.925	3.956.407.276	107.365.204.322	1.780.800.363	21.857.313.989	15.013.380.580	68.713.709.390	107.365.204.322
31 Mar. 2024	111.370.090.704	2.586.700.059	4.332.243.353	118.289.034.116	3.124.704.788	19.150.232.244	16.531.167.489	79.482.929.595	118.289.034.116
30 Haz. 2024	115.973.289.031	2.586.700.059	3.312.701.187	121.872.690.277	3.145.845.996	14.911.631.758	17.477.194.810	86.338.017.713	121.872.690.277
30 Eyl. 2024	132.522.568.462	3.059.777.559	3.282.601.654	138.864.947.675	3.175.468.527	18.132.533.034	19.388.643.022	98.168.303.092	138.864.947.675

Kaynak: KKTCCMB

Not: Mevduat toplamına bankalara borçlar kalemi dâhildir.

Tablo B.2: KKTOMB Likit Varlıklar (TL)

Tarih	Nakit Değerler	Altın Deposu	Bankalar Nezdindeki Mevduat (TP)	Bankalar Nezdindeki Mevduat (YP)	Yurt Dışı Bankalar	MDC	Toplam
30 Haz. 2020	851.174.116	7.318.980	3.480.507.658	6.506.580.011	849.420	2.009.270.005	12.855.700.190
30 Eyl. 2020	1.090.478.693	7.318.980	4.181.981.541	6.350.544.980	974.190	3.728.132.124	15.359.430.508
31 Ara. 2020	1.202.513.929	11.245.022	3.875.374.944	6.892.833.367	2.774.707	4.368.263.103	16.353.005.072
31 Mar. 2021	1.367.010.884	11.245.022	3.287.712.637	7.456.678.273	1.126.369	4.674.955.420	16.798.728.605
30 Haz. 2021	1.227.874.023	11.245.022	2.901.751.435	8.723.829.175	1.805.527	4.964.009.024	17.830.514.206
30 Eyl. 2021	1.275.430.723	11.245.022	3.293.202.704	8.845.074.138	2.901.848	5.255.364.216	18.683.218.651
31 Ara. 2021	1.476.626.284	19.164.666	4.333.706.334	14.252.288.123	1.759.608	8.363.351.088	28.446.896.103
31 Mar. 2022	2.274.660.042	19.164.666	3.936.440.159	15.643.603.811	1.941.920	10.469.933.532	32.345.744.130
30 Haz. 2022	2.178.866.556	19.164.666	3.621.871.743	19.332.838.535	6.121.030	12.017.707.882	37.176.570.412
30 Eyl. 2022	2.179.117.148	19.164.666	5.071.037.194	23.448.416.690	2.024.244	11.993.382.784	42.713.142.726
31 Ara. 2022	2.387.349.833	27.466.269	6.958.152.831	22.101.658.935	2.307.907	19.588.548.445	51.065.484.220
31 Mar. 2023	2.410.529.497	27.466.269	6.649.022.203	21.269.836.769	30.022.889	23.448.914.314	53.835.791.941
30 Haz. 2023	5.266.371.892	27.466.269	8.178.841.954	26.106.201.334	3.445.563	36.765.371.463	76.347.698.476
30 Eyl. 2023	5.878.283.786	27.466.269	12.563.356.297	32.107.362.161	3.552.686	39.004.154.302	89.584.175.501
31 Ara. 2023	5.570.400.541	48.366.433	17.740.247.823	31.897.107.250	11.029.430	47.506.902.644	102.774.054.121
31 Mar. 2024	5.214.836.395	48.366.433	16.937.943.418	36.098.174.391	4.693.976	53.066.076.092	111.370.090.704
30 Haz. 2024	4.811.170.230	48.366.433	32.747.925.488	24.405.039.876	974.819.324	52.985.967.680	115.973.289.031
30 Eyl. 2024	5.197.933.481	48.366.433	42.988.098.827	29.566.661.394	5.129.702	54.716.378.625	132.522.568.462

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.3: KKTCCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullandırılan Krediler (TL)

Tarih	Tarım	Ticari	Sanayi	İhracat	Küçük Esnaf	Turizm	Eğitim	Toplam
30 Haz. 2020								-
30 Eyl. 2020							5.348.480	5.348.480
31 Ara. 2020							5.028.243	5.028.243
31 Mar. 2021							5.703.310	5.703.310
30 Haz. 2021								-
30 Eyl. 2021							3.050.939	3.050.939
31 Ara. 2021							4.477.238	4.477.238
31 Mar. 2022							5.052.801	5.052.801
30 Haz. 2022								-
30 Eyl. 2022								-
31 Ara. 2022								-
31 Mar. 2023								-
30 Haz. 2023								-
30 Eyl. 2023								-
31 Ara. 2023								-
31 Mar. 2024								-
30 Haz. 2024								-
30 Eyl. 2024								-

Kaynak: KKTCCMB

Not: Rakamlara faiz gelir reeskontları dâhil edilmiştir.

Tablo B.4: KKTCCMB Nezdindeki Mevduat ve Zorunlu Karşılık (TL)

Tarih	Kamu Mevduatı		Bankalar				Diğer		Toplam
			A-Serbest		B-Zorunlu Karşılıklar				
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	
30 Haz. 2020	77.668.999	56.092.776	515.562.626	3.480.903.245	1.013.971.938	1.875.035.264	1.701.088	157.074.356	7.178.010.292
30 Eyl. 2020	608.951.094	106.926.073	444.078.224	4.005.388.538	1.035.786.158	2.147.875.528	9.859.691	222.730.516	8.581.595.822
31 Ara. 2020	163.030.306	119.763.224	531.265.922	4.415.759.693	719.232.331	2.211.422.696	1.610.324	237.466.681	8.399.551.177
31 Mar. 2021	255.979.686	127.402.881	285.791.270	4.623.867.268	771.146.280	2.404.587.607	1.089.834	232.431.230	8.702.296.056
30 Haz. 2021	261.056.741	35.972.553	394.225.884	5.059.854.514	748.207.492	2.626.797.183	980.548	215.027.619	9.342.122.534
30 Eyl. 2021	171.032.010	65.562.055	316.251.507	5.489.398.381	779.590.602	2.687.809.086	1.008.384	222.498.438	9.733.150.463
31 Ara. 2021	437.260.828	130.405.212	538.918.736	8.286.203.149	843.990.800	4.076.463.550	1.660.347	326.883.210	14.641.735.832
31 Mar. 2022	41.542.335	92.913.386	495.011.173	9.067.846.046	833.032.028	4.630.424.590	1.551.349	452.621.264	15.614.942.171
30 Haz. 2022	354.330.162	218.014.445	469.507.592	10.052.121.471	874.683.337	5.424.432.680	681.372	93.367.622	17.487.138.681
30 Eyl. 2022	136.327.273	55.563.696	724.175.129	9.369.188.294	1.099.864.495	5.706.206.931	1.612.439	125.816.464	17.218.754.741
31 Ara. 2022	431.147.142	667.502.907	1.786.187.372	10.959.023.885	1.340.550.756	6.649.292.519	2.932.326	86.189.053	21.922.825.960
31 Mar. 2023	140.413.705	110.168.929	1.973.938.545	10.674.548.696	1.594.175.884	7.294.036.878	3.469.872	462.906.484	22.253.658.994
30 Haz. 2023	297.280.376	160.434.508	1.581.177.387	13.852.674.546	1.787.827.328	10.771.193.230	2.462.475	956.957.291	29.410.007.141
30 Eyl. 2023	744.607.315	1.067.038.491	1.905.977.499	15.297.676.329	2.258.004.939	11.191.626.374	3.973.269	227.419.44	32.696.323.659
31 Ara. 2023	999.359.701	1.205.114.802	2.095.917.079	17.267.966.067	2.272.980.989	12.740.399.591	4.920.818	284.035.523	36.870.694.569
31 Mar. 2024	278.738.619	3.514.501.432	1.478.207.862	13.723.330.398	2.678.333.856	13.852.833.633	4.325.686	151.128.246	35.681.399.733
30 Haz. 2024	316.355.599	738.897.077	2.969.713.667	10.805.600.757	3.320.288.324	14.156.906.486	6.953.265	74.111.393	32.388.826.568
30 Eyl. 2024	1.749.285.204	1.400.551.076	2.323.298.521	12.603.526.648	3.975.796.317	15.412.846.705	9.205.600	46.665.984	37.521.176.056

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.5: KKTCCMB Döviz Kurları (Ay Sonu)

Yıllar	Aylar	ABD doları		EURO		GBP	
		Alış	Satış	Alış	Satış	Alış	Satış
2016		3,5192	3,5255	3,7099	3,7166	4,3189	4,3414
2017		3,7719	3,7787	4,5155	4,5237	5,0803	5,1068
2018		5,2609	5,2704	6,0280	6,0388	6,6528	6,6875
2019		5,9402	5,9509	6,6506	6,6625	7,7765	7,8171
2020		7,3405	7,3537	9,0079	9,0241	9,9438	9,9957
2021		12,9775	13,0009	14,6823	14,7088	17,4530	17,5440
2022		18,6983	18,7320	19,9349	19,9708	22,4892	22,6065
2023		29,4382	29,4913	32,5739	32,6326	37,4417	37,6369
2024	1	30,3053	30,3599	32,8144	32,8735	38,3807	38,5808
	2	31,1201	31,1761	33,6543	33,7149	39,2885	39,4934
	3	32,2854	32,3436	34,8023	34,8650	40,6665	40,8786
	4	32,3389	32,3971	34,6487	34,7111	40,4444	40,6552
	5	32,2489	32,3070	34,8654	34,9282	40,9092	41,1225
	6	32,8262	32,8853	35,1284	35,1917	41,4365	41,6525
	7	33,0304	33,0899	35,7612	35,8256	42,3866	42,6076
	8	33,9233	33,9844	37,6723	37,7402	44,7031	44,9361
	9	34,0900	34,1514	38,0180	38,0865	45,5408	45,7782
	10						
	11						
	12						

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.6: Çapraz Kurlar

Yıllar	Aylar	Yabancı Para / ABD doları	
		£	€
2015		1,4817	1,0929
2016		1,2293	1,0542
2017		1,3492	1,1972
2018		1,2667	1,1458
2019		1,3114	1,1196
2020		1,3570	1,2272
2021		1,3472	1,1314
2022		1,2048	1,0661
2023		1,2740	1,1065
2024	1	1,2686	1,0828
	2	1,2646	1,0814
	3	1,2617	1,0780
	4	1,2528	1,0714
	5	1,2707	1,0811
	6	1,2645	1,0701
	7	1,2855	1,0827
	8	1,3200	1,1105
	9	1,3382	1,1152
	10		
	11		
	12		

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.7: KKTCCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz				
03.04.2017	7,00	0,40	0,25	0,50	23.03.2017	947	03.04.2017	61
05.06.2018	11,00	0,40	0,25	0,50	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	11,00	0,75	0,25	0,50	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
24.09.2018	17,25	1,00	0,25	0,50	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	13,25	1,00	0,125	0,25	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	10,00	1,00	0,125	0,25	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	8,50	1,00	0,125	0,25	25.10.2019	1059	28.10.2019	153
16.12.2019	7,25	0,75	0,05	0,125	13.12.2019	1069	16.12.2019	178
20.01.2020	6,75	0,50	0,05	0,125	17.01.2020	1076	20.01.2020	12
24.02.2020	6,50	0,50	0,05	0,125	20.02.2020	1081	24.02.2020	29
11.03.2020	6,50	0,25	0,05	0,125	10.03.2020	1087	11.03.2020	37
04.05.2020	5,00	0,25	0,05	0,125	30.04.2020	1099	04.05.2020	77
24.08.2020	6,75	0,40	0,15	0,25	20.08.2020	1125	24.08.2020	158
01.10.2020	8,25	0,60	0,25	0,30	30.09.2020	1143	01.10.2020	188
20.11.2020	11,50	0,60	0,25	0,30	19.11.2020	1158	20.11.2020	214
25.12.2020	13,75	0,60	0,25	0,30	24.12.2020	1168	25.12.2020	235
19.02.2021	13,75	0,40	0,15	0,20	17.02.2021	1178	19.02.2021	40
02.04.2021	15,25	0,40	0,15	0,20	01.04.2021	1190	02.04.2021	75
28.10.2021	12,75	0,40	0,15	0,20	27.10.2021	1233	27.10.2021	237
20.05.2022	12,75	0,50	0,25	0,30	17.05.2022	1276	20.05.2022	99
23.06.2022	13,75	1,00	0,50	0,60	22.06.2022	1280	23.06.2022	128
26.07.2023	20,25	1,50	1,00	1,25	25.07.2023	1348	26.07.2023	153
11.10.2023	26,00	1,50	1,00	1,25	10.10.2023	1360	10.10.2023	210
01.12.2023	36,00	2,00	1,25	2,00	27.11.2023	1370	28.11.2023	245
29.03.2024	46,00	2,00	1,25	2,00	28.03.2024	1394	29.03.2024	67

Kaynak: KKTCCMB

Not: Vadesiz Türk lirası ve döviz mevduatına uygulanan faiz oranları, vadeli mevduat için de geçerlidir.

Tablo B.8: KKTOMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
01.06.2013	3,50	0,00	0,50	0,25	09.05.2013	849	16.05.2013	85
01.03.2015	3,50	0,00	0,00	0,00	10.02.2015	899	17.02.2015	25
01.02.2018	5,00	0,20	0,125	0,25	25.01.2018	979	31.01.2018	9
05.06.2018	7,50	0,20	0,125	0,25	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	7,50	0,40	0,125	0,25	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
15.08.2018	9,00	0,40	0,125	0,25	14.08.2018	1004	31.08.2018	127
24.09.2018	13,00	0,65	0,125	0,25	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	9,00	0,65	0,00	0,125	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	5,75	0,50	0,00	0,125	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	3,25	0,50	0,00	0,125	25.10.2019	1059	28.10.2019	153
16.12.2019	2,50	0,25	0,00	0,05	13.12.2019	1069	16.12.2019	178
24.02.2020	2,25	0,25	0,00	0,05	20.02.2020	1081	24.02.2020	29
11.03.2020	2,25	0,125	0,00	0,05	10.03.2020	1087	11.03.2020	37
04.05.2020	1,00	0,125	0,00	0,05	30.04.2020	1099	04.05.2020	77
24.08.2020	2,75	0,20	0,05	0,10	20.08.2020	1125	24.08.2020	158
01.10.2020	3,50	0,25	0,10	0,15	30.09.2020	1143	01.10.2020	188
20.11.2020	6,00	0,25	0,10	0,15	19.11.2020	1158	20.11.2020	214
25.12.2020	8,00	0,25	0,10	0,15	24.12.2020	1168	25.12.2020	235
19.02.2021	8,00	0,20	0,05	0,10	17.02.2021	1178	19.02.2021	40
02.04.2021	9,00	0,20	0,05	0,10	01.04.2021	1190	02.04.2021	75
28.10.2021	6,00	0,20	0,05	0,10	27.10.2021	1233	27.10.2021	237
20.05.2022	6,00	0,25	0,10	0,15	17.05.2022	1276	20.05.2022	99
23.06.2022	6,00	0,50	0,25	0,30	22.06.2022	1280	23.06.2022	128
26.07.2023	6,00	0,75	0,50	0,65	25.07.2023	1348	26.07.2023	153
01.12.2023	15,00	1,00	0,75	1,00	27.11.2023	1370	28.11.2023	245
29.03.2024	15,00	1,00	0,75	1,00	28.03.2024	1394	29.03.2024	67

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi																	
	TL					₺				€			£					
	Tic.	San. Tur. Tar. Eğt.	İhr.	Esn.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	
01.01.13	11	8	8	8	8	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.06.13	11	7	7	7	7	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
05.06.18	17,5	14,5	14,5	13,5	13,5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.09.18	23,75	20,75	20,75	19,75	19,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
29.07.19	19,50	16,50	16,50	15,50	15,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16.09.19	16,50	13,50	13,50	12,50	12,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
28.10.19	15,00	12,00	12,00	11,00	11,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16.12.19	13,00	10,00	10,00	9,00	10,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
20.01.20	12,50	9,50	9,50	8,50	10,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.02.20	12,25	9,25	9,25	8,25	9,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
04.05.20	10,75	8,00	8,00	7,00	8,25	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.08.20	12,75	10,00	10,00	9,00	10,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
20.11.20	17,75	15,00	15,00	14,00	14,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.12.20	20,00	17,25	17,25	16,25	16,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
02.04.21	21,50	18,75	18,75	17,75	18,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
28.10.21	19,00	16,25	16,25	15,25	16,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
23.06.22	20,00	17,25	17,25	16,25	16,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
26.07.23	35,00	30,00	30,00	28,00	29,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
11.10.23	40,00	32,75	32,75	30,75	32,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.12.23	50,00	42,75	42,75	40,75	42,00	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
29.03.24	60,00	52,75	52,75	50,75	52,00	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)

Yürürlüğe Giriş Tarihi	Türk Parası Ve Yabancı Para Yükümlülüklerde					Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	Yönetim Kurulu Kararı	
	Mevduat Hariç Diğer Yükümlülüklerde	3 Aya Kadar Vadeli Mevduatlarda (üç ay dâhil)	3 Ay-6 Ay Vadeli Mevduatlarda (altı ay dâhil)	6 Ay – 1 Yıl Vadeli Mevduatlarda (bir yıl dâhil)	Bir Yıldan Uzun Vadeli Mevduatlarda	Genel	Tarihi	Sayısı
28.02.2014	8	8	7	6	5	0	30.01.2014	872
15.08.2018	7	7	6	5	4	0	14.08.2018	1005
31.12.2019	7,25	7,25	6,25	5,25	4,25	0	27.12.2019	1072
31.01.2020	7,50	7,50	6,50	5,50	4,50	0	27.12.2019	1072
29.02.2020	7,75	7,75	6,75	5,75	4,75	0	27.12.2019	1072
31.03.2020	8	8	7	6	5	0	27.12.2019	1072

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.11: Karşılıksız Çekler

Yıllar	Aylar	Çek Kullanmaktan Men Edilenler (Kişi)	
		Aylık Toplam	Kümülatif Toplam
2014			3.366
2015			3.699
2016			2.977
2017			2.469
2018			2.374
2019			2.166
2020			1.633
2021			1.356
2022			757
2023			659
2024	1	50	50
	2	62	112
	3	59	171
	4	53	224
	5	68	292
	6	46	338
	7	63	401
	8	89	490
	9	116	606
	10		
	11		
	12		

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.12: Elektronik Ödeme Sistemi İşlemleri - Ödeme Kanalına Göre (Adet)

	Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Şube	TRY	18.553	18.582	20.532	17.770	19.795	16.983	21.425	18.337	19.469			
	USD	1.572	1.587	1.811	1.512	1.890	1.452	1.847	1.629	1.818			
	EUR	1.471	1.489	1.625	1.432	1.760	1.559	1.858	1.668	1.875			
	GBP	2.243	2.106	2.482	2.239	2.541	2.078	2.361	2.216	2.430			
İnternet Bankacılığı	TRY	43.703	45.680	48.671	47.697	56.451	49.454	63.159	58.386	65.771			
	USD	1.890	1.950	2.160	2.108	2.483	2.081	2.785	2.551	2.913			
	EUR	1.858	1.929	2.029	1.999	2.357	2.062	2.733	2.376	2.673			
	GBP	3.374	3.487	4.070	3.827	4.556	3.932	4.820	4.615	5.318			
Toplam	TRY	62.256	64.262	69.203	65.467	76.246	66.437	205	375	550			
	USD	3.462	3.537	3.971	3.620	4.373	3.533	0	0	1			
	EUR	3.329	3.418	3.654	3.431	4.117	3.621	9	12	26			
	GBP	5.617	5.593	6.552	6.066	7.097	6.010	13	35	49			

Şube: katılımcı merkezi + şube olmak üzere iki kalemden oluşmaktadır.

Tablo B.13: Elektronik Ödeme Sistemi İşlemleri - Ödeme Kanalına Göre (Tutar)

	Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Şube	TRY	15.792.411.351	15.884.061.722	18.730.748.867	18.076.656.806	19.069.247.138	19.402.454.466	24.193.034.911	23.511.938.849	24.498.471.700			
	USD	150.796.485	137.231.122	134.288.734	136.049.068	114.224.713	116.489.280	133.987.223	142.421.899	145.373.056			
	EUR	62.811.766	74.465.940	106.618.265	97.806.141	94.192.318	88.837.025	90.884.739	82.882.379	95.417.491			
	GBP	92.367.557	87.153.128	119.428.999	97.518.355	98.112.566	89.076.050	79.110.620	81.760.373	94.465.999			
İnternet Bankacılığı	TRY	3.301.335.246	3.358.251.047	4.127.971.168	3.723.737.330	4.500.449.879	3.990.229.620	5.153.644.191	4.632.238.068	5.230.971.850			
	USD	18.799.273	19.901.899	26.425.988	21.113.794	30.009.680	23.833.048	34.476.333	30.437.735	33.186.490			
	EUR	14.612.496	16.766.561	14.803.589	16.144.869	18.421.653	15.318.596	21.169.007	16.016.497	18.724.872			
	GBP	22.849.049	25.326.447	33.749.981	26.903.394	32.909.254	29.113.315	32.279.008	31.751.949	37.695.893			
Toplam	TRY	19.093.746.597	19.242.312.768	22.858.720.036	21.800.394.136	23.569.697.017	23.392.684.085	28.600.469	34.774.586	43.640.415			
	USD	169.595.757	157.133.021	160.714.722	157.162.862	144.234.393	140.322.327	0	0	500			
	EUR	77.424.263	91.232.501	121.421.853	113.951.010	112.613.971	104.155.620	78.253	64.715	116.202			
	GBP	115.216.607	112.479.575	153.178.979	124.421.749	131.021.820	118.189.365	75.844	73.316	163.911			

Şube: katılımcı merkezi + şube olmak üzere iki kalemden oluşmaktadır.

Tablo B.14: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İbraz Edilen Çekler (Adet)

Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TRY	115.490	97.224	95.262	102.782	103.210	85.937	112.147	90.667	105.045			
USD	4.529	4.106	3.827	4.249	4.339	3.664	5.175	3.985	5.220			
EUR	2.375	2.128	2.074	2.203	2.363	2.019	2.809	2.199	2.713			
GBP	3.098	2.914	2.975	3.077	3.294	2.738	3.477	2.877	3.414			

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.15: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İbraz Edilen Çekler (Tutar)

Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TRY	8.356.382.149	7.725.578.708	8.118.769.700	8.041.455.269	8.674.519.046	8.813.168.336	11.807.885.278	9.343.038.196	11.426.882.738			
USD	38.566.618	39.522.830	41.040.064	40.966.574	41.574.210	31.839.152	43.929.088	38.003.729	46.861.195			
EUR	19.972.927	23.296.064	19.638.216	21.128.775	21.266.828	20.680.876	23.331.603	17.557.901	23.531.680			
GBP	64.144.474	63.290.091	69.553.373	68.642.110	74.793.924	55.416.489	67.924.320	58.997.104	66.285.174			

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.16: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İade Edilen Çekler (Adet)

Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TRY	1.054	760	615	810	722	684	1.138	1.054	1.048			
USD	58	71	53	56	49	49	58	78	99			
EUR	24	25	15	26	27	21	38	35	26			
GBP	96	107	85	104	123	116	123	139	113			

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.17: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İade Edilen Çekler (Tutar)

Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TRY	146.795.840	119.314.146	100.627.170	121.506.824	129.316.296	124.127.715	286.209.775	234.082.382	268.239.987			
USD	1.122.659	1.721.487	1.358.694	2.588.400	2.529.682	1.091.968	1.511.644	2.959.779	2.673.784			
EUR	855.245	1.062.934	65.726	1.118.473	730.253	420.503	1.042.128	1.191.548	257.387			
GBP	1.912.006	1.504.386	1.560.204	2.108.690	2.349.879	1.431.374	2.672.796	2.013.419	2.213.155			

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.18: Ay Sonları İtibarıyla Karşılıksız Çekler (Adet)

	Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Tüzel Kişi Çek Adedi		15.547	15.542	15.524	15.516	15.535	15.535	15.532	15.547	15.668			
Gerçek Kişi Çek Adedi	TRY	15.225	15.259	15.306	15.339	15.385	15.405	15.426	15.459	15.481			
Toplam Çek Adedi		30.772	30.801	30.830	30.855	30.920	30.940	30.958	31.006	31.149			
Tüzel Kişi Çek Adedi		1.234	1.255	1.256	1.283	1.292	1.295	1.300	1.311	1.317			
Gerçek Kişi Çek Adedi	USD	240	240	240	240	240	240	240	242	242			
Toplam Çek Adedi		1.474	1.495	1.496	1.523	1.532	1.535	1.540	1.553	1.559			
Tüzel Kişi Çek Adedi		914	921	924	924	929	931	937	939	941			
Gerçek Kişi Çek Adedi	EUR	205	206	206	206	206	206	206	206	206			
Toplam Çek Adedi		1.119	1.127	1.130	1.130	1.135	1.137	1.143	1.145	1.147			
Tüzel Kişi Çek Adedi		1.642	1.648	1.669	1.685	1.684	1.691	1.698	1.734	1.746			
Gerçek Kişi Çek Adedi	GBP	764	770	773	777	780	781	781	781	782			
Toplam Çek Adedi		2.406	2.418	2.442	2.462	2.464	2.472	2.479	2.515	2.528			

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.19: Ay Sonları İtibarıyla Karşılıksız Çekler (Tutar)

	Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Tüzel Kişi Çek Tutarı		427.750.125	428.789.142	431.013.076	432.220.491	436.148.324	438.413.536	448.055.065	456.571.799	505.124.035			
Gerçek Kişi Çek Tutarı	TRY	354.386.503	360.221.883	373.336.458	381.508.975	392.115.631	397.528.376	400.688.563	408.495.338	412.991.662			
Toplam Çek Tutarı		782.136.628	789.011.026	804.349.535	813.729.466	828.263.955	835.941.912	848.743.628	865.067.137	918.115.697			
Tüzel Kişi Çek Tutarı		26.307.833	26.882.654	26.887.654	27.270.494	28.717.686	28.874.836	28.895.536	29.780.854	29.970.994			
Gerçek Kişi Çek Tutarı	USD	2.637.912	2.637.912	2.637.912	2.637.912	2.637.912	2.637.912	2.637.912	2.772.912	2.772.912			
Toplam Çek Tutarı		28.945.745	29.520.566	29.525.566	29.908.406	31.355.598	31.512.748	31.533.448	32.553.766	32.743.906			
Tüzel Kişi Çek Tutarı		15.164.573	15.798.660	15.815.975	15.815.975	16.110.715	16.114.715	16.175.915	16.179.915	16.183.915			
Gerçek Kişi Çek Tutarı	EUR	1.346.740	1.348.740	1.348.740	1.348.740	1.348.740	1.348.740	1.348.740	1.348.740	1.348.740			
Toplam Çek Tutarı		16.511.313	17.147.400	17.164.715	17.164.715	17.459.455	17.463.455	17.524.655	17.528.655	17.532.655			
Tüzel Kişi Çek Tutarı		33.693.579	33.815.679	34.385.729	34.693.579	34.676.079	34.739.429	34.817.004	35.188.159	35.304.955			
Gerçek Kişi Çek Tutarı	GBP	12.292.240	12.897.740	12.930.140	13.021.140	13.049.140	13.105.640	13.105.640	13.131.000	13.155.000			
Toplam Çek Tutarı		45.985.818	46.713.418	47.315.868	47.714.718	47.725.218	47.845.068	47.922.643	48.319.158	48.459.954			

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.20: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)

Tarih	Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	Menkul Değerler Cüzdanı	Mevduat Munzam Karşılıkları	Brüt Krediler	Ayrılan Karşılıklar	Diğer	Aktif Toplamı	Mevduat	Diğer	Özkaynak	Pasif Toplamı
31 Ara. 2020	14.761,7	3.546,4	2.953,0	28.758,3	-879,0	1.460,9	50.601,3	41.787,6	4.467,4	4.346,3	50.601,3
31 Mar. 2021	15.794,1	3.960,0	3.261,0	29.969,3	-869,0	1.936,6	54.052,0	44.774,9	4.547,8	4.729,3	54.052,0
30 Haz. 2021	16.290,4	4.385,5	3.356,2	31.432,4	-865,8	2.293,6	56.892,3	46.859,3	4.925,0	5.108,0	56.892,3
30 Eyl. 2021	17.307,8	4.631,1	3.492,7	32.151,5	-883,6	2.700,1	59.399,6	48.804,6	5.083,8	5.511,2	59.399,6
31 Ara. 2021	24.213,2	6.838,7	4.955,2	42.006,0	-962,0	2.591,9	79.643,0	66.179,1	7.423,0	6.040,9	79.643,0
31 Mar. 2022	27.036,1	8.405,2	5.439,3	45.161,9	-985,2	3.248,4	88.305,7	73.368,1	4.547,8	8.086,3	88.305,7
30 Haz. 2022	30.404,8	9.786,2	6.038,5	48.836,3	-1.016,9	3.477,8	97.526,7	80.962,9	8.945,9	7.617,9	97.526,7
30 Eyl. 2022	35.986,0	12.224,6	6.870,7	50.868,3	-1.117,3	4.301,9	109.134,2	90.576,0	10.049,0	8.509,2	109.134,2
31 Ara. 2022	42.632,9	15.443,2	7.975,1	56.587,2	-1.309,5	4.002,7	125.331,6	104.324,5	11.728,2	9.278,9	125.331,6
31 Mar. 2023	44.857,1	18.912,6	8.887,9	60.633,0	-1.279,6	4.902,8	136.913,8	112.525,3	14.113,0	10.275,5	136.913,8
30 Haz. 2023	57.935,3	31.999,4	12.516,3	76.645,8	-1.460,9	6.650,5	184.296,4	152.484,2	19.816,3	11.995,9	184.296,4
30 Eyl. 2023	64.633,1	34.735,3	13.446,5	80.891,6	-1.498,5	7.939,1	200.147,1	164.692,8	21.037,7	14.416,6	200.147,1
31 Ara. 2023	74.496,2	41.669,1	14.936,9	92.047,1	-1.965,1	7.537,3	228.721,5	186.717,8	25.184,3	16.819,4	228.721,5
31 Mar. 2024	77.538,6	48.466,9	16.481,2	103.100,0	-2.042,2	10.561,6	254.106,1	205.433,0	28.489,3	20.183,8	254.106,1
30 Haz. 2024	81.856,9	52.459,0	17.346,6	109.938,1	-2.403,0	12.429,3	271.626,9	215.737,4	31.589,0	24.300,5	271.626,9
30 Eyl. 2024	95.385,9	55.185,3	19.329,3	121.380,9	-2.554,7	13.468,6	302.195,2	240.724,0	32.244,3	29.226,9	302.195,2

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.21: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Ara 2020	263,3	0,0	5,4	73,4	208,6	18.868,7	87,2	24,8	6.329,0	703,4	0,0	5,0	0,0	633,6	27.202,4
31 Mar. 2021	296,3	0,0	5,6	81,8	216,4	19.929,9	94,2	27,3	6.512,4	687,2	0,2	5,7	0,0	578,4	28.435,4
30 Haz. 2021	335,1	0,0	5,7	86,2	221,9	20.909,0	98,8	28,4	6.757,2	837,6	0,0	0,0	0,0	639,3	29.919,2
30 Eyl. 2021	381,9	0,0	5,7	87,8	214,9	21.525,5	92,8	28,9	6.650,9	909,4	0,0	3,1	0,0	711,2	30.612,1
31 Ara. 2021	564,5	0,0	0,7	130,4	293,7	30.433,5	95,2	38,9	7.472,4	1.004,6	0,0	4,5	0,0	382,4	40.420,8
31 Mar. 2021	673,3	0,0	0,8	145,3	312,5	32.764,9	109,1	45	7.727,5	1.049,3	0,1	5,1	0,0	647,2	43.479,8
30 Haz. 2022	796,0	0,0	0,8	297,4	275,3	35.361,6	102,9	50,3	8.175,0	1.320,1	0,1	0,0	0,0	655,6	47.035,1
30 Eyl. 2022	901,9	13,0	0,9	329,9	286,9	36.259,2	113,4	55,3	8.606,6	1.504,1	0,1	0,0	0,0	885,6	48.956,9
31 Ara. 2022	1.115,8	10,0	2,6	336,6	290,1	40.001,4	234,0	55,7	9.376,5	1.770,5	0,1	0,0	0,0	754,1	53.947,4
31 Mar. 2023	1.172,7	25,0	1,1	344,9	95,1	42.455,2	393,8	56,9	10.617,0	1.939,4	0,0	0,0	0,0	811,4	57.912,5
30 Haz. 2023	1.787,2	43,0	1,4	253,3	173,9	54.307,9	464,4	74,6	13.483,3	2.520,1	0,0	0,0	0,0	758,5	73.867,6
30 Eyl. 2023	1.854,2	40,5	1,4	272,0	170,5	56.308,8	434,3	79,9	14.519,1	2.910,6	0,0	0,0	0,0	1.544,7	78.136,0
31 Ara. 2023	2.128,0	41,8	3,6	728,0	162,1	63.900,2	513,5	85,0	15.768,8	3.413,3	0,0	0,0	0,0	1.126,8	87.871,1
31 Mar. 2024	2.676,7	31,5	1,7	0,0	167,2	70.513,5	553,8	93,9	17.377,3	3.917,2	0,0	0,0	0,0	3.583,6	98.916,4
30 Haz. 2024	2.794,9	220,1	1,8	0,0	97,6	74.555,8	498,6	95,1	18.286,9	5.058,7	0,0	0,0	0,0	4.031,7	105.641,2
30 Eyl. 2024	3.024,7	207,7	1,8	0,0	101,0	82.392,4	500,0	98,8	20.289,5	5.817,8	0,0	0,0	0,0	4.342,7	116.776,4

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.22: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Ara. 2020	156,8	0,0	0,0	0,0	32,2	8.155,9	87,2	4,0	3.808,2	701,4	0,0	0,0	0,0	394,9	13.340,6
31 Mar. 2021	166,6	0,0	0,0	0,0	28,6	7.999,3	94,2	3,8	3.762,6	685,1	0,2	0,0	0,0	308,9	13.049,3
30 Haz. 2021	192,2	0,0	0,0	0,0	26,3	7.978,6	98,8	3,8	3.830,0	834,4	0,0	0,0	0,0	323,3	13.287,4
30 Eyl. 2021	239,5	0,0	0,0	0,0	22,8	8.181,4	92,8	3,7	3.884,7	904,9	0,0	0,0	0,0	379,0	13.708,8
31 Ara. 2021	296,4	0,0	0,0	0,0	22,4	9.568,8	95,2	3,7	3.987,3	1.000,1	0,0	0,0	0,0	256,4	15.230,3
31 Mar. 2022	360,5	0,0	0,0	0,0	18,7	9.813,4	109,1	3,4	4.067,8	1.043,4	0,0	0,0	0,0	439,4	15.855,6
30 Haz. 2022	452,5	0,0	0,0	0,0	16,9	10.410,4	102,9	3,3	4.389,6	1.311,8	0,1	0,0	0,0	419,8	17.107,3
30 Eyl. 2022	550,6	13,0	0,0	0,0	12,8	10.670,5	113,4	2,8	4.864,1	1.491,3	0,1	0,0	0,0	554,0	18.272,6
31 Ara. 2022	685,1	10,0	0,0	0,0	10,1	12.493,6	234,0	2,6	5.488,6	1.758,2	0,1	0,0	0,0	464,8	21.147,1
31 Mar. 2023	705,4	25,0	0,6	0,0	7,3	13.416,2	393,8	2,5	6.619,8	1.925,4	0,0	0,0	0,0	566,8	23.662,8
30 Haz. 2023	1.009,2	43,0	0,0	0,0	61,0	14.582,3	464,4	2,4	8.204,3	2.491,4	0,0	0,0	0,0	315,1	27.173,1
30 Eyl. 2023	1.050,7	40,5	0,0	0,0	59,1	14.150,4	434,3	2,3	9.133,5	2.879,4	0,0	0,0	0,0	1.045,0	28.795,2
31 Ara. 2023	1.142,0	41,8	0,0	0,0	57,0	15.663,2	513,5	2,3	9.565,9	3.373,9	0,0	0,0	0,0	915,0	31.274,6
31 Mar. 2024	1.437,2	31,5	0,0	0,0	57,8	16.697,2	553,8	2,2	10.706,6	3.876,6	0,0	0,0	0,0	1.205,6	34.568,5
30 Haz. 2024	1.397,2	195,0	0,0	0,0	9,5	15.464,4	498,6	2,2	11.264,9	4.994,5	0,0	0,0	0,0	1.143,1	34.969,4
30 Eyl. 2024	1.606,5	195,8	0,0	0,0	8,6	15.154,7	500,0	2,2	12.021,0	5.741,8	0,0	0,0	0,0	1.143,8	36.374,4

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.23: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Ara. 2020	106,5	0,0	5,3	73,4	176,4	10.712,7	0,0	20,9	2.520,8	2,0	0,0	5,0	0,0	238,7	13.861,7
31 Mar. 2021	129,7	0,0	5,6	81,8	187,8	11.930,6	0,0	23,5	2.749,8	2,1	0,0	5,7	0,0	269,5	15.386,1
30 Haz. 2021	142,9	0,0	5,7	86,2	195,6	12.930,4	0,0	24,6	2.927,2	3,2	0,0	0,0	0,0	316,0	16.631,8
30 Eyl. 2021	142,5	0,0	5,6	87,8	192,0	13.344,1	0,0	25,2	2.766,3	4,5	0,0	3,1	0,0	332,2	16.903,3
31 Ara. 2021	268,1	0,0	0,6	130,4	271,2	20.864,7	0,0	35,2	3.485,1	4,6	0,0	4,5	0,0	126,1	25.190,5
31 Mar. 2022	312,8	0,0	0,8	145,3	293,8	22.951,5	0,0	41,5	3.659,7	5,9	0,0	5,1	0,0	207,7	27.624,2
30 Haz. 2022	343,5	0,0	0,9	297,4	258,3	24.951,2	0,0	47,0	3.785,4	8,2	0,0	0,0	0,0	235,9	29.927,8
30 Eyl. 2022	351,4	0,0	0,9	329,9	274,1	25.588,6	0,0	52,5	3.742,5	12,8	0,0	0,0	0,0	331,6	30.684,3
31 Ara. 2022	430,7	0,0	2,6	336,6	280,0	27.507,8	0,0	53,1	3.887,9	12,3	0,0	0,0	0,0	289,3	32.800,3
31 Mar. 2023	467,3	0,0	0,5	344,9	87,8	29.039,0	0,0	54,4	3.997,2	13,9	0,0	0,0	0,0	244,6	34.249,6
30 Haz. 2023	778,0	0,0	1,4	253,3	112,9	39.725,6	0,0	72,2	5.279,0	28,7	0,0	0,0	0,0	443,4	46.694,5
30 Eyl. 2023	803,5	0,0	1,4	272,0	111,4	42.158,5	0,0	77,6	5.385,5	31,2	0,0	0,0	0,0	499,7	49.340,8
31 Ara. 2023	985,9	0,0	3,6	728,0	105,1	48.237,0	0,0	82,7	6.202,9	39,5	0,0	0,0	0,0	211,8	56.596,5
31 Mar. 2024	1.239,6	0,0	1,7	0,0	109,4	53.816,3	0,0	91,6	6.670,8	40,6	0,0	0,0	0,0	2.377,9	64.347,9
30 Haz. 2024	1.397,7	25,1	1,8	0,0	88,1	59.091,4	0,0	92,9	7.022,0	64,2	0,0	0,0	0,0	2.888,6	70.671,8
30 Eyl. 2024	1.418,2	11,8	1,8	0,0	92,4	67.237,8	0,0	96,6	8.268,5	76,0	0,0	0,0	0,0	3.198,9	80.402,0

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.24: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL)

Tarih	Kısa Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Orta ve Uzun Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Ara. 2020	6.357,0	2,99	20.845,4	6,15	27.202,4	5,39
31 Mar. 2021	6.726,7	5,82	21.708,7	4,14	28.435,4	4,53
30 Haz. 2021	7.099,1	5,54	22.820,1	5,12	29.919,2	5,22
30 Eyl. 2021	7.474,2	5,28	23.137,9	1,39	30.612,1	2,32
31 Ara. 2021	10.454,8	39,88	29.966,0	29,51	40.420,8	32,04
31 Mar. 2022	11.644,9	11,38	31.834,9	6,24	43.479,8	7,57
30 Haz. 2022	12.920,7	10,96	34.114,4	7,16	47.035,1	8,18
30 Eyl. 2022	13.433,2	3,97	35.523,7	4,13	48.956,9	4,09
31 Ara. 2022	15.303,2	13,92	38.644,2	8,78	53.947,4	10,19
31 Mar. 2023	16.514,5	7,91	41.398,0	7,13	57.912,5	7,35
30 Haz. 2023	21.199,3	28,37	52.668,3	27,22	73.867,6	27,55
30 Eyl. 2023	23.003,3	8,51	55.132,7	4,68	78.136,0	5,78
31 Ara. 2023	27.098,8	17,80	60.772,3	10,23	87.871,1	12,46
31 Mar. 2024	32.775,8	20,95	66.140,6	8,83	98.916,4	12,57
30 Haz. 2024	35.470,9	8,22	70.170,3	6,09	105.641,2	6,80
30 Eyl. 2024	39.626,8	11,72	77.149,6	9,95	116.776,4	10,54

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.25: Krediler - Kamu Özel Ayrımı (Milyon TL)

Tarih	Kamu Kredileri	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Özel Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Ara. 2020	5.494,7	8,52	21.707,7	4,63	27.202,4	5,39
31 Mar. 2021	5.542,6	0,87	22.892,8	5,46	28.435,4	4,53
30 Haz. 2021	5.504,3	-0,69	24.414,9	6,65	29.919,2	5,22
30 Eyl. 2021	5.696,7	3,50	24.915,4	2,05	30.612,1	2,32
31 Ara. 2021	7.510,6	31,84	32.910,2	32,09	40.420,8	32,04
31 Mar. 2022	8.078,4	7,56	35.401,4	7,57	43.479,8	7,57
30 Haz. 2022	8.503,2	5,26	38.531,9	8,84	47.035,1	8,18
30 Eyl. 2022	8.860,0	4,20	40.096,9	4,06	48.956,9	4,09
31 Ara. 2022	9.707,1	9,56	44.240,3	10,33	53.947,4	10,19
31 Mar. 2023	9.413,3	-3,03	48.499,1	9,63	57.912,5	7,35
30 Haz. 2023	10.660,2	13,25	63.207,4	30,33	73.867,6	27,55
30 Eyl. 2023	11.778,0	10,48	66.358,1	4,98	78.136,0	5,78
31 Ara. 2023	13.977,7	18,68	73.8963,4	11,36	87.871,1	12,46
31 Mar. 2024	15.525,2	11,07	83.391,2	12,85	98.916,4	12,57
30 Haz. 2024	15.318,7	-1,33	90.322,5	8,31	105.641,2	6,80
30 Eyl. 2024	15.012,3	-2,00	101.764,1	12,67	116.776,4	10,54

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.26: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)

Tarih	100 Bin TL'den Büyük Krediler	51-100 Bin TL Arasındaki Krediler	11-50 Bin TL Arasındaki Krediler	1 - 10 Bin TL Arasındaki Krediler	Bin TL'den Küçük Krediler	Genel Toplam
31 Ara. 2020	24.007,0	1.044,9	1.341,5	466,4	342,6	27.202,4
31 Mar. 2021	25.257,5	1.052,7	1.321,6	463,4	340,2	28.435,4
30 Haz. 2021	26.408,3	1.143,1	1.443,2	563,1	361,5	29.919,2
30 Eyl. 2021	27.071,5	1.172,0	1.481,9	528,0	358,7	30.612,1
31 Ara. 2021	36.866,2	1.284,9	1.414,9	506,8	348,0	40.420,8
31 Mar. 2022	39.797,7	1.325,5	1.438,7	549,8	368,1	43.479,8
30 Haz. 2022	42.949,4	1.526,3	1.515,3	602,3	441,8	47.035,1
30 Eyl. 2022	44.614,6	1.548,1	1.538,7	653,7	601,8	48.956,9
31 Ara. 2022	49.280,6	1.536,3	1.646,5	711,6	772,5	53.947,5
31 Mar. 2023	52.386,0	1.797,2	1.826,6	852,4	1.050,3	57.912,5
30 Haz. 2023	67.393,8	1.991,5	2.071,3	965,1	1.445,9	73.867,6
30 Eyl. 2023	71.307,9	2.206,3	2.042,9	993,3	1.585,6	78.136,0
31 Ara. 2023	80.321,7	2.566,8	2.273,0	1.094,2	1.615,2	87.871,1
31 Mar. 2024	91.964,7	2.098,1	2.076,4	1.080,5	1.696,7	98.916,4
30 Haz. 2024	98.519,2	2.193,8	2.166,6	1.031,8	1.729,8	105.641,2
30 Eyl. 2024	109.770,4	1.919,0	2.325,0	996,2	1.765,8	116.776,4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.27: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

Tarih	Ödenmiş Sermaye	Yedek Akçeler	Sabit Kıymet Yeniden Değ. Fonu	Menkul Değerler Değer Artışı Fonu	Dönem Kârı (Zarar)	Geçmiş yıl Kârı (Zararı)	Toplam
31 Ara. 2020	1.470,7	1.369,1	10,4	220,2	671,1	725,9	4.467,4
31 Mar. 2021	1.492,6	1.693,2	10,4	256,9	301,7	974,5	4.729,3
30 Haz. 2021	1.506,1	1.842,6	10,4	262,5	639,7	846,7	5.108,0
30 Eyl. 2021	1.515,8	1.846,6	10,4	261,6	1.038,7	838,1	5.511,2
31 Ara. 2021	1.542,4	2.672,2	11,5	378,5	1.436,3	0,0	6.040,9
31 Mar. 2022	1.989,1	3.246,3	11,5	479,8	532,9	591,7	6.851,3
30 Haz. 2022	2.019,3	3.714,7	11,5	498,4	1.311,7	62,3	7.617,9
30 Eyl. 2022	2.028,1	3.766,2	11,5	510,8	2.192,6	0,0	8.509,2
31 Ara. 2022	2.316,1	3.693,6	11,5	554,4	2.703,3	0,0	9.278,9
31 Mar. 2023	2.316,5	4.388,3	11,5	586,2	1.084,9	1.888,1	10.275,5
30 Haz. 2023	2.627,8	5.930,6	11,5	788,2	2.637,8	0,0	11.995,9
30 Eyl. 2023	2.843,7	5.845,2	11,5	869,9	4.846,3	0,0	14.416,6
31 Ara. 2023	3.115,7	5.815,2	16,3	969,3	6.902,9	0,0	16.819,4
31 Mar. 2024	3.115,9	8.386,6	16,3	1.069,0	3.282,4	4.313,6	20.183,8
30 Haz. 2024	3.629,3	12.116,2	22,6	1.198,6	7.333,8	0,0	24.300,5
30 Eyl. 2024	3.835,7	11.990,2	31,8	1.273,4	12.095,8	0,0	29.226,9

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.28: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)

Tarih	Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	Özel Sermayeli Bankalar	Şube Bankaları	Bankacılık Sektörü	Yasal Sınır
31 Ara. 2020	13,25	12,58	21,25	15,91	10,00
31 Mar. 2021	13,76	12,4	21,50	15,93	10,00
30 Haz. 2021	14,33	12,42	22,32	16,31	10,00
30 Eyl. 2021	16,07	12,82	22,97	17,05	10,00
31 Ara. 2021	14,14	13,10	22,42	16,66	10,00
31 Mar. 2022	16,1	12,64	24,48	17,5	10,00
30 Haz. 2022	18,74	10,92	23,36	17,67	10,00
30 Eyl. 2022	20,90	11,69	22,72	17,26	10,00
31 Ara. 2022	16,28	10,04	21,26	15,33	10,00
31 Mar. 2023	15,58	11,12	20,04	15,41	10,00
30 Haz. 2023	14,51	10,84	19,57	15,11	10,00
30 Eyl. 2023	16,72	14,65	21,28	17,77	10,00
31 Ara. 2023	14,50	12,17	20,46	16,04	10,00
31 Mar. 2024	17,56	11,02	23,01	16,83	10,00
30 Haz. 2024	19,56	10,00	25,24	17,57	10,00
30 Eyl. 2024	19,60	9,79	27,72	18,56	10,00

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.29: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)

Tarih	Faiz Gelirleri	Faiz Giderleri	Faiz Dışı Gelirler	Faiz Dışı Giderler	Dönem Net Kâr / Zararı
31 Ara. 2020	3.303,4	1.715,8	636,8	1.154,5	671,2
31 Mar. 2021	1.143,6	626,0	156,4	295,6	301,7
30 Haz. 2021	2.398,6	1.327,8	350,3	618,0	639,7
30 Eyl. 2021	3.707,8	2.052,4	599,0	960,5	1.038,7
31 Ara. 2021	5.271,7	2.864,1	894,0	1.411,5	1.436,3
31 Mar. 2022	1.562,1	801,9	343,0	484,1	532,9
30 Haz. 2022	3.343,7	1.652,7	744,4	1.051,1	1.311,7
30 Eyl. 2022	5.364,7	2.576,7	1.236,8	2.432,3	2.192,6
31 Ara. 2022	7.738,2	3.632,4	1.923,1	3.425,6	2.703,3
31 Mar. 2023	2.648,1	1.134,2	864,6	1.367,4	1.084,9
30 Haz. 2023	6.171,5	2.520,8	1.675,9	3.115,4	2.637,8
30 Eyl. 2023	10.825,1	4.453,5	2.808,9	5.680,3	4.846,4
31 Ara. 2023	16.913,7	7.054,5	4.685,0	8.517,2	6.902,9
31 Mar. 2024	7.874,9	3.329,3	1.744,5	4.204,6	3.282,4
30 Haz. 2024	18.157,3	7.739,8	3.623,3	9.584,0	7.333,8
30 Eyl. 2024	30.956,2	13.447,0	5.733,3	16.262,5	12.095,8

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.30: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Ara. 2020	7.760,1	20.730,7	7.533,1	1.478,6	4.285,1	41.787,6
31 Mar. 2021	7.393,7	23.427,2	8.068,0	1.486,6	4.399,4	44.774,9
30 Haz. 2021	7.894,5	24.161,5	8.521,6	1.576,9	4.704,8	46.859,3
30 Eyl. 2021	8.914,9	25.099,8	8.467,0	1.481,6	4.841,3	48.804,6
31 Ara. 2021	12.946,1	32.873,1	10.756,5	1.998,1	7.605,3	66.179,1
31 Mar. 2022	14.893,2	36.390,0	11.440,2	2.622,5	8.022,3	73.368,1
30 Haz. 2022	18.722,7	38.786,8	12.282,8	2.862,0	8.308,6	80.962,9
30 Eyl. 2022	23.227,1	40.888,7	14.883,1	2.828,3	8.748,8	90.576,0
31 Ara. 2022	28.850,6	44.991,4	17.907,2	2.816,9	9.758,4	104.324,5
31 Mar. 2023	32.423,5	49.476,1	18.362,7	2.756,6	9.506,4	112.525,3
30 Haz. 2023	45.433,9	64.326,9	25.406,1	3.871,6	13.445,7	152.484,2
30 Eyl. 2023	50.390,3	68.615,3	27.920,5	4.088,9	13.677,8	164.692,8
31 Ara. 2023	57.535,0	77.200,2	33.324,2	4.432,6	14.225,8	186.717,8
31 Mar. 2024	63.547,3	82.370,5	38.481,5	5.546,1	15.487,6	205.433,0
30 Haz. 2024	64.484,8	86.728,0	41.745,5	8.027,2	14.751,9	215.737,4
30 Eyl. 2024	69.484,0	99.775,0	45.716,6	10.287,4	15.461,0	240.724,0

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.31: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Ara. 2020	2.855,1	8.032,8	3.111,7	188,3	329,7	14.517,6
31 Mar. 2021	2.331,7	9.052,9	3.127,0	211,8	191,8	14.915,2
30 Haz. 2021	2.322,3	9.098,3	3.374,6	251,3	220,2	15.266,7
30 Eyl. 2021	2.442,9	9.362,6	3.387,2	343,2	234,1	15.770,0
31 Ara. 2021	2.532,0	9.273,2	2.916,9	335,0	251,8	15.308,9
31 Mar. 2022	2.962,5	9.752,7	3.024,2	282,7	223,0	16.245,1
30 Haz. 2022	3.490,3	9.374,7	3.106,6	282,5	199,9	16.454,0
30 Eyl. 2022	4.329,8	9.538,8	3.587,9	125,2	205,6	17.787,3
31 Ara. 2022	5.717,7	10.409,4	4.151,8	144,2	328,8	20.751,9
31 Mar. 2023	6.389,4	10.739,5	4.126,3	134,9	213,6	21.603,6
30 Haz. 2023	7.296,1	10.472,9	3.885,7	145,8	189,2	21.989,7
30 Eyl. 2023	8.138,3	12.040,4	4.585,4	179,9	195,5	25.139,5
31 Ara. 2023	9.653,4	13.300,3	6.561,1	218,2	196,8	29.929,8
31 Mar. 2024	10.133,1	13.156,2	7.523,7	646,8	195,0	31.654,8
30 Haz. 2024	13.146,0	17.903,5	10.096,1	3.179,7	294,8	44.620,1
30 Eyl. 2024	13.798,7	22.096,1	11.657,1	4.139,0	293,7	51.984,6

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.32: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Ara. 2020	4.905,0	12.698,0	4.421,3	1.290,3	3.955,4	27.270,0
31 Mar. 2021	5.062,0	14.374,3	4.941,0	1.274,8	4.207,6	29.859,7
30 Haz. 2021	5.572,3	15.063,2	5.147,0	1.325,5	4.484,6	31.592,6
30 Eyl. 2021	6.472,1	15.737,1	5.079,8	1.138,3	4.607,3	33.034,6
31 Ara. 2021	10.414,2	23.599,9	7.839,6	1.663,0	7.353,5	50.870,2
31 Mar. 2022	11.930,7	26.637,2	8.416,0	2.340,0	7.799,3	57.123,1
30 Haz. 2022	15.232,4	29.412,1	9.176,2	2.579,6	8.107,6	64.508,9
30 Eyl. 2022	18.897,3	31.349,9	11.295,2	2.703,1	8.543,2	72.788,7
31 Ara. 2022	23.132,9	34.582,0	13.755,4	2.672,7	9.429,6	83.572,6
31 Mar. 2023	26.034,1	38.736,6	14.236,3	2.621,8	9.292,8	90.921,6
30 Haz. 2023	38.137,8	53.854,0	21.520,4	3.725,7	13.256,6	130.494,5
30 Eyl. 2023	42.252,1	56.574,9	23.335,1	3.908,9	13.482,3	139.553,3
31 Ara. 2023	47.881,6	63.899,9	26.763,1	4.214,4	14.029,0	156.788,0
31 Mar. 2024	53.414,1	69.214,3	30.957,7	4.899,4	15.292,7	173.778,2
30 Haz. 2024	51.338,9	68.824,5	31.649,4	4.847,4	14.457,1	171.117,3
30 Eyl. 2024	55.685,3	77.678,9	34.059,5	6.148,5	15.167,2	188.739,4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.33: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Ara. 2020	3.184,6	8.630,3	29.453,4	519,3	2.531,0	44.318,6
31 Mar. 2021	3.162,6	8.752,3	32.055,9	804,1	2.786,7	47.561,4
30 Haz. 2021	2.917,8	9.092,3	33.980,6	868,5	2.894,9	49.754,1
30 Eyl. 2021	2.821,0	10.051,6	34.919,8	1.012,2	2.785,5	51.590,1
31 Ara. 2021	3.797,4	13.675,2	47.406,0	1.300,5	4.253,6	70.432,7
31 Mar. 2022	4.124,3	15.220,0	52.713,4	1.310,4	4.217,5	77.585,6
30 Haz. 2022	3.850,7	17.873,1	57.828,7	1.410,4	4.652,3	85.615,2
30 Eyl. 2022	3.968,9	21.453,9	63.594,9	1.558,3	5.148,6	95.724,6
31 Ara. 2022	4.367,7	25.888,3	72.404,4	1.664,1	6.081,6	110.406,1
31 Mar. 2023	4.644,7	27.171,0	78.635,2	2.074,3	7.198,3	119.723,3
30 Haz. 2023	5.626,1	37.574,6	106.573,2	2.710,3	10.970,2	163.454,5
30 Eyl. 2023	5.808,0	42.722,5	113.374,3	2.788,0	11.394,0	176.086,8
31 Ara. 2023	6.304,3	46.881,9	129.916,3	3.615,4	13.689,5	200.407,4
31 Mar. 2024	7.207,8	50.577,0	142.845,9	4.802,2	14.326,1	219.759,0
30 Haz. 2024	8.085,2	52.166,6	149.757,6	5.727,9	15.459,6	231.196,8
30 Eyl. 2024	10.021,6	58.421,3	166.171,9	6.109,2	14.767,3	255.491,3

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.34: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Ara. 2020	2.400,8	2.603,7	9.203,5	309,6	345,2	14.862,8
31 Mar. 2021	2.292,6	2.474,6	9.801,4	346,5	340,0	15.255,1
30 Haz. 2021	2.004,8	2.673,4	10.208,5	380,0	122,6	15.389,3
30 Eyl. 2021	1.858,3	3.002,1	10.405,1	504,5	193,0	15.963,0
31 Ara. 2021	2.440,1	2.665,2	9.645,0	558,7	739,4	16.048,4
31 Mar. 2022	2.433,9	3.056,1	10.259,0	496,1	418,9	16.664,0
30 Haz. 2022	2.019,2	3.359,2	10.547,0	528,6	655,7	17.109,7
30 Eyl. 2022	2.313,7	3.848,2	11.007,4	618,0	1.071,5	18.858,8
31 Ara. 2022	2.445,3	5.180,1	12.530,3	596,2	1.963,1	22.715,0
31 Mar. 2023	2.527,3	5.251,5	12.927,0	897,8	3.010,3	24.613,9
30 Haz. 2023	2.503,8	5.395,2	13.023,2	1.067,6	4.968,0	26.957,8
30 Eyl. 2023	2.743,7	6.752,0	14.391,9	1.251,9	5.523,5	30.663,0
31 Ara. 2023	3.268,6	7.506,5	17.260,4	1.894,4	6.609,4	36.539,3
31 Mar. 2024	3.640,1	7.870,6	17.500,8	2.643,2	9.139,1	40.793,8
30 Haz. 2024	4.457,7	11.712,9	24.761,3	3.688,1	9.212,7	53.832,7
30 Eyl. 2024	6.243,9	13.362,7	27.777,4	4.600,6	6.981,5	58.966,1

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.35: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Ara. 2020	783,9	6.026,6	20.249,9	209,7	2.185,7	29.455,8
31 Mar. 2021	870,0	6.277,7	22.254,5	457,6	2.446,7	32.306,5
30 Haz. 2021	913,0	6.419,0	23.772,0	488,6	2.772,2	34.364,8
30 Eyl. 2021	962,6	7.049,6	24.514,7	507,7	2.592,5	35.627,1
31 Ara. 2021	1.357,3	11.010,0	37.761,0	741,9	3.514,1	54.384,3
31 Mar. 2022	1.690,5	12.163,9	42.454,4	814,2	3.798,6	60.921,6
30 Haz. 2022	1.831,5	14.513,9	47.281,7	881,8	3.996,6	68.505,5
30 Eyl. 2022	1.655,2	17.605,7	52.587,5	940,3	4.077,1	76.865,8
31 Ara. 2022	1.922,4	20.708,2	59.874,1	1.067,9	4.118,5	87.691,1
31 Mar. 2023	2.117,4	21.919,4	65.708,2	1.176,6	4.187,8	95.109,4
30 Haz. 2023	3.122,3	32.179,4	93.550,0	1.642,8	6.002,2	136.496,7
30 Eyl. 2023	3.064,3	35.970,5	98.982,4	1.536,1	5.870,5	145.423,8
31 Ara. 2023	3.035,7	39.375,4	112.655,9	1.720,9	7.080,2	163.868,1
31 Mar. 2024	3.567,7	42.706,4	125.345,1	2.159,0	5.187,0	178.965,2
30 Haz. 2024	3.627,5	40.453,7	124.996,3	2.039,8	6.246,9	177.364,2
30 Eyl. 2024	3.777,8	45.058,6	138.394,5	1.508,6	7.785,7	196.525,2

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.36: Para Arzı (Milyon TL)

Yıl	Çeyrek	M1	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim	M2	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim	M3	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim
2020	I	7.872,2	25,00	34.635,5	19,22	37.612,4	20,45
	II	8.529,4	29,59	35.839,0	19,20	38.294,3	18,23
	III	9.724,8	43,54	40.684,0	35,12	43.787,2	31,72
	IV	10.077,1	36,44	41.842,8	26,17	45.299,2	26,22
2021	I	10.461,4	32,89	45.118,5	30,27	48.624,9	29,28
	II	11.257,1	31,98	47.658,2	32,98	50.639,9	32,24
	III	12.381,7	27,32	49.727,0	22,23	52.622,7	20,18
	IV	17.349,1	72,16	67.053,5	60,25	71.396,0	57,61
2022	I	19.759,9	88,88	74.364,7	64,82	78.623,5	61,69
	II	23.814,8	111,55	82.490,8	73,09	86.691,6	71,19
	III	28.312,8	128,67	92.082,7	85,18	96.243,4	82,89
	IV	34.326,7	97,86	105.913,6	57,95	111.344,3	55,95
2023	I	40.071,5	102,79	116.406,7	56,53	121.302,0	54,28
	II	54.532,1	128,98	156.930,8	90,24	163.014,6	88,04
	III	60.041,8	112,07	169.304,5	83,86	176.924,2	83,83
	IV	67.886,8	97,77	191.745,2	81,04	200.015,7	79,64
2024	I	74.606,5	86,18	210.518,4	80,85	221.519,4	82,62
	II	75.419,7	38,30	220.086,9	40,24	229.227,3	40,62
	III	71.833,9	19,64	234.646,8	38,59	245.962,4	39,02
	IV						

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.37: Bankacılık Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar

1	KIBRIS VAKIFLAR BANKASI LTD.
2	AKFİNANS BANK LTD.
3	CREDITWEST BANK LTD.
4	NOVA BANK LTD.
5	ASBANK LTD.
6	KIBRIS İKTİSAT BANKASI LTD.
7	KIBRIS TÜRK KOOPERATİF MERKEZ BANKASI LTD.
8	LİMASOL TÜRK KOOPERATİF BANKASI LTD.
9	ŞEKERBANK (KIBRIS) LTD.
10	TÜRK BANKASI LTD.
11	UNIVERSAL BANK LTD.
12	BANKMARE LTD.
13	YAKINDOĞU BANK LTD.
14	KIBRIS KAPİTAL BANK LTD.
15	HIGHRISE BANK LTD.
16	T. GARANTİ BANKASI A.Ş.
17	T. HALK BANKASI A.Ş.
18	T. İŞ BANKASI A.Ş.
19	TC ZİRAAT BANKASI A.Ş.
20	ALBANK LTD.
21	TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.
22	DENİZBANK A.Ş.

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.38: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
GSYH (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	10.222,4	11.601,2	14.544,8	18.324,2	21.425,9	21.450,7	30.257,8	74.024,1	132.350,5	222.714,2 ^T
GSYH (Milyon ABD doları)	3.749,0	3.837,9	3.983,8	3.790,8	3.778,7	3.060,3	3.404,8	4.469,7	5.566,7	6.734,0 ^T
Fert Başına GSMH (ABD doları) (1)	13.721	13.902	14.187	13.277	11.319	8.964	9.671	12.245	14.599	19.011,0 ^T
Enflasyon Oranı (%)	7,8	10,2	14,7	29,9	11,6	15,0	46,1	94,5	83,6	65,7*
İhracat (Milyon ABD doları) (2)	118,1	105,5	105,6	100,9	82,5	106,4	134,8	140,4	176,2	184,4 ^T
İthalat (Milyon ABD doları)	1.500,6	1.557,2	1.778,4	1.816,4	1.587,9	1.319,6	1.572,1	2.258,9	2.817,4	2.752,7 ^T
Dış Ticaret Dengesi (Milyon ABD doları)	-1.382,5	-1.415,2	-1.672,8	-1.715,5	-1.505,4	-1.213,2	-1.437,3	-2.118,5	-2.641,2	-2.568,2 ^T
İhracat / İthalat (%)	7,9	6,9	5,9	5,6	5,2	8,1	8,6	6,2	6,3	6,7 ^T
Gelen Turist Sayısı	1.483.244	1.577.073	1.734.330	1.759.625	1.749.979	388.837	552.312	1.415.066	1.854.490	1.588.304*
a) Türkiye	1.110.795	1.218.232	1.324.248	1.359.420	1.358.465	307.717	438.700	1.117.675	1.522.931	1.322.808*
b) Diğer	372.449	358.841	410.082	400.205	391.514	81.120	113.612	297.391	331.559	265.496*
Net Turizm Geliri (Milyon ABD doları)	697,7	739,4	864,9	912,4	1.004,3	178,1	340,3	1.162,3	-1.707,2	-
İstihdam	112.811	118.387	120.999	132.411	138.438	132.883	125.739	138.609	148.211	-
İşsiz Sayısı	9.043	8.075	7.452	9.872	9.317	14.950	10.646	9.340	7.988	-
İşsizlik Oranı (%)	7,4	6,4	5,8	6,9	6,3	10,1	7,8	6,3	5,1	5,2 ^T
Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus (3)	299.514	307.255	314.169	347.340	357.216	359.108	365.474	373.754	380.917	-
Nüfus (Projeksiyon) (4)	331.432	339.478	351.965	372.486	420.556	419.810	448.268	462.747	476.214	-
Yıllık Nüfus Artışı (%)	3,9	2,4	3,7	5,8	12,9	-0,2	6,8	3,2	2,9	-

Kaynak: DPÖ, KKTOMB, İstatistik Kurumu, Ticaret Dairesi, Turizm Planlama Dairesi

(^T) Tahmin

1) Fert Başına GSMH yıllık ortalama- Amerikan doları (USD) kuru baz alınmıştır.

2) Güney Kıbrıs'a yapılan ihracat dâhil değildir.

3) Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus: Hane halkı İş Gücü Anketi yoluyla elde edilen, okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapisane, kışla ya da orduvinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

4) Nüfus (Projeksiyon) 2011 yılında yapılan nüfus sayımı verileri kullanılarak yapılan 2019-2023 projeksiyon verileridir. Fert Başına GSMH hesaplamasında bu nüfus sayıları kullanılmaz. Fert Başına GSMH hesaplamasında kullanılan nüfus: (yıl ortası nüfus) + (yurtdışında okuyan KKTC'li öğrenciler) - (KKTC'de okuyan TC uyruklu öğrenciler + diğer ülke vatandaşı öğrenciler)

*2024 yılı Eylül verilerini kapsamaktadır.

Tablo B.39: Gayrisafi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

Sektörler	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1. Tarım	366,4	386,5	405,0	489,3	552,5	647,6	658,8	1.139,4	1.175,1	1.284,3	2.531,9	4.911,4	7.020,3
2. Sanayi	558,5	587,1	636,6	779,7	937,7	1.064,7	1.413,3	1.537,9	1.693,0	2.086,3	2.304,8	4.006,1	7.426,4
3. İnşaat	408,5	335,8	370,7	370,2	480,5	511,6	836,4	1.081,4	1.235,1	2.054,7	2.247,8	4.281,2	7.953,6
4. Ticaret - Turizm	1.216,8	1.385,3	1.527,9	1.829,1	2.012,9	2.280,6	2.921,8	3.814,5	4.746,7	2.747,2	4.157,3	22.699,8	34.122,4
5. Ulaştırma - Haberleşme	553,1	642,9	711,4	788,0	896,6	965,3	1.156,6	1.339,0	1.571,5	1.383,1	2.828,1	6.903,0	13.739,4
6. Mali Müesseseler	472,6	506,0	579,7	637,4	719,4	887,6	1.007,7	1.486,4	1.717,3	1.685,6	2.678,9	5.271,4	12.035,3
7. Konut Gelirleri	274,4	305,8	358,2	398,9	456,2	535,3	655,6	896,3	1.102,4	1.356,9	2.206,5	3.685,6	7.563,3
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	727,5	801,8	891,6	1.026,1	1.422,6	1.679,9	2.289,8	2.889,9	2.822,0	2.758,9	4.281,8	7.645,6	13.438,5
9. Kamu Hizmetleri	1.294,3	1.294,9	1.349,9	1.603,6	1.715,2	1.850,1	2.193	2.461,1	3.441,7	4.146,0	4.670,8	8.512,3	17.123,6 3
10. İthalat Vergileri	637,0	709,1	775,9	936,4	971,8	1.178,3	1.411,5	1.678,1	1.921,3	1.947,7	2.350,1	6.107,9	11.927,7
11. GSYH	6.509,0	6.955,1	7.606,9	8.858,6	10.222,5	11.601,2	14.544,8	18.324,1	21.425,9	21.450,7	30.257,8	74.024,1	132.350,5
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	50,2	-39,3	-27,5	-18,2	-11,7	4,2	6,9	10,6	13,7	17,1	45,1	154,3	420,6
GSMH	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.210,7	11.605,5	14.551,8	18.334,8	21.439,7	21.467,8	30.302,9	74.178,4	132.771,1

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.40: Gayrisafi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı

Sektörler	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1. Tarım	5,6	5,6	5,3	5,5	6,0	5,6	4,5	6,2	5,5	5,9	8,4	6,6	5,3
2. Sanayi	8,6	8,4	8,4	8,8	9,2	9,2	9,7	8,4	7,9	9,7	7,6	5,4	5,6
2.1. Taş Ocakçılığı	0,7	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,9	1,0	0,9	1,3	2,2	1,2	1,1
2.2. İmalat Sanayi	2,5	2,8	2,9	3,1	3,7	3,7	3,3	3,0	2,8	2,5	2,3	2,3	2,2
2.3. Elektrik-Su	5,3	5,1	4,8	5,1	4,8	4,8	5,5	4,4	4,2	5,9	3,1	1,9	2,3
3. İnşaat	6,3	4,8	4,9	4,2	4,7	4,4	5,8	5,9	5,8	9,6	7,4	5,8	6,0
4. Ticaret - Turizm	18,7	19,9	20,1	20,6	19,7	19,7	20,1	20,8	22,2	12,8	13,7	30,7	25,8
4.1. Toptan ve Perakende Ticaret	11,1	11,4	11,2	12,3	10,7	11,0	11,1	11,2	10,5	10,3	10,4	11,0	11,9
4.2. Otelcilik ve Lokantacılık	7,6	8,5	8,9	8,3	9,0	8,7	9,0	9,6	11,7	2,5	3,3	19,7	13,9
5. Ulaştırma - Haberleşme	8,5	9,3	9,4	8,9	8,8	8,3	8,0	7,3	7,3	6,5	9,3	9,3	10,4
6. Mali Müesseseler	7,2	7,3	7,6	7,2	7,0	7,6	6,9	8,1	8,0	7,9	8,9	7,1	9,1
7. Konut Sahipliği	4,2	4,4	4,7	4,5	4,4	4,6	4,5	4,9	5,1	6,3	7,3	5,0	5,7
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	11,2	11,5	11,7	11,6	13,9	14,5	15,7	15,8	13,2	12,9	14,2	10,3	10,2
9. Kamu Hizmetleri	19,9	18,6	17,7	18,1	16,8	15,9	15,1	13,4	16,1	19,3	15,4	11,5	12,9
10. İthalat Vergileri	9,8	10,2	10,2	10,6	9,5	10,2	9,7	9,2	9,0	9,1	7,8	8,3	9,0
GSYH	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.41: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^(H)	2022 ^(H)
1. Toplam Kaynaklar	6.849,7	7.141,1	7.664,8	8.866,0	9.470,2	10.499,0	13.476,9	17.697,2	20.152,0	24.088,1	25.081,4	29.701,5
2. Toplam Yatırımlar	1.266,5	1.175,5	1.147,8	1.276,7	1.598,5	1.791,2	2.836,0	2.844,8	4.102,7	4.979,0	4.451,1	5.087,0
3. Toplam Tüketim	5.583,1	5.965,6	6.516,9	7.589,3	7.871,7	8.707,8	10.640,9	14.852,4	16.332,9	19.109,1	20.630,2	24.614,5
4. Kamu Harcanabilir Geliri	1.059,2	1.491,8	1.341,3	1.688,9	2.123,1	2.317,2	3.451,1	4.332,4	5.791,0	4.390,5	5.957,8	6.636,5
5. Özel Harcanabilir Gelir	5.449,9	5.424,0	6.238,1	7.151,5	8.087,7	8.962,7	11.100,7	14.002,4	15.618,1	17.034,1	22.831,5	26.614,8
6. Özel Tasarruf Oranı (%)	28,0	20,8	25,0	23,3	29,8	29,4	29,0	17,0	29,8	20,7	30,1	27,5
7. Toplam Yurt İçi Tasarruflar	976,1	950,3	1.062,5	1.251,0	2.339,0	2.572,1	3.910,9	3.482,4	5.076,2	2.315,5	8.159,0	8.636,7

Kaynak: DPÖ

^(H) Hedef**Tablo B.42: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)**

Sektörler	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1. Tarım	10,8	3,7	-1,6	4,8	14,5	-7,3	4,9	2,6	2,9	1,8	-1,5	-5,2	-2,7
2. Sanayi	3,4	-0,7	1,7	8,5	19,5	7,3	4,4	-12,4	-14,5	-14,9	16,8	7,0	3,6
3. İnşaat	3,3	-16,0	-0,3	-4,5	6,5	5,7	10,6	7,6	3,9	-25,6	23,0	0,6	-9,5
4. Ticaret-Turizm	6,0	6,1	1,4	8,5	-0,8	4,8	9,0	0,4	-2,7	-35,6	5,4	41,1	16,3
5. Ulaştırma-Haberleşme	-4,3	5,7	2,0	3,2	5,7	1,8	6,9	3,5	3,9	-16,9	32,8	25,9	8,8
6. Mali Müesseseler	1,4	8,1	7,5	0,8	1,6	2,0	3,1	2,7	1,2	0,5	-2,0	-0,6	0,7
7. Konut Sahipliği	3,9	3,7	3,2	2,6	3,0	3,5	3,8	4,6	5,0	3,6	3,8	4,3	3,4
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	4,3	1,5	2,3	8,8	9,5	3,6	7,7	5,3	1,3	-16,0	3,1	6,4	6,0
9. Kamu Hizmetleri	2,8	1,9	1,4	-0,1	0,1	-0,2	-0,8	1,3	3,7	-1,5	-5,5	1,0	0,3
10. İthalat Vergileri	3,9	8,9	-2,1	7,9	-9,6	9,0	0,5	2,4	3,6	-16,4	-26,1	34,0	31,5
11. GSYH	3,9	1,8	1,1	4,8	4,0	3,6	5,4	1,3	0,3	-16,2	3,9	13,3	7,3
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	27,1	-174,5	35,3	40,5	41,9	133,0	-38,4	23,3	10,8	4,3	94,1	58,3	63,6
GSMH	4,0	0,5	1,3	4,9	4,1	3,8	5,5	1,3	0,3	-16,2	4,0	13,4	7,4

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.43: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)

	2019	2020	2021	2022	2023
1. Cari İşlemler Dengesi	436,17	-289,33	-74,87	123,14	412,15
2. Sermaye Hareketleri Dengesi	0,00	-6,79	-15,90	-0,29	-15,77
3. Finans Hesabı Dengesi	9,42	-465,34	-179,97	-255,75	-715,85
4. Net Hata ve Noksan	-264,94	-99,01	-124,96	160,41	-352,07
5. Rezerv Varlıklar	161,79	70,21	-35,76	539,01	760,16

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu, KKTC Merkez Bankası

Tablo B.44: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim

Aylar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ocak	1,6	-0,1	-0,27	1,39	-0,70	1,00	2,09	-0,88	0,47	2,56	-0,22	0,53	1,70	0,48	5,48	2,62	3,84
Şubat	2,2	0,1	-0,31	2,10	-0,95	0,46	4,43	-2,14	0,31	4,00	1,39	0,37	2,33	0,46	12,98	7,39	8,60
Mart	3,8	1,1	0,00	3,88	-0,03	0,66	5,02	-0,41	0,09	4,61	2,26	1,71	2,80	1,86	27,73	9,65	16,11
Nisan	6,3	1,2	0,71	4,85	1,83	1,51	5,38	1,09	1,09	6,54	5,07	5,72	2,57	3,84	34,20	15,46	22,98
Mayıs	7,9	2,5	0,29	6,46	1,69	1,80	4,56	2,73	1,86	6,95	8,91	6,22	3,34	5,52	43,10	19,64	27,28
Haziran	9,8	3,2	0,31	5,95	0,73	3,30	4,89	3,18	2,33	7,68	12,11	7,57	4,38	8,83	56,76	33,32	32,99
Temmuz	11,5	0,8	0,92	7,02	-0,28	3,21	5,15	1,90	3,23	9,29	14,64	8,72	6,44	11,26	64,93	46,53	37,65
Ağustos	11,3	2,6	1,92	9,49	0,84	4,17	5,77	2,72	4,00	9,75	24,29	9,12	8,87	14,09	70,38	58,46	42,17
Eylül	14,3	3,3	2,58	10,39	2,57	6,30	5,84	5,78	4,63	10,31	31,99	11,18	10,7	16,46	75,64	63,64	45,76
Ekim	15,6	4,9	3,61	11,90	3,52	7,89	7,69	7,39	5,85	11,32	34,08	10,71	11,86	20,23	81,64	66,78	
Kasım	16,4	6,0	3,54	13,91	3,61	8,29	6,97	6,38	7,36	12,78	31,93	10,20	14,55	26,86	86,14	74,16	
Aralık	14,5	5,7	3,27	14,72	3,60	10,22	6,49	7,78	10,19	14,68	29,96	11,66	15,03	46,09	94,51	83,63	

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.45: KKTC ve TC Enflasyon Oranları

Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC
1984	70,7	49,7	1998	66,5	69,7	2012	3,60	6,16
1985	43,0	44,2	1999	55,3	68,8	2013	10,22	7,40
1986	48,1	30,7	2000	53,2	39,0	2014	6,49	8,17
1987	43,0	55,1	2001	76,8	68,5	2015	7,78	8,81
1988	62,6	77,1	2002	24,5	29,8	2016	10,19	8,53
1989	51,8	64,3	2003	12,6	18,4	2017	14,68	11,92
1990	69,4	60,4	2004	11,6	9,3	2018	29,96	20,30
1991	46,3	71,1	2005	2,7	7,7	2019	11,66	11,84
1992	63,4	66,0	2006	19,2	9,7	2020	15,03	14,60
1993	61,2	71,1	2007	9,4	8,4	2021	46,09	36,08
1994	215,0	125,5	2008	14,5	10,1	2022	94,51	64,27
1995	72,2	76,1	2009	5,7	6,5	2023	83,63	64,77
1996	87,5	79,8	2010	3,2	6,4	2024	63,57	49,38
1997	81,7	99,1	2011	14,7	10,4			

Kaynak: DPÖ, TCMB, İstatistik Kurumu

Tablo B.46: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100)

Ana Gruplar	Ana Mal ve Hizmet Gruplarının Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranları											
	2024											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Gıda ve Alkolsüz İçecekler	10,09	8,96	3,37	-2,12	2,41	5,53	3,39	4,02	0,95			
2. Alkollü İçecekler ve Tütün	3,78	0,86	2,93	10,30	0,74	0,17	6,04	0,65	7,43			
3. Giyim ve Ayakkabı	-0,75	5,75	18,90	1,77	2,15	1,14	0,31	-2,77	0,32			
4. Konut, Su, Elekt., Gaz ve Diğer Yakıtlar	5,80	3,22	9,08	0,93	1,62	10,03	2,83	2,77	1,88			
5. Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hizmetleri	5,14	4,60	12,61	1,95	7,69	1,14	2,71	1,88	3,73			
6. Sağlık	8,27	1,90	6,11	9,16	1,64	4,69	2,83	2,10	4,07			
7. Ulaştırma	2,15	3,68	5,61	2,66	1,09	0,75	1,71	2,39	1,75			
8. Haberleşme	1,47	2,95	6,51	15,64	1,42	-0,50	15,11	1,31	4,82			
9. Eğlence ve Kültür	3,26	1,88	10,70	19,48	2,90	0,37	5,05	5,16	-5,29			
10. Eğitim	1,49	1,04	2,52	13,36	14,09	6,19	0,37	4,39	31,59			
11. Lokanta ve Oteller	-8,83	5,44	6,31	16,15	3,43	9,44	5,34	5,25	-7,18			
12. Çeşitli Mal ve Hizmetler	11,42	7,09	6,25	3,74	4,17	7,64	7,12	1,71	3,15			
Genel	3,84	4,59	6,91	5,92	3,50	4,48	3,51	3,28	2,53			

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.47: Asgari Ücret Gelişmeleri

Yıllar	Asgari Ücret (TL)	Uygulama Tarihi
1999	85.000.000	01.01.1999
1999	103.000.000	01.01.1999
2000	137.000.000	01.01.2000
2000	160.000.000	01.07.2000
2001	200.000.000	01.01.2001
2001	240.000.000	01.08.2001
2002	320.000.000	01.01.2002
2002	380.000.000	01.10.2002
2003	440.000.000	01.01.2003
2003	500.000.000	01.08.2003
2004	550.000.000	01.03.2004
2004	627.000.000	01.07.2004
2005	720	01.06.2005
2006	780	01.01.2006
2006	860	01.08.2006
2007	960	01.02.2007
2008	1.060	01.01.2008
2008	1.190	01.09.2008
2009	1.237	01.10.2009
2011	1.300	01.01.2011
2013	1.415	01.01.2013
2014	1.560	01.01.2014
2014	1.675	01.11.2014
2015	1.730	01.09.2015
2016	1.834	01.07.2016
2017	2.020	01.02.2017
2017	2.175	01.07.2017
2018	2.365	01.03.2018
2018	2.620	01.09.2018
2019	3.150	01.02.2019
2019	3.400	01.08.2019
2020	3.820	01.02.2020
2021	4.400	01.02.2021
2021	4.970	01.09.2021
2022	7.000	01.01.2022
2022	9.885	01.07.2022
2023	13.563	01.01.2023
2023	18.103	01.07.2023
2024	27.587	01.01.2024
2024	33.926	01.05.2024
2024	35.180	01.09.2024

Not: 2005 yılından itibaren TL'den 6 sıfır atılmıştır.

Tablo B.48: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları

Tarih	Kurşunsuz Benzin		Euro Dizel	Gazyağı
	95 Oktan	98 Oktan		
16.07.2022	22,52	22,82	24,86	23,23
23.07.2022	21,29	21,59	23,86	23,23
29.07.2022	22,26	22,57	25,47	25,00
03.08.2022	21,16	21,47	23,47	23,84
06.08.2022	19,64	19,95	23,47	23,84
10.08.2022	19,64	19,95	22,26	22,33
13.08.2022	20,75	21,06	23,99	23,70
23.08.2022	20,75	21,06	25,70	25,43
03.09.2022	18,42	18,73	24,70	25,43
07.09.2022	20,42	20,73	25,70	25,43
08.09.2022	20,42	20,73	24,44	25,43
10.09.2022	19,54	19,85	23,94	24,32
17.09.2022	20,29	20,60	23,69	24,16
24.09.2022	19,91	20,22	22,68	22,92
08.10.2022	20,90	21,21	24,92	23,82
15.10.2022	21,35	21,66	26,94	25,85
22.10.2022	20,87	21,18	26,10	25,10
29.10.2022	21,72	22,03	25,46	24,22
05.11.2022	22,80	23,11	25,46	24,22
19.11.2022	21,80	22,11	24,03	23,22
26.11.2022	20,50	20,81	22,73	22,60
03.12.2022	20,50	20,81	21,73	21,65
09.12.2022	18,50	18,81	20,43	20,35
16.12.2022	18,00	18,31	19,93	19,85
30.12.2022	18,57	18,88	20,54	20,27
20.01.2023	20,16	20,47	21,96	21,96
27.01.2023	21,00	21,31	22,71	23,28
03.02.2023	20,06	20,92	21,27	22,09
10.02.2023	20,26	20,57	19,68	19,39
17.03.2023	19,70	20,01	18,75	18,04
14.04.2023	21,40	21,72	19,46	19,04
21.04.2023	20,55	20,87	19,02	18,57
09.06.2023	21,97	22,32	20,64	20,64
16.06.2023	22,89	23,38	20,64	20,64
27.06.2023	24,25	24,78	22,14	22,14
07.07.2023	25,50	26,05	23,14	23,14
14.07.2023	26,50	26,60	24,11	24,11
20.07.2023	27,26	27,87	24,85	24,77
28.07.2023	28,79	29,35	27,44	26,85
04.08.2023	29,81	30,37	28,94	28,94
11.08.2023	29,23	29,79	29,65	29,65
18.08.2023	31,21	31,77	29,65	29,65
15.09.2023	32,21	32,77	31,65	31,65
14.12.2023	31,21	31,77	30,65	30,65
01.02.2024	32,21	32,77	31,95	31,95
15.02.2024	33,95	34,51	33,95	33,95
14.03.2024	34,95	35,95	34,95	34,95
21.03.2024	36,45	37,45	35,95	35,95
18.04.2024	37,45	38,45	35,95	35,95
29.08.2024	36,45	37,45	34,95	34,95

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.49: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İhracat
2009	38.482.808	13.156.210	1.206.347	13.833.521	4.384.880	71.063.766
2010	44.741.216	11.816.654	3.475.821	31.104.188	5.282.030	96.419.909
2011	61.333.755	9.515.772	1.514.866	36.886.525	10.645.168	119.896.086
2012	58.878.076	8.678.585	1.014.857	39.821.898	9.873.712	116.267.128
2013	62.969.817	9.145.514	2.733.4847	38.472.891	7.359.533	120.681.239
2014	78.446.382	8.304.840	835.323	40.583.800	5.814.745	133.985.090
2015	66.228.637	6.195.715	3.811.828	35.611.170	5.885.294	117.732.644
2016	65.926.162	10.664.066	893.816	23.981.854	4.022.010	105.487.908
2017	63.818.406	8.362.779	1.681.343	22.247.673	9.505.787	105.615.988
2018	52.127.770	10.376.400	2.536.815	26.110.465	9.700.495	100.851.945
2019	43.130.122	2.129.943	2.236.897	30.490.266	4.448.151	82.465.379
2020	49.500.656	7.309.894	10.440.836	31.554.011	7.568.755	106.374.152
2021	63.422.518	8.029.954	6.064.178	33.436.993	23.816.180	134.769.823
2022	67.452.258	17.195.832	1.142.239	36.013.419	18.609.722	140.413.470
2023	126.883.423	19.255.950	967.500	24.646.255	4.484.056	176.237.184

Kaynak: Ticaret Dairesi

Tablo B.50: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İthalat
2009	923.438.219	205.604.209	87.720.997	30.311.431	52.507.371	26.582.965	1.326.165.192
2010	1.137.378.970	251.285.189	90.266.660	29.873.873	69.000.395	26.375.578	1.604.180.665
2011	1.165.712.306	286.204.302	82.493.886	42.982.735	87.880.256	34.654.478	1.699.927.963
2012	1.234.214.030	247.749.409	81.109.808	28.245.460	81.484.144	31.111.112	1.703.913.963
2013	1.155.334.547	257.018.820	113.400.316	59.110.065	86.239.017	28.323.666	1.699.426.431
2014	995.563.199	238.330.438	125.280.677	70.915.525	75.481.630	33.204.743	1.538.776.212
2015	967.563.226	271.360.515	115.042.857	45.084.868	70.781.057	30.744.861	1.500.577.384
2016	940.845.300	326.806.415	133.943.157	51.872.616	69.557.193	34.165.573	1.557.190.254
2017	1.043.002.512	387.506.424	150.130.828	61.166.015	87.668.520	48.929.706	1.778.404.005
2018	1.068.509.898	356.271.158	149.333.076	90.732.549	100.527.838	50.989.832	1.816.364.351
2019	927.163.386	287.971.697	152.984.913	85.855.064	95.200.820	38.744.575	1.587.920.455
2020	796.336.209	224.715.672	159.347.833	41.763.482	58.582.973	38.888.790	1.319.634.959
2021	988.219.834	235.949.063	140.221.802	58.668.671	102.825.979	46.204.460	1.572.089.809
2022	1.518.645.961	286.977.084	137.906.223	102.250.749	162.949.505	50.189.699	2.258.919.221
2023	1.971.279.640	409.120.379	94.960.644	34.438.520	113.363.272	194.199.552	2.817.362.006

Kaynak: Ticaret Dairesi

Tablo B.51: KKTC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı

Yıllar	Ercan	Girne	Gazimağusa	Karpaz	Toplam
2017	1.794.483	71.619	21.668	283	1.888.053
2018	1.968.345	84.974	26.260	382	2.079.961
2019	1.973.844	70.097	24.575	476	2.068.992
2020	426.545	35.766	5.312	24	467.647
2021	575.044	51.815	11.189	103	638.151
2022	1.461.733	138.384	34.140	303	1.634.560
2023	1.943.554	144.053	34.233	433	2.122.273
2024 (Ocak-Eylül)	1.695.548	134.624	20.866	201	1.851.239

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.52: 2023 - 2024 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Girişler (Kişi Sayısı)

Uyruk	KKTC		Güney Kıbrıs		Diğer Ülkeler		Toplam	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Ocak	171.463	192.691	227.551	220.486	136.373	121.614	535.387	534.791
Şubat	185.400	232.063	204.371	207.255	123.354	126.036	513.125	565.354
Mart	198.626	215.220	232.786	246.328	153.623	154.647	585.035	616.195
Nisan	207.264	249.837	259.644	244.456	190.717	172.537	657.625	666.830
Mayıs	216.498	221.612	245.851	257.258	191.743	184.618	654.092	663.488
Haziran	220.276	262.505	261.418	259.096	200.782	177.337	682.476	698.938
Temmuz	216.259	258.560	286.660	245.387	220.769	196.793	723.688	700.740
Ağustos	204.394	255.905	315.274	287.764	241.810	215.701	761.478	759.370
Eylül	220.224	269.757	268.529	230.503	206.317	187.923	695.070	688.183
Ekim	209.316		259.651		202.086		671.053	
Kasım	205.102		240.215		152.023		597.340	
Aralık	230.748		251.458		138.972		621.178	
Toplam	2.485.570	2.158.150	3.053.389	2.198.533	2.158.588	1.537.206	7.697.547	5.893.889

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.53: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı

Ülkeler	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 (Ocak-Eylül)
Türkiye	710.889	776.428	773.936	154.686	265.911	707.284	869.133	709.242
KKTC	55.613	49.344	50.560	42.410	64.329	71.812	64.548	55.419
Diğer	348.471	317.434	336.184	68.229	71.276	251.362	306.751	206.101
Genel Toplam	1.114.973	1.143.206	1.160.680	265.325	401.516	1.030.458	1.240.432	970.762

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

EK C. NOTLAR

Para Arzı

En geniş anlamıyla 'Para Arzı' bir ekonomide belirli bir anda dolanımda bulunan ve para olarak kullanılan araçların toplamını ifade etmektedir. Ülkeden ülkeye

veya zaman içerisinde farklılık gösterse de 'para arzı' likidite derecelerine göre M1 (Dar Para Arzı), M2 (Ara Para Arzı) ve M3 (Geniş Para Arzı) şeklinde tanımlanmakta ve aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır.

M1= Dolaşımdaki Para + Bankalardaki Vadesiz Mevduat + KKTC Merkez Bankası'ndaki Mevduat

M2= M1 + Bankalardaki Vadeli Mevduat

M3= M2 + Bankalardaki Resmi Mevduat + KKTC Merkez Bankası'ndaki Diğer Mevduat

Mevduat ve Kredi

Bülten'de yer alan mevduat ve kredi kalemi toplamları 'KKTC Bankalar Tek Düzen Hesap Planı'ndaki tanımlara göre hazırlanmıştır.

Banka

Şirketler Yasası ve 'KKTC Bankacılık Yasası' altında kurulan bankalar ile yabancı bankaların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde açılan şubelerini anlatır. Halen KKTC'de faaliyet gösteren toplam 22 mevduat bankası bulunmaktadır.

Bankacılık Sektörü

Yukarıda tanımlanan bankalardan oluşan sektörü ifade etmektedir. Tanıma uygun 22 bankanın haricindeki her türlü finansal kuruluş sektörün dışında tutulmuştur.

Bankacılık Sektörü Parasal Verileri

Sektöre ait parasal büyüklükler, bankaların KKTC Merkez Bankası'na göndermiş oldukları geçici bilançolardan derlenmiştir. Söz konusu bilançolar her

takvim

ayının son günü itibarıyla hazırlanmakta ve bankaların o gün itibarıyla bilanço durumlarını göstermektedir. Ancak, Merkez Bankası yapacağı incelemeler neticesinde, bu bilançoların bazı kalemlerinde düzeltmeler talep edebileceğinden dolayı bu bilançolar 'Geçici' olarak kabul edilmektedir.

Bültenle İlgili Diğer Hususlar

Bülten'de bankacılıkla ilgili veriler, genellikle aylık, üç aylık ve yıllık bazda düzenlenmiştir. Bankacılık sektörü ile ilgili söz konusu aylık veriler, aynı zamanda Bankamızın resmi internet sitesinde (www.kktcmerkezbankasi.org) yayınlanmaktadır.

Bankacılık verileri geçici bilançolardan derlendiğinden dolayı, Bankamız söz konusu mali verilerin doğruluğunu garanti etmemekte ve tamamen bilgi amaçlı yayınlanan bu verilerle ilgili hiçbir sorumluluk üstlenmemektedir. Ayrıca Bankamız, söz konusu verilerde önceden haber vermeden kısmen veya tamamen değişiklik/düzeltilme yapma hakkını saklı tutmaktadır. Bu nedenle, Bülten'de yer alan dönemsel bir bilgi, önceki veya sonraki bültenlerde çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.

KKTC Merkez Bankası

Bülten 2024/III

Bilgi ve Önerileriniz için: <http://www.kktcmerkezbankasi.org>